

**Prispevki k
didaktiki zgodovine**

**Letnik XI
4/2013**

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

*Letnik 11, številka 4
2013*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8713

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
LOGAR ERIK: SLOVENCİ NA PREHODU V 19. STOLETJE	6
PAL KATJA REVOLUCIJE LETA 1848	36
SAJE JAKOB: DUNAJSKI KONGRES	58
SARATLIJA KATARINA: MEŠČANSTVO IN NARODNA GIBANJA V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA	74
TRAMTE MOJCA: GOSPODARSTVO V 1. POLOVICI 19. STOLETJA: TOVARNE, PARNIKI, LOKOMOTIVE IN TELEGRAF	98
ZUPANČIČ MELITA: SLOVENCİ V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA	135
<i>Avtorji prispevkov</i>	166

Predgovor

V študijskem letu 2012/13 so imeli študentje 1. letnika magistrskega pedagoškega (eno in dvopredmetnega) študijskega programa zgodovine obveznost, da pripravijo učno pripravo za osnovno šolo.

Osnovni učbenik za 8. razred je bil: Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.

Končni rezultat so objavljene učne priprave z vsemi prilogami, ki se lahko uporabljajo v osnovnih šolah pri zgodovini.

Učne priprave niso lektorirane.

Urednica: Danijela Trškan

UČNE PRIPRAVE ZA ZGODOVINO V OSNOVNI ŠOLI

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
Slovenci na prehodu v 19. stoletje**

DATUM: 30.5.2013

IME IN PRIIMEK:
Erik Logar

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola
Razred: 8. razred
Datum: 30.5.2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: <ul style="list-style-type: none">
- tema iz učnega načrta: Od fevdalne razdrobljenosti do konca starega reda
- tema iz učbenika: Slovenci konec 18. in v začetku 19. stoletja
Učna enota – naslov učne ure: Slovenci na prehodu v 19. stoletje
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">
- frontalna učna oblika ali frontalno delo,
- individualna učna oblika ali individualno delo,
- delo v dvojicah.
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">
- metoda razlage,
- metoda razgovora,
- metoda slikovne demonstracije,
- metoda dela s pisnimi viri,
- metoda dela s slikovnimi viri (metoda dela z zemljevidi),
- metoda demonstracije predmetov (rekonstrukcija starih oblačil).
Učne tehnike: viharjenje možganov, rešeto.
UČNI CILJI: Cilji iz učnega načrta: Učenci: <ul style="list-style-type: none">
- pojasnijo vpliv razsvetljenstva na slovenske narodne buditelje,
- opišejo glavne reforme Marije Terezije in Jožefa II.,
- na primeru slovenskih (zgodovinskih) dežel sklepajo o posledicah in pomenu reform Marije Terezije in Jožefa II. za različne sloje prebivalstva,
- primerjajo splošno šolsko obveznost tedaj in danes. Cilji učne ure oz. pričakovani dosežki: Operativni učni cilji: <i>Izobraževalni učni cilji</i> Ob koncu učne ure učenec zna: <ul style="list-style-type: none">
- ovrednotiti pomen razsvetljencev na Slovenskem za razvoj sodobne slovenske narodne zavesti,
- naštetih pet najpomembnejših začetnikov slovenskega narodnega gibanja in razložiti njihovo vlogo pri bujenju slovenstva,
- pojasniti vzroke za gospodarske težave slovenskih kmetov v 18. stoletju,
- naštetih in opisati glavne gospodarske, šolske in verske razsvetljenske reforme Marije Terezije in Jožefa II.,
- naštetih in na zemljevidu pokazati tri države ter dežele, v katerih so živeli Slovenci v 18. stoletju,
- opisati jezikovno podobo podeželja in mest na Slovenskem.

Funkcionalni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- oblikovati zapis učne snovi po učiteljevih navodilih,
- aktivno poslušati in odgovarjati na različne vrste učiteljevih vprašanj,
- konstruktivno sodelovati pri delu v dvojicah
- uporabljati karto in na njej samostojno pokazati obseg slovenskega etničnega ozemlja konec 18. stoletja.

Vzgojni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- razviti lastno stališče do slovenskih razsvetljenskih idej,
- sodelovati v dvojici in se navajati na medsebojno pomoč in prostovoljno delo;
- ceniti slovensko zgodovinsko in kulturno izročilo.

Učna sredstva:

- učila: učni oz. delovni list, odlomki besedil (na PPT), slike in fotografije (na PPT), zemljevid (učbenik: Vodopivec, Žvanut, 2002), gosposka noša iz konca 18. stoletja (Zoisova obleka - rekonstrukcija).
- učni pripomočki: tabla, flomaster, računalnik, LCD projektor, projekcijsko platno.

Didaktične etape učnega procesa:

1. pripravljane ali uvajanje,
2. obravnavanje nove učne snovi ali usvajanje,
3. urjenje ali vadenje,
4. ponavljanje.

Medpredmetne povezave in vsebine:

- geografija (teritorialna razdelitev slovenskega etničnega ozemlja),
- slovenščina (uradni jezik poučevanja in slovnični doprinos razsvetljencev k njegovi uveljavitvi in razvoju),
- etika in družba (odprava nesvobode podložnikov, verska svoboda, splošna šolska obveznost).

Novi pojmi:

- fiziokratizem (gospodarska teorija v razsvetljenstvu, ki da prednost kmetijstvu pred trgovinsko dejavnostjo);
- narodno prebujenje (družbeno gibanje, ki podarja pomen lastnega jezika, kulture in preteklosti).
- mecen (oseba, ki na raznovrstne načine podpira revne umetnike);
- kresija (nova osnovna upravna enota, uvedena z odvzemom upravnih pravic fevdalcem).

Novi izrazi:

- splošna šolska obveznost (obvezno obiskovanje pouka za vse otroke).

Viri in literatura:

Viri in literatura, iz katere sem črpal učno snov za pripravo učne ure:

1. Žvanut, M., Vodopivec, P., (2002). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan, str. 126 -133.
2. Žvanut, M., Vodopivec, P., (1996). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan, str. 88 -144.

3. Škraba, G., (2001). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan, str. 13 - 27.
4. Cvirn, J., Hriberšek Balkovec, E., Studen, A., (2000). Novi vek. Zgodovina za 7. razred osemletke. Ljubljana: DZS, str. 61 - 82.
5. Weber, T., (1979). Zgodovina 7. Delovni zvezek za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: DZS, str. 1 - 30.
6. Slovenski narodni preporod. URL: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenski_narodni_preporod (citirano 14. 5. 2013).
7. Vodopivec, P., (2006). Od Pohlinove slovnice do samostojne države : slovenska zgodovina od konca 18. do konca 20. Stoletja. Ljubljana: Modrijan, str. 10 - 135.
8. Žiga Zois. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Zois (citirano 14. 5. 2013).

Seznam priročnikov in knjig, ki so služili za didaktično oporo pripravi učne ure.

9. Trškan, D., Gerden V., Kunaver V., (1999). Evropsko gospodarstvo v 18. stoletju in začetki modern industrializacije v Angliji. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 12 - 18.
10. Trškan, D., (2002). Učiteljeva priprava na pouk zgodovine. Metodični priročnik za študente zgodovine pedagoške smeri in učitelje. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino, str. 1 – 145.
11. Omahen, R., (2010). Uporaba didaktičnih iger pri pouku geografije in zgodovine v osnovni šoli. Diplomsko delo. Ljubljana: Oddelek za geografijo in Oddelek za zgodovino, str. 152 – 155.
12. Učni načrt za zgodovino v osnovnih šolah (2011). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 1 - 45.

Glede Zoisove gosposke noše: Rekonstrukcija obleke Žiga Zoisa je last Folklorne skupine Iskraemeco Kranj, Savska loka 4, 4000 Kranj.

Viri slikovnega in tekstovnega gradiva na Power Point predstavitvi:

Žiga Zois.

<http://www2.pms-lj.si/zois.html> (citirano 14. 5. 2013).

Marko Pohlin.

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5c/Pohlin.jpg> (citirano 14. 5. 2013).

Jernej Kopitar.

http://pgd.repnje.si/?page_id=390 (citirano 14. 5. 2013).

A. T. Linhart.

<http://www.s->

[sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/021_linhart/linhart_uvodna_motivacija_4.html](http://www.s-)

Valentin Vodnik.

http://www.ssolski-muzej.si/sprehod/lj_okolica/os_v_vodnika/ucitelji_ucenci.htm
(citirano 14. 5. 2013).

Grad Brdo: zasebni vir Erika Logarja, 2013.

Grad Brdo – stara razglednica.

<http://www.etno-muzej.si/sl/spletne-zbirke/lokacije/brdo-pri-kranju> (citirano 14. 5. 2013).

Zoisova palace v Ljubljani.

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:ZoisovaPalaca-Ljubljana.JPG> (citirano 14. 5. 2013).

Bohinjski (Zoisov) grad.

<http://www.gradovi.jesenice.net/zoisov.html> (citirano 14. 5. 2013).

Kranjska gramatika.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marko Pohlin - Kranjska gramatika.pdf](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marko_Pohlin_-_Kranjska_gramatika.pdf) (citirano 14. 5. 2013).

Kopitarjeva znanstvena slovnica.

[http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Jernej Kopitar - Grammatik der Slavischen Sprache in Krain, K%C3%A4rnten und Steiermark.pdf&page=2](http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Jernej_Kopitar_-_Grammatik_der_Slavischen_Sprache_in_Krain,_K%C3%A4rnten_und_Steiermark.pdf&page=2) (citirano 14. 5. 2013).

Pesem Apel in čevljar.

http://www.preseren.net/slo/3_poezije/90_apel_podobo.asp (citirano 14. 5. 2013).

Županova Micka.

[http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Anton Toma%C5%BE Linhart - %C5%BDupanova Micka.pdf&page=2](http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Anton_Toma%C5%BE_Linhart_-_%C5%BDupanova_Micka.pdf&page=2) (citirano 14. 5. 2013).

Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Ta_veseli_dan_ali_Mati%C4%8Dek_se_%C5%BEeni (citirano 14. 5. 2013).

Vir citata iz Kuharskih bukev.

<http://www.slovenskenovice.si/lifestyle/okusi/kuharske-bukve-valentina-vodnika> (citirano 14. 5. 2013).

Pesmi za pokušino.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/sl/4/42/Pesmi_za_poku%C5%A1ino-naslovnica.png

Kuharske bukve.

<http://www.delo.si/kultura/knjizevni-listi/ponovni-ponatis-kuharske-bukve-valentina-vodnika.html> (citirano 14. 5. 2013).

Dramilo.

<https://sl.wikisource.org/wiki/Dramilo> (citirano 14. 5. 2013).

Spomenik krompirju in Mariji Tereziji.

<http://www.slovenian-alps.com/si/kaj-odkriti/sencur> (citirano 14. 5. 2013).

Šola v 18. Stoletju.

<http://teododsiochris.wordpress.com/2013/01/08/aufklarung-und-die-schule/> (citirano 14. 5. 2013).

Slika sodobne šole.

<http://www.o-ledina.si/novice/316> (citirano 14. 5. 2013).

Viri fotografij za učni list:

http://img.rtvsl.si/_up/upload/2011/12/10/64842246_kmetje.jpg (citirano 14. 5. 2013).

<http://www.habsburger.net/en/media/cycle-farmers-year-gouache-3rd-quarter-18th-century> (citirano 14. 5. 2013).

<http://www.habsburger.net/en/media/one-labours-cycle-farmers-year-gouache-3rd-quarter-18th-century-2> (citirano 14. 5. 2013).

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Uvodna motivacija (5 minut)	<p>Učitelj je oblečen v rekonstruirano gosposko nošo iz konca 18. stoletja.</p> <p>Uvodni pozdrav in preveritev prisotnosti učencev.</p> <p>Učenci, ste danes na meni opazili kaj nenavadnega, morda celo čudnega?</p> <p>Tako je. V posebno nošo sem se danes oblekel zato, da bi se lažje vživeli v čas, ko so se na Slovenskem pod vplivom vse večjega zanimanja za slovenski jezik in kulturo začele prebujati ideje o slovenskem narodu. Tako nošo je nosilo plemstvo na Slovenskem konec 18. stoletja.</p> <p>Zadnjo šolsko uro smo se učili o zgodovinskem obdobju, ko so skušali filozofi, kot je bil Voltaire, postaviti razum proti dogmam in absolutizmu.</p> <p>O katerem obdobju smo govorili?</p>	<p>Dežurni učenec javi manjkajoče, medtem pa učenci pozorno opazujejo nenavadno obleko, ki jo nosi učitelj.</p> <p>Oblečeni ste drugače kot običajno. / Nosite stara oblačila. / Oblečeni ste v frak in klobuk.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>O razsvetljenstvu.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učilo: gosposka noša iz konca 18. stoletja.</p> <p>Metoda demonstracije predmetov (gosposka noša); metoda razgovora.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Uvodna ponovitev. Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora.</p>

	<p>Danes se bomo s pomočjo opazovanja različnih vrst zgodovinskih virov naučili, kateri si bili najpomembnejši razsvetljenci na Slovenskem in spoznali njihovo vlogo pri narodnem prebujenju, nato pa se bomo naučili še, kakšno je bilo vsakdanje življenje Slovencev in opisali velike družbene in gospodarske spremembe na slovenskem ozemlju ob prehodu v 19. stoletje.</p> <p>Ali kdo ve, katerega od znamenitih razsvetlencev na Slovenskem ponazarjam s svojo gosposko obleko s frakom in cilindrom?</p> <p>Pravilen odgovor je Žiga Zois. Le on si je namreč od razsvetlencev na Slovenskem lahko privoščil obleko iz dragega blaga, z dragocenimi manšetnimi gumbi in cilindrom.</p> <p>Morda kdo prepozna objekte na fotografijah, ki so bili nekdanj njegova last?</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p><i>Možnih je veliko odgovorov, učitelj naj pusti učencem, da navedejo čim več pomembnih izobražencev iz tistega obdobja: Žiga Zoisa / Valentina Vodnika / Jerneja Kopitarja/ Marka Pohlina.</i></p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Grad Brdo, Zoisova palača v Ljubljani, Zoisov grad v Bohinju.</p>	<p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora. Tehnika viharjenja možganov.</p> <p>Metoda razlage. Učni pripomočki: računalnik, LCD projektor, projekcijsko platno. Učilo: PPT št. 2 (Zoisov krožek).</p> <p>Metoda dela s slikovnimi viri. Učilo: PPT št. 3 (Zoisovo premoženje).</p>
--	---	---	---

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. Zoisov razsvetljenski klub in dela slovenskih razsvetljence v (10 minut)</p>	<p>Zaradi bogastva, ki si ga je pridobil s fužinami, je bil Žiga Zois mecen, to je nekakšen sponzor ali dobrotnik, mnogim umetnikom in znanstvenikom na Slovenskem.</p> <p>Morda kdo prepozna katerega od članov njegovega razsvetljenskega kluba?«</p> <p>Katero je njegovo najbolj znano slovnično delo in zakaj je pomembno? <i>Opomba: učitelj naj bo pri metodi razlage pozoren, da učencem, v primeru, da sami ne poznajo posameznih razsvetljencev, sam razloži njegov pomen za narodno prebujenje in slovenščino.</i></p> <p>Večkrat v medijih lahko slišite, da je bil Pohlin prvi slovenski narodni buditelj. Kaj pravzaprav izraz slovensko narodno prebujenje pomeni?</p> <p>Pravilno. Kdo pa je oseba, ki je na fotografiji pod Markom Pohlinom?</p>	<p>To je Marko Pohlin.</p> <p>Marko Pohlin je leta 1768 napisal slovnico slovenskega oziroma »kranjskega« jezika in opozoril na njegovo pomembnost in veljavo. Po njegovem vzoru so v slovenščini pisali vse pogosteje, predvsem za preproste ljudi.</p> <p>To pomeni, da so se izobraženci začeli zanimati za jezik in kulturo, ki je prevladovala v njihovem okolju.</p> <p>To je Jernej Kopitar, ki je nadaljeval Pohlino slovnično delo, saj je napisal prvo znanstveno slovnico slovenskega</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Učilo: PPT št. 2 (Zoisov krožek).</p> <p>Metoda dela s slikovnimi viri. Učilo: PPT št. 4 (Marko Pohlin).</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda dela s slikovnimi viri; metoda dela s pisnimi viri. Učilo: PPT št. 5 (Jernej Kopitar).</p>

	<p>Tako je. Kdo pa je oseba, desno zgoraj od Zoisa?</p> <p>Kdo pa prepozna še zadnjega od članov Zoisovega razsvetljenskega krožka, ki je bil zagotovo najbolj ustvarjalen član krožka? Katera njegova dela poznate?</p> <p>Tako je. V svoj zvezek si zapišite naslov miselnega vzorca »Slovenci na prehodu v 19. stoletje« ter zapišite člane Zoisovega kroga in njihova najpomembnejša dela. S tem bomo tudi ponovili novo učno snov.</p> <p><i>Opomba: Učitelj jim na tablo nariše osnovne poteze zapisa. Primer nastajanja miselnega vzorca (učitelj naj jim pomaga s postavljanjem vprašanj in s tem sprotno ponavlja pravkar osvojeno snov, npr.: Kdo je napisal</i></p>	<p>jezika in s tem zaslovel po habsburški monarhiji.</p> <p>Anton Tomaž Linhart je bil eden prvih slovenskih dramatikov, pesnikov in zgodovinarjev. Najbolj je znan po komedijah <i>Županova Micka</i> in <i>Ta veseli dan ali Matiček se ženi</i>. Bil je eden prvih raziskovalcev zgodovine na Slovenskem, saj je napisal <i>Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije</i>.</p> <p>To je Valentin Vodnik. Napisal je Kuharske bukve, priručnik za babištvo, pesniški zbirki <i>Pisanice</i> in <i>Pesmi za pokušino</i>. Izdajal je tudi prvi slovenski časopis <i>Lublanske novice</i>.</p> <p>Učenci v zvezek začnejo risati miselni vzorec.</p>	<p>Učilo: PPT št. 6 (Anton Tomaž Linhart).</p> <p>Učilo: PPT št. 7 (Valentin Vodnik).</p> <p>Individualna učna oblika.</p> <p>Učni pripomočki: tabla in flomaster.</p> <p>Učilo: PPT št. 8 (osnutek zapisa – 1. del).</p>
--	--	--	---

	<p><i>Kranjsko gramatiko, kaj je napisal Kopitar itd. Po koncu zapisovanja učitelj pokaže na PPT, kako naj bi izgledal zapis.</i></p>		
	<p>Razsvetljenske ideje na Slovenskem se dobro kažejo tudi v Vodnikovi pesmi Dramilo.</p> <p>Dve kitici bo eden od učencev prebral na glas vsemu razredu.</p>	<p><i>Slovenec, tvoja zemlja je zdrava in pridnim nje lega najprava. Pólje, vinograd, gora, morjé, ruda, kupčija tebe rede.</i></p> <p><i>Lej, stvarnica vse ti ponudi, iz rok ji prejemat ne mudi! Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Učni pripomočki: računalnik, LCD projektor, projekcijsko platno. Metoda dela s pisnimi viri. Učilo: PPT št. 9 (Pesem Dramilo).</p>
<p>2. Politične in gospodarske razmere na Slovenskem</p>	<p>Kaj je Vodnik skušal sporočiti Slovincem s svojo pesmijo?</p>	<p>Valentin Vodnik je skušal s pesmijo sporočiti, da je zemlja na Slovenskem rodovitna, vendar le, če jo kmet hoče obdelovati;</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>

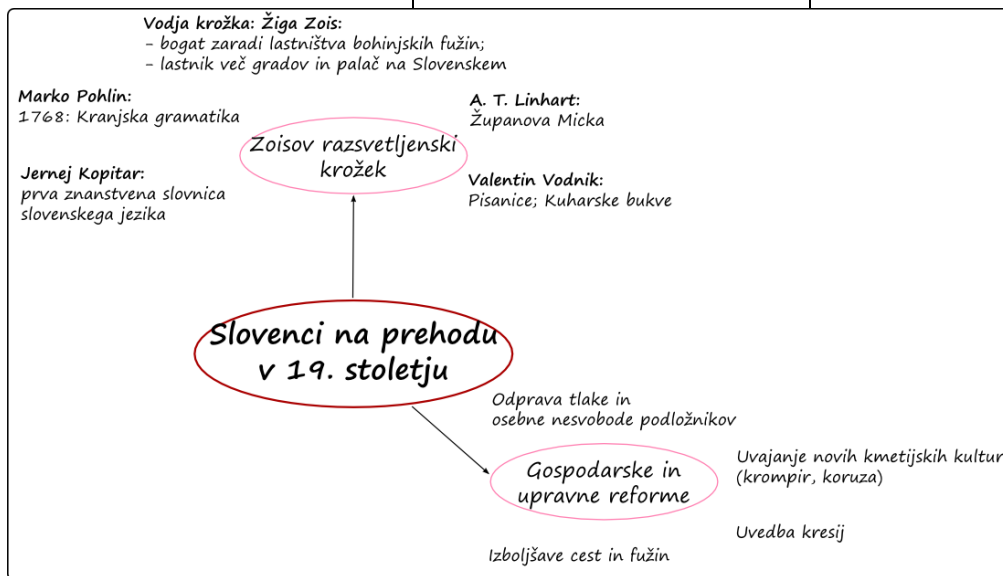
<p>na prehodu v 19. stoletje</p> <p>(15 minut)</p>	<p>Katere razsvetljenske ideje lahko ugotovite iz pesmi?</p> <p>Kako imenujemo tako razsvetljensko miselnost, kjer je kmetijstvo najpomembnejša gospodarska panoga?</p> <p>Na prvi strani učnega lista boste samostojno rešili prvo nalogo. Časa imate 5 minut.</p> <p>Sedaj bomo pregledali rešitve nalog. Začnimo s prvim vprašanjem. »Kakšne občutke vam sprožajo zgornje fotografije, ki prikazujejo življenje kmeta v 18. stoletju?«</p> <p>Kmete je v 18. stoletju močno bremenila tlaka, tudi po 6 dni na teden. Razsvetljena vladarica Marija Terezija je tlako močno omejila, Jožef II. pa je odpravil osebno nesvobodo podložnikov.</p> <p>Kaj je podložnikom omogočila osebna svoboda?</p>	<p>leni ljudje pa bodo trpeli lakoto in pomanjkanje.</p> <p>Pesnik opeva rodovitnost zemlje./ Pesnik spodbuja kmeta h kmetovanju./ Pesnik spodbuja podjetnost preprostih ljudi.</p> <p>Fiziokratizem.</p> <p>Učenci rešujejo naloge.</p> <p>Delo kmeta je bilo težko in naporno. / Kmečka opravila so opravljali ročno. / Za obdelovanje njiv je bilo treba veliko delovne sile.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Podložniki so postali svobodni ljudje, zato so se lahko svobodno selili, se poročili in bili neodvisni od zemljiškega gospoda.</p>	<p>Individualna učna oblika. Učilo: Učni list (stran 1).</p> <p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora.</p>
--	---	--	--

	<p>Kakšno vrsto uprave je cesar uvedel na Slovenskem po razsvetljenskih reformah, ko fevdalci nimajo več upravnih pooblastil, ljudje urejali upravne in sodne posle, na primer ob poroki in smrti ter ob nakupu zemlje?</p> <p>Kako ste odgovorili na drugo vprašanje: »Kaj je bilo po vašem mnenju glavno sporočilo slikarja? Kaj je hotel s slikami sporočiti družbi?« <i>Opomba: Če učenci ne interpretirajo slik v skladu z razsvetljenskimi idejami, naj jim učitelj postavi podvprašanja, ki jih usmerjajo k razsvetljskim fiziokratskim idejam.</i></p> <p>Poglejmo si še odgovore na tretje vprašanje: »Kakšno je bilo po vašem mnenju resnično življenje kmetov in katere gospodarske reforme v razsvetljenstvu so mu olajšale vsakdan?«</p> <p>Tako je. Ker je krompir je slovenskega kmeta mnogokrat rešil pred hudo lakoto, so Marijo Terezijo ljudje imeli radi in se je še danes spominjamo kot dobre cesarice, saj so ji</p>	<p>Upravo so prevzele nove upravne enote, imenovane tudi kresije.</p> <p>Slikar je morda hotel prikazati težaško življenje kmeta in s tem opozoriti na njihove težave. / Slikar je hotel opozoriti, da je kmet tisti, ki prideluje hrano za družbo. / Slikar je hotel spremeniti dotedanji zaničljiv odnos fevdalcev do večinskega kmečkega prebivalstva.</p> <p>Življenje kmetov je bilo težko, vendar so v razsvetljenstvu začeli saditi nove njivske kulture, kot so krompir in koruza. Uvedla se je tudi hlevska živinoreja, ki je omogočila intenzivnejše gnojenje.</p> <p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Metoda razlage. Učilo: PPT št. 10 (Spomenik krompirju in Mariji Tereziji).</p>
--	---	--	---

	<p>Slovenci pred nekaj leti v zahvalo za kmetijske reforme, predvsem za spodbujanje sajenja krompirja, postavili celo spomenik.</p> <p>Ali kdo ve, kje stoji ta spomenik in zakaj ravno tam?</p> <p>Velik pomen za izboljšanje gospodarskih razmer je bilo tudi ustanavljanje kmetijskih družb, manofaktur in fužin, ki so pospeševale novosti tako na podeželju kot v mestu. Tudi prometne povezave so se izboljšale predvsem z novo cesto med Dunajem in Trstom, ki je povezovala slovenska mesta Maribor, Celje, Ljubljano in Trst.</p> <p>V zvezek si zabeležite štiri gospodarske in upravne reforme, ki sta jih uvedla razsvetljena vladarja v korist večine prebivalstva. <i>Opomba: učitelj jim lahko pomaga z vprašanji in s tem sprotno ponavlja pravkar osvojeno snov: kaj se je spremenilo z osebno nesvobodo podložnika, kmetijskimi kulturami, katera je bila največja upravna reforma, kaj si je država prizadevala izboljšati v gospodarstvu itd.</i></p>	<p>V Šenčurju pri Kranju, ker je tam tradicija pridelovanja krompirja izjemno pomembna kmetijska panoga tudi danes.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci v zvezke zapišejo po lastnem spominu in ob pomoči učiteljevih vprašanj.</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Individualna učna oblika. Učni pripomočki: tabla, flomaster.</p> <p>Učilo: PPT št. 11 (osnutek zapisa – 2. del).</p>
--	---	--	--

	<p>Po koncu zapisovanja učitelj pokaže na PPT, kako naj bi izgledal zapis.</p>		
<p>3. Šolske in cerkvene reforme (8 minut)</p>	<p>Zagotovo se vsi z lepimi občutki spominjate svojega prvega šolskega dne. Ali kdo ve, od kdaj morajo otroci na slovenskem ozemlju obvezno obiskovati osnovno šolo?»</p> <p>Pouk je v času Marije Terezije potekal na tak način, kot kaže zgornja slika. Danes pa poteka tako, kot kaže spodnja slika.</p> <p>Ste vedeli, da je bilo tedaj več vrst šol? Povsod so bile otrokom dostopne trivialke, kjer so se otroci učili osnovnih znanj, na primer branja, pisanja ter računanja. V vsakem okrožju je bila glavna šola, kjer so poučevali tudi nemško slovnico, v večjih mestih pa tudi realka s pedagoškimi predmeti za bodoče učitelje.</p>	<p>Otroci so morali obvezno obiskovati osnovno šolo od leta 1774, ko je cesarica Marija Terezija uvedla splošno šolsko obveznost v monarhiji, za vse otroke od 6. do 12. leta.</p> <p>Učenci opazujejo sliko na projekcijskem platnu.</p> <p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Učni pripomočki: računalnik, LCD projektor, projekcijsko platno. Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije. Učilo: PPT št. 12 (Šola nekoč in danes).</p> <p>Metoda razlage.</p>

	<p>V katerem jeziku so tedaj učitelji poučevali?</p> <p>S pomočjo zemljevida v učbeniku na strani 126 ugotovite, kje se je uporabljala slovenščina kot splošni pogovorni jezik in so ga morali zato učitelji vsaj na začetku izobraževanja uporabljati tudi v šolah, da so jih otroci sploh kaj razumeli. V katerih državah so živeli Slovenci na prehodu v 19. stoletje in kako so se imenovale posamezne dežele?</p> <p>Pravilno. Cesar Jožef II. se je lotil tudi reforme Cerkve v monarhiji. Med drugim je prepovedal romanja, zaprl večino bogatih samostanov, namesto razkošnih baročnih cerkva pa je zahteval preprosto opremo in uboštvo duhovnikov.</p> <p>So preprosti ljudje z veseljem sprejeli cerkvene reforme? Zakaj (ne)?</p> <p>V zvezek si zapišite, kdaj je cesarica ukazala, da</p>	<p>V šolah je bil učni jezik nemščina, vendar so vsaj na začetku učitelji uporabljali tudi slovenščino za lažji začetek.</p> <p>Slovenci so tedaj živeli razdeljeni med tri države; živeli so v avstrijski in ogrski polovici habsburškega cesarstva ter Beneški republiki na zahodu narodnega ozemlja. Dežele s slovenskim prebivalstvom so bile Kranjska, Štajerska, Koroška, Goriška in Trst. V večini mest, na Kočevskem ter Apaškem polju so govorili tudi nemško.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Preprosti ljudje teh reform niso nikoli sprejeli, saj se je s tem prekinila bogata tradicija verskih običajev in navad. Poleg tega so se bali, da bodo zaradi prepovedi romanj in preprostosti cerkva užalili Boga, ki jih bo kaznoval s slabim vremenom in lakoto.</p>	<p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda dela s slikovnim virom (metoda dela z zemljevidi). Učilo: zemljevid v učbeniku (Vodopivec, Žvanut, 2002, str. 126)</p> <p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda razlage. Individualna učna oblika.</p>
--	---	---	--

	<p>morajo vsi otroci obiskovati šolo. Poleg tega zapišite tudi tri različne vrste šol in tri države, kjer so v šolah lahko na začetku pouka govorili slovensko. Navedite tudi dve pomembnejši cerkveni reformi.</p> <p><i>Opomba: učitelj jim lahko pomaga z vprašanji in s tem sprotno ponavlja pravkar osvojeno snov, npr. kdaj je bila uvedena splošna šolska obveznost, čemu so govorili v nižjih razredih tudi slovenščino itd.</i></p> <p><i>Po koncu zapisovanja učitelj pokaže na PP, kako naj bi izgledal zapis.</i></p>	<p>Učenci oblikujejo tretji del miselnega vzorca po učiteljevih navodilih.</p>	<p>Učni pripomočki: tabla, flomaster.</p> <p>Učilo: PPT št. 13 (osnutek zapisa – končna podoba miselnega vzorca).</p>
--	---	--	---

Končni zapis učne snovi:

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(7 minut)	<p>Za konec današnje učne ure boste samostojno rešili drugo nalogo na učnem listu in s tem ponovili današnje snov.</p> <p>V rešetu poiščite prave odgovore na vprašanja, ki so zastavljena pod rešetom. Na voljo imate 5 minut.</p> <p>Pravilnost svojih rešitev preverite v paru s svojim sošolcem, ki sedi poleg vas. Ob morebitnih nepravilnih odgovorih si pomagajte z učbenikom ali pa vprašajte mene.</p> <p>S tem smo končali to učno uro. Nasvidenje.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci rešujejo nalogo.</p> <p>Učenci v dvojicah preverijo pravilnost rešitev, učitelj medtem hitro pregleda in preveri, če jim je kakšno vprašanje povzročalo težave.</p> <p>Učenci pozdravijo učitelja in mirno odidejo iz učilnice.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Individualna učna oblika. Učilo: učni list (stran 2). Učna tehnika: rešeto.</p> <p>Delo v dvojicah. (Metoda razlage - navodila in morebitna učiteljeva pomoč).</p>

SEZNAM PRILOG:

1. Seznam virov, uporabljenih pri oblikovanju Power Pointa in učnega lista.
2. Neizpolnjen učni list.
3. Izpolnjen učni list (rešitve).
4. Power Point predstavitev:
  - prvih 14 prosojnic oz. »slajdov«: uporabljajo se kot učila pri tej učni uri;
  - od prosojnice št. 15 dalje je predstavljena učna ura in učna priprava z didaktičnega vidika.
5. Zapis učne snovi (dve datoteki: slika in izvorni dokument Inkscape – vektorska grafika).

Priloga 1:

Seznam virov slik po številkah strani na PPT in na učnem listu

PPT 2:

Žiga Zois.

<http://www2.pms-lj.si/zois.html> (citirano 14. 5. 2013).

Marko Pohlin.

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5c/Pohlin.jpg> (citirano 14. 5. 2013).

Jernej Kopitar.

http://pgd.repnje.si/?page_id=390 (citirano 14. 5. 2013).

A. T. Linhart.

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/021_linhart/linhart_uvodna_motivacija_4.html

Valentin Vodnik.

http://www.ssolski-muzej.si/sprehod/lj_okolica/os_v_vodnika/ucitelji_ucenci.htm (citirano 14. 5. 2013).

PPT 3:

Grad Brdo. Zasebni vir Erika Logarja, 2013.

Grad Brdo – stara razglednica.

<http://www.etno-muzej.si/si/spletne-zbirke/lokacije/brdo-pri-kranju> (citirano 14. 5. 2013).

Zoisova palača v Ljubljani.

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:ZoisovaPalaca-Ljubljana.JPG> (citirano 14. 5. 2013).

Bohinjski (Zoisov) grad.

<http://www.gradovi.jesenice.net/zoisov.html> (citirano 14. 5. 2013).

PPT 4:

Marko Pohlin.

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5c/Pohlin.jpg> (citirano 14. 5. 2013).

Kranjska gramatika.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marko_Pohlin_-_Kranjska_gramatika.pdf (citirano 14. 5. 2013).

PPT 5:

Jernej Kopitar.

http://pgd.repnje.si/?page_id=390

Kopitarjeva znanstvena slovnica:

http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Jernej_Kopitar_-_Grammatik_der_Slavischen_Sprache_in_Krain,_K%C3%A4rnten_und_Steiermark.pdf&page=2 (citirano 14. 5. 2013).

Pesem Apel in čevljar.

http://www.preseren.net/slo/3_poezije/90_apel_podobo.asp (citirano 14. 5. 2013).

PPT 6:

A.T. Linhart – portret in pesem.

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/021_linhart/linhart_uvodna_motivacija_4.html (citirano 14. 5. 2013).

Županova Micka.

http://sl.wikipedia.org/w/index.php?title=Slika:Anton_Toma%C5%BE_Linhart_-_%C5%BDupanova_Micka.pdf&page=2 (citirano 14. 5. 2013).

Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Ta_veseli_dan_ali_Mati%C4%8Dek_se_%C5%BEeni (citirano 14. 5. 2013).

PPT 7:

Valentin Vodnik.

http://www.ssolski-muzej.si/sprehod/lj_okolica/os_v_vodnika/ucitelji_ucenci.htm (citirano 14. 5. 2013).

Vir citata iz Kuharskih bukev.

<http://www.slovenskenovice.si/lifestyle/okusi/kuharske-bukve-valentina-vodnika> (citirano 14. 5. 2013).

Pesmi za pokušino.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/sl/4/42/Pesmi_za_poku%C5%A1ino-naslovnica.png

Kuharske bukev.

<http://www.delo.si/kultura/knjizevni-listi/ponovni-ponatis-kuharske-bukve-valentina-vodnika.html> (citirano 14. 5. 2013).

PPT 9:

Dramilo.

<https://sl.wikisource.org/wiki/Dramilo> (citirano 14. 5. 2013).

PPT 10:

Spomenik krompirju in Mariji Tereziji.

<http://www.slovenian-alps.com/si/kaj-odkriti/sencur> (citirano 14. 5. 2013).

PPT 12:

Šola v 18. stoletju.

<http://teododsiochris.wordpress.com/2013/01/08/aufklarung-und-die-schule/> (citirano 14. 5. 2013).

Slika sodobne šole.

<http://www.o-ledina.si/novice/316> (citirano 14. 5. 2013).

Učni list

Viri fotografij:

http://img.rtv slo.si/_up/upload/2011/12/10/64842246_kmetje.jpg (citirano 14. 5. 2013).

<http://www.habsburger.net/en/media/cycle-farmers-year-gouache-3rd-quarter-18th-century> (citirano 14. 5. 2013).

<http://www.habsburger.net/en/media/one-labours-cycle-farmers-year-gouache-3rd-quarter-18th-century-2> (citirano 14. 5. 2013).

Vir slikovnega gradiva: The world of Habsburgs. URL: <http://www.habsburger.net/> (citirano: 14.5.2013).

Pozorno si oglej slike, ki prikazujejo vsakdanje kmečko življenje v avstrijski polovici Habsburške monarhije. Nato odgovori na spodnja vprašanja.

1. Kakšne občutke ti sprožajo zgornje slike, ki prikazujejo življenje kmeta v 18. stoletju?

---

2. Kaj je bilo po tvojem mnenju glavno sporočilo slikarja? Kaj je hotel s slikami sporočiti družbi?

---

3. Kakšno je bilo po tvojem mnenju resnično življenje kmetov? Katere gospodarske izboljšave so mu olajšale vsakdan?

Pred teboj je rešeto, v katerem so skrite različne besede. Najprej dopolni povedi pod poljem za rešeto, nato pa poišči te besede v rešetu. Besede so zapisane vodoravno, vsaka v svoji vrstici, tako kot so oštevilčene. Med črke besed so se vrinile tudi druge črke, ki pa na koncu dajo rešitev naloge. Te črke po vrsti izpiši v prostor za rešitev (a) in odgovori na vprašanje (b).

1.	N	Ž	A	I	G	Š	A	Z	T	E	O	J	I	S
2.	V	D	S	R	E	Z	A	N	A	M	I	L	N	O
3.	K	E	O	P	Č	I	L	T	A	A	R	N	E	R
4.	J	A	O	Ž	Z	S	V	E	T	L	E	J	E	F
5.	K	N	S	K	E	R	O	M	G	A	P	K	I	R
6.	S	R	A	M	O	O	Ž	S	K	T	A	N	Ž	I
7.	I	G	O	G	E	R	Z	O	S	K	I	A	S	A

1. Ime in priimek najbolj znanega razsvetljenskega mecena na Slovenskem.

_____

2. Naslov najbolj znane Vodnikove pesmi.

_____

3. Priimek avtorja prve slovenske znanstvene slovnice.

_____

4. Ime razsvetljenega absolutističnega vladarja, sina Marije Terezije.

_____

5. V času vladanja Marije Terezije so ga kmetje na Slovenskem začeli saditi kot njivsko kulturo.

_____

6. Zaradi cerkvenih reform konec 18. stoletja jih je cesar večino ukinil.

_____

7. Ime vzhodnega dela Habsburške monarhije, kjer so v 18. stoletju živeli Slovenci.

_____

Rešitev a.): _____.

Odgovor b.): _____.

Rešitve učnega lista

Vir slikovnega gradiva: The world of Habsburgs. URL: <http://www.habsburger.net/> (citirano: 14.5.2013).

Pozorno si oglej slike, ki prikazujejo vsakdanje kmečko življenje v avstrijski polovici Habsburške monarhije v 18. stoletju. Nato odgovori na spodnja vprašanja.

1. Kakšne občutke ti sprožajo zgornje slike?

(Kaj bodo učenci občutili je težko točneje napovedati). Delo kmeta je bilo težko in naporno. / Kmečka opravila so opravljali ročno. / Za obdelovanje njiv je bilo treba veliko delovne sile.

2. Kaj je bilo po tvojem mnenju glavno sporočilo slikarja? Kaj je hotel s slikami sporočiti družbi?

Slikar je morda hotel prikazati težaško življenje kmeta in s tem opozoriti na njihove težave. / Slikar je hotel opozoriti, da je kmet tisti, ki prideluje hrano za družbo. / Slikar je hotel spremeniti dotedanji zaničljiv odnos fevdalcev do večinskega kmečkega prebivalstva.

3. Kakšno je bilo po tvojem mnenju resnično življenje kmetov? Katere gospodarske izboljšave so mu olajšale vsakdan?

Življenje kmetov je bilo težko, vendar so v razsvetljenstvu začeli saditi nove njivske kulture, kot so krompir in koruza. Uvedla se je tudi hlevska živinoreja, ki je omogočila intenzivnejše gnojenje.

Pred teboj je rešeto, v katerem so skrite različne besede. Najprej dopolni povedi pod poljem za rešeto, nato pa poišči te besede v rešetju. Besede so zapisane vodoravno, vsaka v svoji vrstici, tako kot so oštevilčene. Med črke besed so se vrinile tudi druge črke, ki pa na koncu dajo rešitev naloge. Te črke po vrsti izpiši v prostor za rešitev (a) in odgovori na vprašanje (b).

1.	N	Ž	A	I	G	Š	A	Z	T	E	O	J	I	S
2.	V	D	S	R	E	Z	A	N	A	M	I	L	N	O
3.	K	E	O	P	Č	I	L	T	A	A	R	N	E	R

4.	J	A	O	Ž	Z	S	V	E	T	L	E	J	E	F
5.	K	N	S	K	E	R	O	M	G	A	P	K	I	R
6.	S	R	A	M	O	O	Ž	S	K	T	A	N	Ž	I
7.	I	G	O	G	E	R	Z	O	S	K	I	A	S	A

1. Ime in priimek najbolj znanega razsvetljenskega mecena na Slovenskem.
ŽIGA ZOIS
2. Naslov najbolj znane Vodnikove pesmi.
DRAMILO
3. Priimek avtorja prve slovenske znanstvene slovnice.
KOPITAR
4. Ime razsvetljenega absolutističnega vladarja, sina Marije Terezije.
JOŽEF
5. V času vladanja Marije Terezije so ga kmetje na Slovenskem začeli saditi kot njivsko kulturo.
KROMPIR
6. Zaradi cerkvenih reform konec 18. stoletja jih je cesar večino ukinil.
SAMOSTANI
7. Ime vzhodnega dela Habsburške monarhije, kjer so v 18. stoletju živeli Slovenci.
OGRSKA

Rešitev a.): **Naštej vse znane člane razsvetljenskega krožka Žige Zoisa**

Odgovor b.): **Valentin Vodnik, Jernej Kopitar, Anton Tomaž Linhart, Marko Pohlin, Anton Janša, Jurij Vega itd.**

Predstavitev učne priprave in
izvedba izbranih delov učne ure

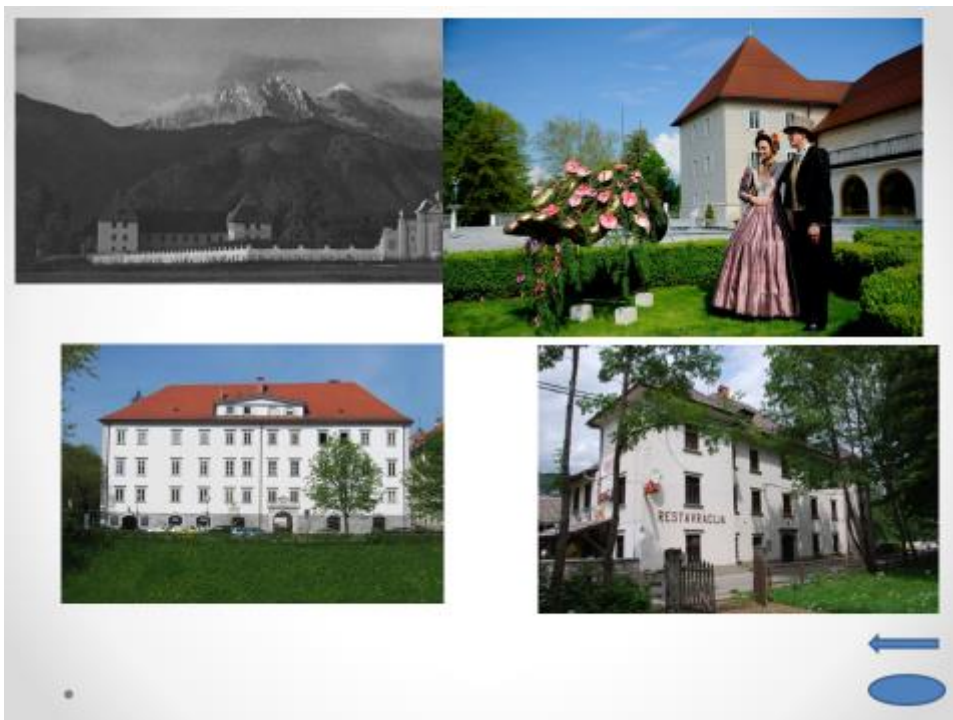
Slovenci na prehodu v 19. stoletje

Erik Logar

Zoisov razsvetljenski
krožek

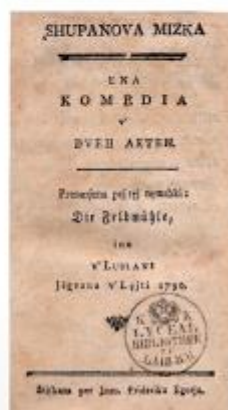

*Ko pride drugi dan spet mož kopitni,
namest, de bi šel delj po svoji poti,
ker čevlji so pogodi, méč se loti;*

*zavrne ga obraznik imenitni,
in tebe z njim, kdor napačen si očitar,
rekoč: "Le čevlje sodi naj Kopitar!"*

*Steze popustil nemškega Parnasa,
je pisal zgodbe kranjske star'ga časa.
Komu Matiček, Micka, hči župana,
ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mrtvi se zbudijo,
domače bote ga Talija, Kljjo.*

„Ne le samo navada, ampak tudi spodobnost je, da ženske kuhajo. Žene so skrbnejše za snalažljivost, iz njihovih čednih rok je vse prijetnejše, one se znajo urejnejše obračati, imajo bolj ojster pokus, bistrejši poduh za razločiti, kaj je boljše, kaj zdravejše. Moškim naj ostane učena zdravilska kuhinja v apotekah“

Dramilo (V. Vodnik)

*Slovenec, tvoja zemlja je zdrava
in pridnim nje lega najprava.*

*Pólje, vinograd,
gora, morjé,
ruda, kupčija
tebe rede.*

*Lej, stvarnica vse ti ponudi,
iz rok ji prejemat ne mudi!*

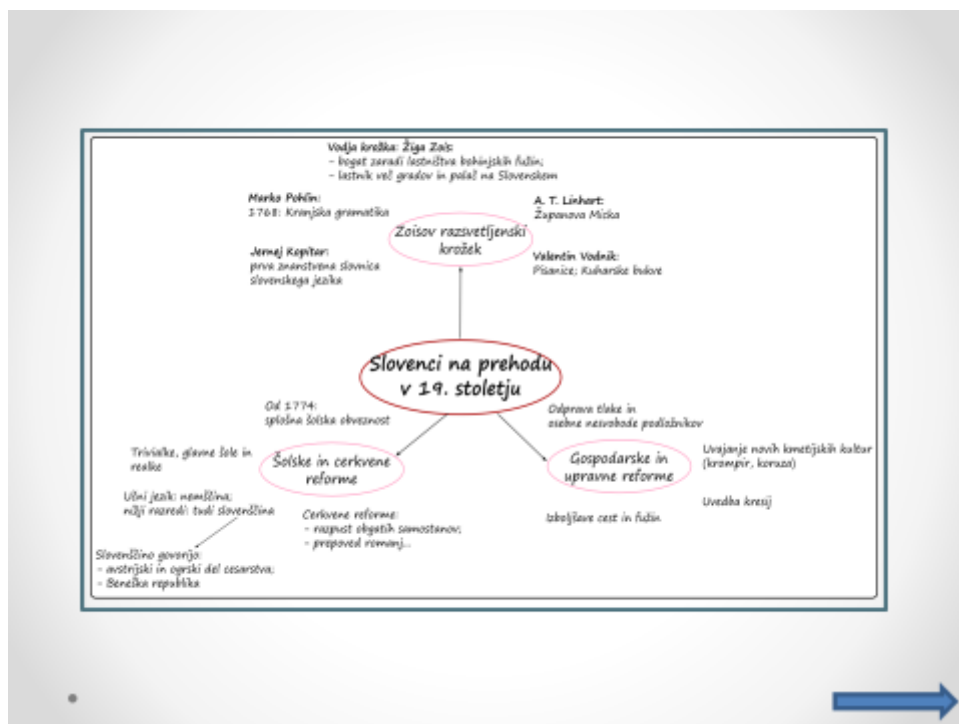
*Lenega čaka
strgan rokav,
palca beraška,
prazen bokal.*

Spomenik krompirju in Mariji Tereziji

Konec učne ure

Univerza v Ljubljani
**FILZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
REVOLUCIJE LETA 1848**

DATUM: 31.5. 2013
PAL

IME IN PRIIMEK: KATJA

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola
Razred: 8. razred devetletke
Datum: 30.5.2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: <ul style="list-style-type: none">
- <u>tema iz učnega načrta:</u> Revolucija 1848 – vzroki in posledice
- <u>tema iz učbenika:</u> Revolucije leta 1848
Učna enota – naslov učne ure: Leto 1848
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">
- Individualno delo
- Frontalna učna oblika
- Delo v dvojicah
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">
- Metoda razlage
- Metoda razgovora
- Metoda slikovne demonstracije
- Metoda izkustvenega učenja
- Metoda dela z pisnimi viri,
- Metoda dela s slikovnimi viri
Učne tehnike: <ul style="list-style-type: none">
- Miselni vzorec
- Sestavljanke
UČNI CILJI: <ul style="list-style-type: none">
- <u>Cilji iz učnega načrta:</u>
- Pojasnijo vzroke za revolucije 1848 v Evropi in njihove posledice
- Pojasnijo zahteve programa Zedinjene Slovenije in sklepajo, v kolikšni meri in kdaj je bil program uresničen. - <u>Cilji učne ure oz. pričakovani dosežki:</u> <p>Operativni učni cilji:</p> <p><u>Izobraževalni učni cilji</u></p> <p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none">
- razložiti, kaj pomeni pomlad narodov
- povedati, kakšne so bile zahteve meščanstva, delavstva in kmetov
- naštet glavne zahteve programa Zedinjene Slovenije
- razložiti, zakaj je do revolucij prišlo
- pojasniti razliko med velikonemškim in malonemškim načrtom

- razložiti potek revolucije v Franciji
- analizira poteke revolucij v Habsburški monarhiji

Funkcionalni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- s pomočjo zemljevida pokazati kje se je revolucija začela, na katerem območju je živel slovenski narod.
- ponazoriti učno snov v miselnem vzorcu
- na podlagi pisnega vira ugotoviti zahteve Zedinjenje Slovenije

Vzgojni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- aktivno sodelovati v pogovoru
- ovrednotiti sam potek revolucij
- aktualizirati pomen revolucij

Učna sredstva:

- učila: učbenik (Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. Razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan), zgodovinski vir (J. Blaznik: Slovenski zbor v Beču. Kmetijske in rokodelske novice. 6/15 (april 1848)), karta Evrope leta 1848 (http://www.euratlas.net/history/europe/1900/de_index.html, (10.5.2013)), učni list, PPT.
- učni pripomočki: računalnik, LCD projektor

Didaktične etape učnega procesa:

- Uvajanje
- Usvajanje
- Ponavljanje

Medpredmetne povezave in vsebine:

- Geografija (v uvodnem delu morajo učenci sestaviti karto Evrope leta 1848)
- Slovenščina (V 4. poudarku povem nekaj o Matiji Majarju Ziljskem, ki bil tudi pisatelj. likovna umetnost, na učnem listu se učenci vadijo v pravilnem zapisu dela snovi)
- Etika in družba (Učenci se v zaključnem delu pogovarjajo o današnjem času in položaju ljudi).

Novi pojmi:

- Absolutizem (politična ureditev, v kateri ima vso oblast en človek)
- Republika (državna ureditev, v kateri je na čelu države za določeno dobo izvoljeni predsednik)
- Revolucija (radikalna sprememba družbenih, ekonomskih, političnih odnosov, ki jo izvedejo napredne družbene sile)
- Narod (skupnost ljudi, navadno na določenem ozemlju, ki so zgodovinsko, jezikovno, kulturno, gospodarsko povezani in imajo skupno zavest)

Viri in literatura:

- Vodopivec, Peter in Žvanuž, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. Razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan, str- 150 - 159.
- Cvirn, J., Hriberšek Balkovec, E. In Studen, A. (2012). Novi vek. Zgodovina za 8. Razred devetletke. Ljubljana :DZS, str. 153 -154.
- Blaznik, J.: Slovenski zbor v Beču. Kmetijske in rokodelske novice. 6/15 (april 1848).
- Cvirn, J., Studen, A. (2004). Zgodovina 3. Učbenik za tretji letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 49 -52.
- Mirjanić, A., Razpotnik, J., Snoj, D., Verdev, H., Zuljan, A. (2006). Raziskujem preteklost 8. Delovni zvezek za zgodovino za 8. Razred osnovne šole. Ljubljana : Rokus, str. 89 – 92).
- http://www.hervardi.com/zedinjena_slovenija.php. (10.5. 2013)
- <http://www.a-federacija.org/2013/03/01/antikablok-vsi-na-ulice/>. (16.5.2013)
- <http://tv.vecer.com/default.asp?kaj=2&d=20061121&id=141>. (16.5.2013)
- http://mss.svarog.si/zgodovina/3/index.php?page_id=8246 (12.5.2013)
- <http://www.biography.com/people/louis-bonaparte-9218602> (12.5.2013)
- http://www.age-of-the-sage.org/history/1848/french_revolution_1848.html (20.5.2013)
- (http://www.euratlas.net/history/europe/1900/de_index.html). (10.5.2013),
- SAZU. Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2002).Ljubljana : DZS.
- Bleiweis, J. : Slava, slava našimu presvitlimu Cesarju Ferdinandu prvemu! 6/12 (22.3.1848).
- Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina. (2011). [Elektronski vir] Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(10 min)	<p>Pozdravljeni! Kako ste? Ste pripravljene da se danes kaj novega naučite?</p> <p>(Vsakemu učencu razdelim sestavljanke.) Za začetek bomo sestavili te delčke, ki jih imate pred sabo v celoto. Na voljo imate dve minuti, tako da kar začnete. Če si malo ogledate delčke, lahko vidite, da boste ob pravilni sestavi dobili karto Evrope , ki je iz leta 1848.</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Sestavljajo karto.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Individualna metoda Metoda dela s slikovnimi viri Sestavljanke (Karta Evrope 1848)</p>

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>Ste končali? Če ste pravilno sestavili karto, dobite tole sliko. (pokažem karto na PPT) Ste jo pravilno sestavili? Če ste se kje zmotili, lahko to sedaj popravite.</p> <p>Ker imate že dovolj znanja iz prejšnjih ur, pa na tej karti, ki je pred vami pobarvajte državo, v kateri smo živeli takrat Slovenci. Takole izgleda pravilno pobarvani del . (Pokažem na PPT)</p> <p>Veste, ljudje upirali so se skozi celoten tok zgodovine. Danes pa si bomo podrobneje pogledali kako so potekale revolucije leta 1848 v Evropi, pogledali pa si bomo tudi, kaj so Slovenci takrat počeli, bomo videli, ali so oni tudi kakšno vstajo organizirali.</p>	<p>Poslušajo in pogledajo na PPT</p> <p>Pobarvajo del karte.</p> <p>Pogledajo na PPT.</p> <p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage PPT (diapozitiv 1)</p> <p>Individualno delo Metoda dela s slikovnimi viri Sestavljanje (Karta Evrope 1848) PPT (diapozitiv 2)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p>
--	--	---	---

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. TEMELJI (4 min)</p>	<p>(Razdelim učne liste) Pri sebi imate učni list, ki pa mu kot vidite, določene stvari manjkajo. Tekom učne ure boste izpolnili ta list in si v miselni vzorec z dopisali še kak del učne snovi, ki jo boste slišali med uro.</p> <p>Zakaj je sploh prišlo do revolucij? Vlade in vladarji niso upoštevali želja meščanstva . Ker sta industrija in gospodarstvo naraščala, se je povečalo število meščanov, ki so tudi hoteli sodelovati pri oblasti. Položaj delavcev in kmetov se je poslabšal zaradi gospodarske krize in delavci so imeli dovolj izkoriščanja</p>	<p>Vzamejo učne liste in poslušajo.</p> <p>Poslušajo in med razlago poskušajo dopisati manjkajoče na učnem listu.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage UČNI LIST</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>in življenja v revščini hoteli so spremembe .</p> <p>Revolucije leta 1848 imenujemo tudi meščanske ali pomlad narodov; številni narodi takrat oblikovali svoje nacionalne programe.</p> <p>Zahteve posameznih slojev so bile</p> <p>Meščanstvo: več oblasti, svoboda tiska in združevanja. Delavstvo: boljše delovne in življenjske razmere, osebna svoboda. Kmetje: pravica do stavke, zemljiška odveza.</p> <p>Sedaj pa pogledjmo, kaj ste si zapisali na miselni vzorec pod naslovom TEMELJI. (Pokažem na PPT rešitve in jih preberem.)</p>	<p>Pogledajo na PPT in si dopišejo/popravijo manjkajoče besede.</p>	<p>Metoda razlage Frontalna oblika PPT (Diapozitiv 3) UČNI LIST</p>
<p>2. FRANCIJA (7 min)</p>	<p>Pa si pogledjmo Francijo, kajti tam se je vse skupaj začelo. Kralj in parlament sta vladala sama, to pa ni bilo vseč ne delavstvu, kmetom in tudi ne večini meščanstva. Zahtevali so razširitev volilne pravice izboljšanje socialnega položaja nižjih družbenih slojev. Ker se kralj in parlament tem seveda nista strinjala se je začel revolucionarni upor, ki so ga vodili delavci. Bili so krvoločni, saj je kralj je pobegnil v Anglijo in razglasili republiko in tako so postavili začasno vlado.</p> <p>Na PPT pokažem sliko, ki predstavlja revolucionarni upor v Franciji- za boljšo predstavnost opišem sliko in to tudi pokažem. (Vidite, da so se upirali vsi sloji. Tu na desni strani vidimo kmeta, ga prepoznamo po obleki. V sredini slike stoji meščan, ki ima v roki knjigo..)</p> <p>Kdo ve, kaj pomeni republika?</p>	<p>Poslušaj, si dopisujejo na učne liste.</p> <p>Skušajo odgovoriti na vprašanje</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije PPT (diapozitiv 4)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p>

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>Zdaj, ko kralja ni bilo več, pa so imeli ostali sloji več možnosti, da pridejo v parlament. V vlado je bil prvič izvoljen delavski predstavnik. Vlada je začela ustanavljati državne delavnice, razglasila pravico delavcev do dela, uzakonila svobodo tiska in zborovanja ter vpeljala splošno in enako volilno pravico. V parlament so volili in bili izvoljeni moški, bogati in revni, stari 21 let).</p> <p>Kaj mislite, kaj pa delajo ženske takrat? A tudi lahko volijo? Odprite učbenik na strani 151 in si poglejte sliko na vrhu strani. Kaj vidite na sliki?</p> <p>Da, ženske so tudi zahtevale volilno pravico, a je še niso dobile, začetki njihovega boja pa so že vidni.</p> <p>Veste, ampak se je meščanstvo ustrašilo, da bo delavstvo postalo premočno. Potem bi bili meščani ogroženi. Niso so mogli predstavljati, da bi bil nižji sloj močnejši od njih. Zato so pritiskali na vlado, ki je preklicala zakone v prid delavcem, delavske upore pa zadržala. Tako so izvolili novega predsednika republike jeseni 1848- Ludvika Bonaparteja. Pokažem Slika na PPT)</p> <p>A vam je Bonaparte kaj znano?</p> <p>No, to je bil pa njegov sorodnik, pa se je proglasil za cesarja Napolenona (tako kot bratranec) Kaj se je potem zgodilo? Oblast so spet dobili meščani. Poskrbel pa je tudi delavce in trgovce, ko je podprl razvoj industrije, trgovine, železnic.</p>	<p>(Republika je oblika vladavine v državi, kjer vodja države ni monarh.)</p> <p>Poslušajo.</p> <p>Pogledajo si sliko na strani 152 v učbeniku in odgovorijo na vprašanja.</p> <p>Ženske, ena glavna, druge okoli nje, se pogovarjajo. /Ženske se borijo za svoje pravice.</p> <p>Poslušajo</p> <p>Pogledajo sliko.</p> <p>Sodelujejo in odgovorijo na vprašanje. Ja Napoleon./ Tisti, ki je začel revolucijo./Sin Napoleona.</p> <p>Poslušajo, dopolnjujejo učni list</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora Metoda dela s slikovnimi viri Učbenik Vzpon meščanstva (str.151)</p> <p>Metoda razlage Frontalna oblika</p> <p>Frontalna oblika PPT (diapozitiv 5)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>
--	--	--	--

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>Glas o revoluciji v Franciji je dosegel tudi nemške države. Razpisali so volitve v nemško narodno skupščino. Imeli so nesoglasja in zato 2 načrta. Velikonemški (ki je predvideval združitev vseh nemških dežel na čelu s Habsburžani) in malonemški, (ki je na čelu nove države videl pruskega kralja). Rezultat pregovarjanja je bila leta 1849 sprejeta ustava, kjer so odpravili ostanke fevdalnega sistema in oblikovali liberalne vlade. Ker pa je kralj to odklonil in tako je poskus združitve Nemčije propadel.</p> <p>Sedaj pa pogledajmo, če ste prav izpolnili učni list. Na PPT preberem pravilne rešitve.</p>	<p>Poslušajo, dopolnjujejo učni list</p> <p>Dopolnijo učni list.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Metoda razlage Frontalna oblika Učni list PPT (diapozitiv 6)</p>
<p>3. Habsburška monarhija (6 min)</p>	<p>Meščani, študentje, delavci so na ulicah na Dunaju zahtevali odpravo absolutizma.</p> <p>Kaj pa absolutizem sploh je? Super, kako veliko znanja že imate.</p> <p>Poleg absolutizma pa tudi liberalne svoboščine z ustavo in parlamentom. Zahtevali so odstop osovražnega kanclerja Metternicha.</p> <p>Na PPT prikaz Metternicha. Povem, da zelo konzervativen, uvedel je cenzuro, prepoved združevanja, policijski nadzor.</p> <p>A se vam zdi tudi tako resen, ko ga vidimo, kako gre na oslu. Sodeč po tej sliki se vam zdi da je odstopil?</p> <p>Sprva se je dvor temu upiral, vendar so nemiri postajali vse večji,</p>	<p>Poslušajo</p> <p>Odgovorijo na vprašanje. (Ureditev, v kateri ima vso oblast en človek.)</p> <p>Poslušajo.</p> <p>Pogledajo na PPT.</p> <p>Skušajo povedati svoje vtise na sliko in odgovoriti. Razbrati ali je bil odstavljen. (Kislo se drži, pa izgleda, kot da gre ven iz mest, torej so ga odstavili.)</p> <p>Poslušajo, dopolnjujejo učne liste.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage Slikovna demonstracija PPT (diapozitiv 7)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage</p>

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>v vseh koncih monarhije so izbruhnili tudi socialni nemiri. Po mestih so delavci napadli tovarne in uničevali stroje, ki so jih krivili za svojo bedo Cesar Ferdinand I je odpravil cenzuro in obljubil ustavo. Razpisali so volitve v državni zbor, kjer naj bi razpravljali o ustavi. A ker se poslanci niso mogli zediniti o ničemer, je vse skupaj propadlo. Toliko časa so se pogovarjali o ustavi, da se je revolucija medtem razširila tudi na podeželje. Kmetje so napadali gradove, požigali urbarje, zahtevali zemljo in takojšnjo odpravo fevdalizma. Oblast je bila v strahu, da se jim res ne bio kaj resnega zgodilo in ako so dobili kmetje sklep o zemljiški odvezi.</p> <p>Kdo ve pojasniti, kaj je pomenila zemljiška odveza? Točno tako.</p> <p>Novi cesar Franc Jožef, ki ga lahko vidimo na sliki (prikažem na PPT) je na začetku marca 1849 razgnal avstrijsko ustavodajno skupščino in razglasil oktroirano ustavo.</p> <p>Tudi drugi narodi v Habsburški monarhiji so hoteli revolucijo. Madžari so kar sami, brez nadzora Dunaja odpravili fevdalni sistem, plemstvu odvzeli posebne pravice, ustanovili svojo vlado. Vendar jim je popolno revolucijo Dunaj preprečil.</p> <p>Čehi so sklicali Vseslovanski kongres.</p> <p>Kdo ve kaj je bilo to? Jih dopolnim, da so na njem slovanske narode pozivali k enakopravnosti narodov v avstrijskem cesarstvu.</p> <p>Sedaj pa hitro preglejmo, kaj ste napisali na učni list. Po potrebi si dopolnite. Pokažem rešitev na PPT in preberem.</p>	<p>Odgovorijo na vprašanje (Odpravljena tlaka in zemljiška obveznost.)</p> <p>Poslušajo in gledajo na PPT</p> <p>Poskušajo odgovoriti navprašanje. Vsi Slovani skupaj.</p> <p>Gledajo PPT ali samo poslušajo in si dopolnijo rešitve po potrebi.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije PPT (diapozitiv 8)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora Učni list (diapozitiv 9)</p>
--	--	--	---

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

<p>4. SLOVENC (11 min)</p>	<p>Veste, leto 1848 je bilo leto revolucij. In tudi do nas je prišla ta vest. Prinesli so jo popotniki in Slovenci so vest o revolucionarnih dogodkih razumeli kot da bodo ljudje osvobojeni vseh bremen. V Ljubljani so se pričele demonstracije delavstva. Delavci so napadli mitnice ter pobili šipe na oknih stanovanja ljubljanskega župana v mestni hiši. Še hujši pa je bil nastop kmetov. Kmečko prebivalstvo je prenehalo izpolnjevati obveznosti do svojih zemljiških gospodov z njimi pa so tudi fizično obračunavali. Kmečki nemir se je polegel šele po razglasitvi zakona o zemljiški odvezi. Slovenci so šli celo tako daleč, da so sestavili svoj politični program. Program je sestavil Matija Majar Ziljski. Pokažem na PPT pa še povem z vnesenim tonom, da je bil eden prvih ter najodločnejših oblikovalcev slovenskega političnega programa, jezikoslovec, teolog in narodni buditelj; s pomočjo študentov in slovenskih izobražencev z Dunaja, imenoval pa se je Program zedinjene Slovenije.</p> <p>No Sedaj obrite vaše učne liste. Pred vami je odlomek iz Kmetijskih in rokodelskih novic, ki govori o zahtevah programa zedinjene Slovenije. Preberite odlomek, nato pa v paru (da se boste lahko o prebranem pogovorili s sosedom) izpišite tri temeljne zahteve Programa Zedinjene Slovenije. Časa imate 5 minut.</p> <p>Ste končali? Mi lahko nekdo prebere, katere 3 zahteve so to bile?</p> <p>A najdete zanos, ki ga izžareva besedilo, kako naj se Slovenci združimo?</p>	<p>Poslušajo, dopolnjujejo učne liste.</p> <p>Pogledajo na PPT.</p> <p>Poslušajo navodila in preberejo pismo Dunaju, v katerem so zahteve programa zedinjena Slovenija in v parih rešijo nalogo.</p> <p>Preberejo rešitve.</p> <p>Združitev vseh Slovencev v eno upravno enoto z imenom Slovenija. Uvedba slovenskega jezika v šole in urade. Vsi Slovenci naj bi bili del Avstrijskega cesarstva.</p> <p>Poiščejo to v besedilu Odgovorijo, da ja, piše v zadnjem odstavku.</p> <p>Mark glasno, vživeto prebere.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage PPT (Diapozitiv 10)</p> <p>Delo v paru Metoda dela s pisnimi viri Učni list</p> <p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna oblika Metoda dela s pisnimi viri. Učni list</p>
---	--	---	---

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>Zdaj pa prosim Marka, da se z mislimi in domišljijo premakneš v leto 1848 in doživeto prebereš vlogo. Hvala, da si nas popeljal v preteklost.</p> <p>Torej ponovimo. Na PPT prikaz 3 zahtev, jih še enkrat povem.</p> <p>Program Zedinjene Slovenije v revolucionarnem letu med večino prebivalstva na Slovenskem ni dobil prave podpore. Peticijsko gibanje v podporo Zedinjene Slovenije je imelo le slab uspeh, saj ni zajelo kmeta in večjega dela meščanstva, nekako se je omejevalo na del izobražencev in na študente. Toda program Zedinjene Slovenije je tudi pozneje ostal temeljni slovenski politični program, ki pa ga v habsburški monarhiji Slovencem ni uspelo uresničiti.</p> <p>Sedaj smo pa že skoraj pri koncu, tako da pogledjmo še zadnje rešitve na učnem listu, pod točko 4. Na PPT prikažem pravilne odgovore in jih še enkrat preberem.</p>	<p>Poslušajo in si dopolnjujejo učne liste.</p> <p>Učenci si dopolnijo zadnje manjkajoče besede.</p>	<p>Metoda izkustvenega učenja. Učni list</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage PPT (diapozitiv 11)</p> <p>Frontalna oblika Metoda razlage Učni list (diapozitiv12)</p>
--	--	--	---

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(7 min)	<p>Poglejte, kaj vse smo se danes naučili. Zdaj pa malce ponovimo. Bi mi lahko kdo povedal kakšne so bile zahteve delavstva? Meščanov? Kmetov? Vzroki za revolucionarni val? Kako se je odvijala revolucija v Franciji?</p>	<p>Odgovarjajo na vprašanja Meščanstvo več oblasti (svoboda tiska in združevanja). Delavstvo boljše delovne in življenjske razmere, osebno svobodo Kmetje pravico do stavke, zemljiško odvezo Vlade in vladarji niso upoštevali želja meščanstva in položaj delavcev in kmetov se je poslabšal zaradi gospodarske krize. V Franciji se vsi sloji uprli. Nov predsednik Ludvik Bonaparte. Razmere boljše.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razgovora</p>

	<p>Na PPT pokažem fotografijo letošnje slovenske vstaje. Poglejte si sliko in malo pokramljajmo. Ali bi lahko temo današnje ure navezali na to, kaj se danes dogaja v Sloveniji? Kdo kaj spremlja politično dogajanje pri nas v Sloveniji? Zadnje leto je zaznamovano z vstajami Slovencev.</p> <p>Kako čas beži, pa smo pri koncu. Lep dan vam želim. Nasvidenje.</p>	<p>Si ogledajo sliko, razpravljajo- Pri nas tudi vstaje, delavci se borijo za boljše plače. Veliko se jih udeležuje protestov. Nekaj so že dosegli. Izboljšanje plač...</p> <p>Lep pozdrav.</p>	<p>Frontalna oblika Metoda razgovora Metoda slikovne demonstracije PPT (diapozitiv 13)</p>
--	--	---	--

SEZNAM PRILOG:

1. Sestavljanje karte
2. Izpolnjen učni list (tabelska slika).
3. Neizpolnjen učni list
4. PPT
5. PPT - jev seznam slikovnega gradiva:

1. **Diapozitiv:**Leto 1848 Karta

Vir: (http://www.euratlas.net/history/europe/1900/de_index.html). (10.5.2013)

2. **Diapozitiv:** Leto 1848 I- zpolnjena karta

Vir: (http://www.euratlas.net/history/europe/1900/de_index.html). (10.5.2013)

3. **Diapozitiv:** Temelji

Vir: Učni list

4. **Diapozitiv:**Francoska revolucija.

Vir: http://www.age-of-the-sage.org/history/1848/french_revolution_1848.html
(20.5.2013)

5. **Diapozitiv:** Ludvik Bonaparte

Vir: <http://www.biography.com/people/louis-bonaparte-9218602> (12.5.2013)

6. **Diapozitiv:** Francija

Vir: Učni list

7. **Diapozitiv:** Klemens von Metternich

Vir : <http://tv.vecer.com/default.asp?kaj=2&d=20061121&id=141>. (16.5.2013)

8. **Diapozitiv:** Franc Jožef

Vir: http://mss.svarog.si/zgodovina/3/index.php?page_id=8246 (12.5.2013)

9. **Diapozitiv:**Habsburška monarhija

Vir: Učni list

10. **Diapozitiv:** Matija Majar Ziljski

Vir: http://www.hervardi.com/zedinjena_slovenija.php. (10.5. 2013)

11. **Diapozitiv :** Zahteve programa Zedinjene Slovenije

Vir : Vir: J. Blaznik: *Slovenski zbor v Beču*. Kmetijske in rokodelske novice. 6/15 (april 1848)

12. **Diapozitiv:** Diapozitiv: Slovenci

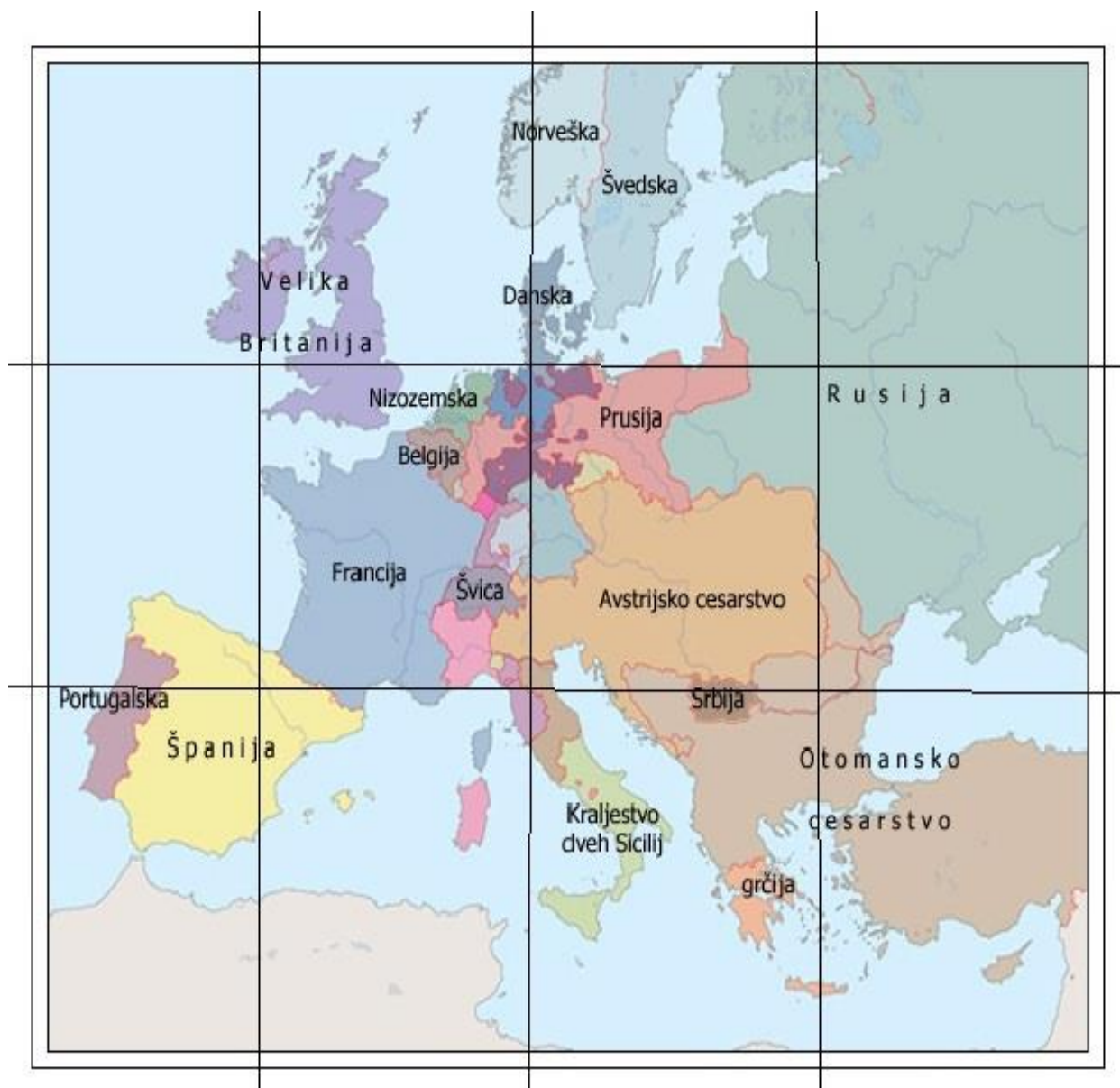
Vir : Učni list

13. **Diapozitiv:** Ne rabimo revolucije

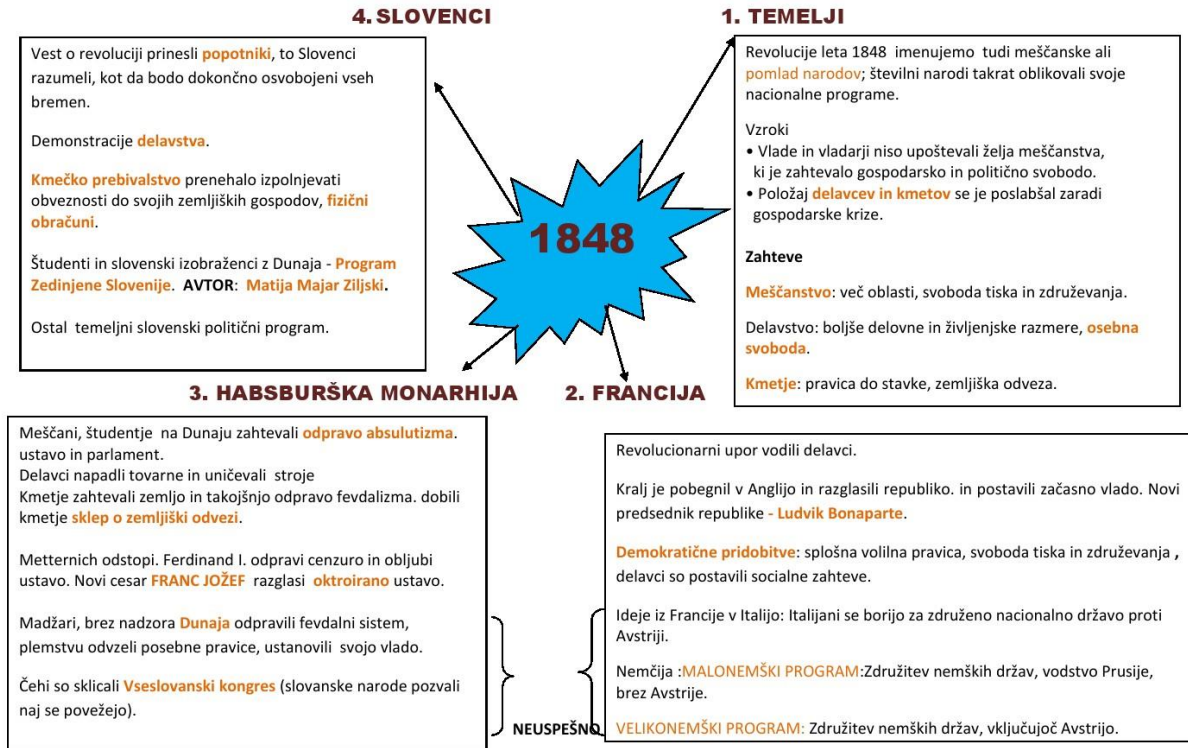
Vir : <http://www.a-federacija.org/2013/03/01/antikablok-vsi-na-ulice/>.
(16.5.2013)

1.

UČNI LIST –LETO 1848

Pozorno preberi odlomek in izpiši tri temeljne zahteve Programa Zedinjene Slovenije.

Slovenski zbor v Beču (na Dunaju).

Vsako serce iskreno bije za blagor dežele, v kateri je človek rojen, v kateri starši, bratji in mile sestrice prebivajo; v ljubezni domovine se vse zjedini. Tako obstoji tudi na Dunaju „slovenski zbor“, keriga udji imajo vsi dolžnost, z besedo in djanjem pripomoči zbora namen doseči. Kdo bi z veseljem za blagor domovine mile vsiga ne daroval? -- Namen tega zbora je speljati:

Da se politiško razkropljeni narod Slovincov na Kranjskim, Štajerskim, Primorskim in Koroškim kakor jeden narod v eno kraljestvo z imenom „Slovenija“ zedini, in da ima za-se svoj deželni zbor.

Da ima slovenski jezik v Sloveniji popolnoma tiste pravice, ktere ima nemški jezik v nemških deželah, da bode tedaj naši volji pripušeno, kdaj in kako hočemo slovenski jezik v šole in pisarnice (kanclije) upeljati.

Da bode naša Slovenija obstojni del Avstrijskiga ne nemškiga cesarstva. Mi nočemo, da bi bila naša dežela pri nemškimu zboru namestvana, le tiste postavne nas bodo vezale, ktere nam bode Cesar z našimi poročniki dal.

Naš Cesar nam je vstavo dovolil. Nič se ne more brez dovoljenja naših poročnikov in Cesarja storiti. Nemci nas hočejo, brez da bi nas bili vprašali, v svojo oblast vpestiti.

Na noge, Slovenci, zdaj je čas našimu narodu cenjeno velavnost zadobiti; podpirajmo eden drugiga; zjedinjena moč bode se vsimu serčno vbrnila. Podpirajte nas, vsi in vse za Slovenjo; mi sami v Beču take težke naloge ne moramo izpeljati. Prosimo pomoči!

Vir: J. Blaznik: *Slovenski zbor v Beču*. Kmetijske in rokodelske novice. 6/15 (april 1848).

Združitev vseh Slovincov v eno upravno enoto z imenom Slovenija

Uvedba slovenskega jezika v šole in urade

Vsi Slovenci naj bi bili del Avstrijskega cesarstva.

NEUSPEŠNO

Evropa 1848

Evropa 1848

Temelji

- Revolucije leta 1848 imenujemo tudi **meščanske** ali pomlad narodov; številni narodi takrat oblikovali svoje nacionalne programe.
- Vzroki
- Vlade in vladarji niso upoštevali želja meščanstva, ki je zahtevalo gospodarsko in politično svobodo.
- Položaj **delavcev in kmetov** se je poslabšal zaradi gospodarske krize.
- **Zahteve**
- **Meščanstvo**: več oblasti, svoboda tiska in združevanja.
- Delavstvo: boljše delovne in življenjske razmere, **osebna svoboda**.
- **Kmetje**: pravica do stavke, zemljiška odveza.

Ludvik Bonaparte

Francija

- Revolucionarni upor vodili delavci.
- Kralj je pobegnil v Anglijo in razglasili republiko. in postavili začasno vlado. Novi predsednik republike - **Ludvik Bonaparte**.
- **Demokratske pridobitve**: splošna volilna pravica, svoboda tiska in združevanja, delavci so postavili socialne zahteve.
- Ideje iz Francije v Italijo: Italijani se borijo za združeno nacionalno državo proti Avstriji.
- Nemčija: **MALONEMŠKI PROGRAM**: Združitev nemških držav, vodstvo Prusije, brez Avstrije.
- **VELIKONEMŠKI PROGRAM**: Združitev nemških držav, vključujoč Avstrijo.

Klemens von Metternich

Karikatur zur Flucht Metternichs im März 1848.

Franc Jožef

Habsburška monarhija

- Meščani, študentje na Dunaju zahtevali **odpravo absolutizma**. ustavo in parlament.
- Delavci napadli tovarne in uničevali stroje
- Kmetje zahtevali zemljo in takojšnjo odpravo fevdalizma. dobili kmetje **sklep o zemljiški odvezi**.
- Metternich odstopi. Ferdinand I. odpravi cenzuro in obljubi ustavo. Novi cesar **FRANC JOŽEF** razglasi **oktroirano** ustavo.
- Madžari, brez nadzora **Dunaja** odpravili fevdalni sistem, plemstvu odvzeli posebne pravice, ustanovili svojo vlado.
- Čehi so sklicali **Vseslovanski kongres** (slovanske narode pozvali naj se povežejo).

Matija Majar Ziljski

Program Zedinjene Slovenije

- Združitev vseh Slovencev v eno upravno enoto z imenom Slovenija.
- Uvedba slovenskega jezika v šole in urade.
- Vsi Slovenci naj bi bili del Avstrijskega cesarstva.

Slovinci

- Vest o revoluciji prinesli **popotniki**, to Slovenci razumeli, kot da bodo dokončno osvobojeni vseh bremen.
- Demonstracije **delavstva**.
- **Kmečko prebivalstvo** prenehalo izpolnjevati obveznosti do svojih zemljiških gospodov, **fizični obračuni**.
- Študenti in slovenski izobraženci z Dunaja - **Program Zedinjene Slovenije**. **AVTOR: Matija Majar Ziljski**.
- Ostal temeljni slovenski politični program.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
DUNAJSKI KONGRES**

DATUM: 22.5.2013

IME IN PRIIMEK: JAKOB SAJE

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola
Razred: 8.r
Datum: 23.4.2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: Vzpon meščanstva <ul style="list-style-type: none">
- tema iz učnega načrta: Vzpon meščanstva
- tema iz učbenika: Diplomati delijo Evropo
Učna enota – naslov učne ure: Dunajski kongres 1814-1815
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">
– Frontalna učna oblika
– Delo v dvojicah
– Individualno delo
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">
- metoda razlage
- metoda razgovora
- metoda dela z zvočnimi posnetki
Učne tehnike: <ul style="list-style-type: none">
- pouk ob glasbi
UČNI CILJI: <ul style="list-style-type: none">
- Cilji iz učnega načrta:<ul style="list-style-type: none">
o primerjajo politični zemljevid Evrope v času Napoleona in po dunajskem kongresu ter pojasnijo razlike in vzroke zanje. (UN ZGO, str. 20)
- Cilji učne ure oz. pričakovani dosežki: <p>Operativni učni cilji:</p> <p><i>Izobraževalni učni cilji</i></p> <p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Našteti katere države so sodelovale na Dunajskem kongresu.
- Razložiti pomen besed kancler, dinastija in legitimacija.
- Imenovati namen delovanja Svete zveze. <p><i>Funkcionalni učni cilji</i></p> <p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Ob pomoči zemljevida razbrati katere ozemeljske spremembe je vnesel Dunajski kongres.
- uporabiti več barv za vrisanje meja različnih držav.

Vzgojni učni cilji

- Ob koncu ure bi učenci bolj razumeli, da ideja enakosti ni bila vedno podpirana in da je do njene uveljavitve prihajalo postopoma.
- Učenci bi po koncu ure bolj uživali, kadar bi uporabljala barve za označevanje pomembnega ali za boljše razločevanje snovi.
- Učenci zaradi grozot vojne, bolj cenijo mir kot vojno.

Učna sredstva:

- učila: učbenik (Žvanut, Vodopivec, 2002), delovni list, zemljevidi, powerpoint prezentacija, filmski posnetek - Johann Strauss II
- učni pripomočki:
  - o računalnik
  - o projektor
  - o projekcijsko platno

Didaktične etape učnega procesa:

1. pripravljanje.
2. ponavljanje.
3. obravnavanje nove učne snovi.
4. urjenje.
5. obravnavanje nove učne snovi.
6. urjenje.
7. obravnavanje nove učne snovi.
8. ponavljanje.
9. preverjanje.

Medpredmetne povezave in vsebine:
Geografija, državljanska vzgoja in etika.

Novi pojmi:

- kancler
- dinastija
- legitimacija

Viri in literatura:

- Žvanut, Maja in Vodopivec, Peter, *Učbenik za 8. razred devetletne Osnovne šole*, (Ljubljana, 2002), str. 136-138.
- Ministrstvo za šolstvo in šport Zavod RS za šolstvo, *Učni načrt za Zgodovino*, (Ljubljana, 2011).
- <http://mss.svarog.si>
- Filmski posnetek - Johann Strauss II, *Frühlingsstimmen* ("Voices of Spring"), Op. 410 - http://www.youtube.com/watch?v=G8_DdClkhaw
- Zemljevid Evrope po Dunajskem kongresu: <http://www.amitm.com/thecon/lesson2.html>
- Slika dunajski kongres: http://mss.svarog.si/zgodovina/3/index.php?page_id=7549
- Slika – knez Metternich: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hw-metternich.jpg>.

Slika karikatura Dunajskega kongresa v Žvanut, M. in Vodopivec, P., Učbenik za 8. razred devetletne Osnovne šole, (Ljubljana, 2002), str. 136.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
3 minute	Učitelj pokaže posnetek dunajskega valčka. http://www.youtube.com/watch?v=G8_DdClkhaw . <i>O katerem glavnem mestu Evrope bomo govorili danes?</i>	Poslušajo. Dunaj.	Frontalna, Metoda IKT, Metoda razgovora, Projektor, računalnik, platno, Internet.
2 minuti	Učitelj na kratko ponovi preteklo snov Napoleonovih vojn in napove današnjo temo Dunajski kongres. <i>Kaj smo delali do sedaj? Katere štiri sile so se združile proti Napoleonu? Kaj so storili potem, ko so premagali Napoleona?</i>	Odgovarjajo. <i>Napoleonove vojne. Velika Britanija, Avstrija, Prusija in Rusija.</i> <i>Imeli sestanek.</i>	Frontalno, Razgovor.
1 minuta	Učitelj razdeli delovne liste in napove potek današnje ure: <i>Razdelil vam bom delovne liste s katerimi bomo danes delali. Na njih imate zapisano snov, ki pride v poštev za preverjanje in naloge za utrjevanje. Najprej se bomo posvetili novi postavitvi Evrope na Dunajskem kongresu in kdo so bili pri tem glavni akterji. Nato bomo s pomočjo tabele in</i>	Poslušajo in mirno podajajo delovne liste naprej. Spremljajo potek učne ure na delovnem listu.	Frontalno, Razlaga, Delovni list.

Skupaj uvod: 6 minut	<i>zemljevidov pogledali ozemeljske sprememb, ki so sledile Dunajskemu kongresu. Govorili bomo tudi o vrnitvi starih vladarjev na prestole Evropskih držav. Na koncu bomo vse skupaj še enkrat ponovili. Pri vsem skupaj si bomo pomagali tudi z učbenikom na strani 136-138, poglavje Diplomati delijo Evropo.</i>	Odprejo učbenike na strani 136.	Učbenik za 8.r. devetletke.
----------------------------	---	---------------------------------	-----------------------------

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. Dunajski kongres 5 minut	<i>Velesile so se dobile na Dunaju leta 1814-1815, da bi preprečile nadaljnje vojne in revolucije. Se še spomnite kaj je revolucija? Pri tem je bil glavni avstrijski kancler Metternich, njegovo sliko imate v učbeniku in na delovnih listih.</i> <i>Kaj je kancler? Blizu, kancler je prvi minister v Avstrijski vladi. Kot glavnega krivca za vojne so spoznali misel o človekovi enakosti in svobodi. Zakaj mislite, da je niso marali?</i>	Poslušajo in sodelujejo, podčrtujejo, kar se jim zdi pomembno na delovnem listu. <i>Hitra in dramatična sprememba.</i> Pogledajo sliko. <i>Predsednik.</i> <i>Ker je ogrožala njihov privilegiran položaj.</i>	Frontalni. Razgovor. Metoda slikovne demonstracije Slika kneza na delovnem listu in v učbeniku . Razgovor in razlaga.
2 minuti	<i>Zdaj pa za utrditev povedanega imate minutk časa, da rešite tri vprašanja, ki jih imate na</i>	Poslušajo navodila.	Frontalno, Razlaga.

<p>Skupaj: 7 minut</p>	<p><i>delovnem listu pod prvo nalogo. Pomagate si lahko z besedilom na delovnem listu in z učbenikom.</i></p> <p>Kroži po razredu in pomaga po potrebi.</p> <p>Učitelj preveri odgovore skupaj z učenci</p>	<p>Učenci rešujejo vprašanja.</p> <p>Povejo svoje odgovore in jih popravijo v primeru napak.</p>	<p>Individualno delo, Delovni list in učbenik. Frontalno, Razgovor.</p>
<p>2. Mir in čim manj sprememb.</p> <p>3 min</p>	<p><i>Kaj mislite, da pomeni geslo mir in čim manj sprememb?</i></p> <p><i>Na Dunajskem kongresu so se odločili na novo zarisati zemljevid Evrope. Kaj so pri tem pazili?</i></p>	<p><i>Da so želeli konec vojn in ohranitev starega načina življenja pred francosko revolucijo.</i></p> <p><i>Da ne bi bilo države, ki bi bila premočna in bi lahko ogrožala druge države.</i></p>	<p>Frontalno, Razgovor.</p>
<p>10 minut</p>	<p><i>Zdaj boste skupaj s sosedom rešili 2 nalogo na delovnem listu. Imeli boste sedem minut časa.</i></p> <p>Učitelj, po izteku časa projicira rezultate naloge na projektorju in individualno preveri, če imajo vsi pravilne rezultate. Pri tem poudari, da so krepko označene besede tiste, ki so pomembne za ocenjevanje znanja. In da če bodo imeli narobe rezultate ne bodo znali pravilno rešiti kontrolne naloge.</p>	<p>Učenci rešujejo v paru nalogo 2. V tabelo morajo pravilno razvrstiti ozemeljske spremembe, ki so sledile Dunajskemu kongresu in pravilno rešiti dve lahki nalogi izbirnega tipa.</p> <p>Preverjajo svoje rezultate in po potrebi vprašajo za razjasnitve.</p>	<p>Delo v parih, Delovni list in učbenik. barvice.</p> <p>Frontalna, Razgovor. Platno, računalnik, projektor, Platno. Delovni list in učbenik.</p>

5 minut	<i>Zdaj pa hitro rešite še tretjo nalogo. Tokrat vsak sam, zopet si pomagajte s sliko v učbeniku na strani 137.</i>	Učenci rešujejo tretjo nalogo na delovnem listu. Na zemljevid morajo približno izrisati nove meje.	Frontalno, Razlaga. Individualno delo. Zemljevid na delovnem listu in učbenik. Barvice.
Skupaj: 18 minut	<i>Poglejte si sedaj še zemljevid nekaj strani nazaj v učbeniku, ki prikazuje obseg Francoskega Imperija na višku svoje moči in ga primerjajte z tistim iz leta 1815.</i> <i>Vidite koliko ozemlja je Francija izgubila v primerjavi z letom 1812?</i>	Učenci primerjajo zemljevid iz leta 1815 s tistim iz leta 1812. Ja.	Frontalno, Delo s slikovnimi viri.
3. Vrnitev starih vladarjev 2 minuti	<i>Za zaustavitev novih družbenih sprememb pod vplivom misli o človeški enakosti in svobodi, je predvsem Metternich zagovarjal vrnitev starih vladarskih dinastij na prestol. To je počel v skladu z načelom legitimacije. Legitimacija je nazor, po katerem imajo stare vladarske rodbine pravico do prestola, ki jim je nihče ne more odvzeti.</i>	Poslušajo in po potrebi podčrtajo na delovnem listu.	Frontalno, Razlaga, Delovni list.
1 minuta	<i>V Franciji pa je kljub vrnitvi Ludvika XVI. Ostalo v veljavi veliko revolucionarnih in Napoleonovih zakonov. Zakaj?</i>	<i>Ker so bile spremembe tam preveč velike in se jih je kralj bal spreminjati proti volji ljudstva.</i>	Frontalna, Razgovor.

<p>4 minute</p> <p>Skupaj: 7 minut</p> <p>Skupaj srednji del: 32 minut</p>	<p><i>Da bi zagotovili spoštovanje sklepov Dunajskega kongresa so država zmagovalke ustanovila tudi Sveto zvezo.</i></p> <p><i>Kaj mislite bi članice svete zveze naredile, če bi v Franciji ali kateri drugi državi spet prišlo do nove revolucije?</i></p> <p><i>Kdo mislite, da je podpiral sklepe Dunajskega kongresa višji ali nižji sloji? Zakaj?</i></p> <p><i>Ali mislite, da so vsi ti ukrepi uspeli zaježiti širjenje ideje enakosti in svobode. Glede na to kakšen status imata danes in glede na to, da danes ni več prav veliko grofov in kraljev na oblasti?</i></p> <p><i>Torej lahko sklepamo, da bomo v prihodnje videli še veliko podobnih revolucij in bojov za povečanje svobode.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Napadle bi jo.</p> <p>Višji sloj. Da bi obdržali svoj privilegirani položaj.</p> <p>Niso uspeli.</p>	<p>Frontalna, Razlaga.</p> <p>Razgovor.</p>
--	---	---	---

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>Skupaj zaključek: 7 minut</p>	<p>Učitelj z učenci za končno ponovitev skupaj ustno reši vprašanja v učbeniku, tako da učenci ne rabijo gledati učbenika.</p> <p>Ponovimo še enkrat kaj smo se danes naučili.</p> <p><i>No, Janez, Katere Evropske države so sodelovale na Dunajskem kongresu?</i></p>	<p>Individualno odgovarjajo na vprašanja in poslušajo odgovore drugih. Pri odgovarjanju si lahko pomagajo z delovnim listom, če je to potrebno.</p> <p><i>Velika Britanija, Avstrija, Prusija in Rusija.</i></p>	<p>Frontalna, Razgovor, Učbenik.</p>

<p><i>Metka, kateri državi sta največ pridobili na Dunajskem kongresu? Katera ozemlja?</i></p> <p><i>Tone, kaj je legitimizem?</i></p> <p><i>Za kaj naj bi skrbela Sveta zveza, Lučka?</i></p> <p><i>Kateri družbeni sloj so podpirali sklepe Dunajskega kongresa? Zakaj?</i></p>	<p>Avstrija in Rusija.</p> <p>Avstrija Severno Italijo, Rusija pa Poljsko z Varšavo in Finsko</p> <p>Nazor, da imajo stare rodbine pravico do prestola, ki jim je nihče ne more vzeti.</p> <p>Zagotovila naj, da vse evropske države spoštujejo sklepe Dunajskega kongresa.</p> <p>Višji sloj.</p> <p>Zato, ker so želeli obdržati svoje privilegije, ki jih je ogrožalo širjenje enakosti in svobode.</p>	
---	--	--

SEZNAM PRILOG:

1. Delovni list: Dunajski kongres
2. Rešitve delovnega lista
3. Slika dunajskega kongresa
4. Slika kneza Metternicha
5. Slika karikatura Dunajskega kongresa
6. Zapis učne snovi (za učitelja)

PRILOGA 1: Dunajski kongres 1814-1815

Na Dunajskem kongresu so se zbrali delegati in vladarji zmagovalk vojne proti Napoleonu: Velika Britanija, Avstrija, Prusija in Rusija. Kasneje se jim je pridružila tudi Francija. Glavni pobudnik kongresa je bil avstrijski prvi minister ali kancler **Clemens Metternich**. Kot glavnega krivca so spoznali misel o človekovi enakosti in svobodi.

Naloga 1: *Odgovori na vprašanja.*

Slika 1: Dunajski kongres
Vir: Svarog

1.1 Katera država je bila zmagovalka nad Napoleonom poleg Avstrije, Velike Britanije in Rusije?

1.2 Kaj pomeni beseda kancler?

1.3 Kateri vodilni politik tedanjega časa je bil glavni pobudnik Dunajskega kongresa?

1.4 Zakaj zmagovalci niso podpirali misli o človekovi enakosti in svobodi?

Geslo Dunajskega kongresa: "*Mir in čim manj sprememb.*"

Slika 2: Knež Clemens Metternich
Vir: Wikimedia

Na kongresu so doseči trajni mir in zaustaviti nadaljnje spremembe v družbi, ki jih je sprožalo širjenje misli o človekovi enakosti in svobodi. Da bi zagotovili trajni mir so na novo zarisali zemljevid Evrope, tako da so bile države med seboj vsaj približno enako močne.

Naloga 2.1: Ozemeljske spremembe po Dunajskem kongresu

V paru skupaj s sosedom razvrstite besede k ustrezajoči državi. Pomagajte si z učbenikom na strani 136-137. Odebeljene besede prepisite z barvico ali pa pobarvajte njihovo polje.

Nazaj v meje pred začetkom vojne	Benetke Država ostane razdeljena na več držav Na čelu je Avstrija	Nizozemska Benečija Osrednji del Poljske z Varšavo Luksemburg Območja S Italije	Okrepitev 39 nemških držav Finska Država ostane razdeljena na več držav
Belgija			
Milano			
center Torino			
Lombardija			

Francija	Sardinsko Kraljestvo	Nizozemsko kraljestvo	Avstrija
Nazaj v meje pred začetkom vojne			
Italija	Rusija	Nemška zveza	

Naloga 2.2: Kateri dve državi sta pridobili največ ozemlja? (obkroži dva pravilna odgovora)

- a.) Rusija
b.) Francija

- c.) Avstrija
č.) ZDA

Naloga 2.3: Katera država je izgubila največ ozemlja?

(obkroži en pravilen odgovor)

- a.) Avstrija
- b.) Francija
- c.) Velika Britanija
- č.) Rusija

Slika 3: Karikatura Dunajskega kongresa, ki prikazuje deljenje Evrope.
Vir: Učbenik za 8. razred.

Naloga 3: Na novo zarisan Zemljevid Evrope

S pomočjo zemljevida na strani 137 v učbeniku približno nariši nove meje v Evropi. Če lahko, uporabi različne barve za različne države.

Vrnitev starih vladarjev

Da bi pomagali ustaviti širjenje misli o človekovi enakosti in svobodi, so se pod vodstvom kanclerja Metternicha dogovorili, da bodo v vseh državah, v skladu z nazorom **legitimizma** poskusili vrniti oblast prejšnjim vladarskim rodbinam. V nekaterih državah vrnitev v stare čase ni bila možna. V Franciji je denimo na oblast sicer prišel Ludvik XVIII., a je zaradi strahu pred ljudskim nezadovoljstvom obdržal veliko revolucionarnih in Napoleonovih zakonov. Ustanovili so tudi **Sveto zvezo**, ki naj bi, tudi s silo, poskrbela za spoštovanje sklepov Dunajskega kongresa.

Sklepe Dunajskega kongresa so podprli predvsem plemiči in visoka duhovščina, saj bi nadaljnje širjenje n svobode pomenilo veliko grožnjo njihovi moči in bogastvu.

Viri in literatura:

Žvanut, M. in Vodopivec, P., *Učbenik za 8. razred devetletne Osnovne šole*, (Ljubljana, 2002).

Slika 1 – Dunajski kongres: http://mss.svarog.si/zgodovina/3/index.php?page_id=7549

Slika 2 – Metternich: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hw-metternich.jpg>

Slika 3 – Karikatura Dunajskega kongresa – Žvanut, M. in Vodopivec, P., *Učbenik za 8. razred devetletne Osnovne šole*, (Ljubljana, 2002), str. 136.

Zemljevid: <http://www.amitm.com/thecon/lesson2.html>

Ljubljana, maj 2013

Jakob Saje

PRILOGA 2:

Delovni list – Dunajski kongres Rešitve

1. naloga

1.1. Prusija.

1.2 Prvi minister.

1.3. Knez Clemens Metternich.

1.4. Ker je širjenje misli o enakosti in svobodi ogrožal stvo.

Naloga 2.1

Francija	Sardinsko Kraljestvo	Nizozemsko kraljestvo	Avstrija
Nazaj v meje pred začetkom vojne	okrepitev	Nizozemska	Območja S Italije
	center Torino	Luksemburg	Benetke
		Belgija	Lombardija
			Milano
Benečija			
Italija	Rusija	Nemška zveza	
Ostane razdeljena na več držav	Finska	Ostane razdeljena na več držav	
	Osrednji del Poljske z Varšavo	Na čelu je Avstrija	

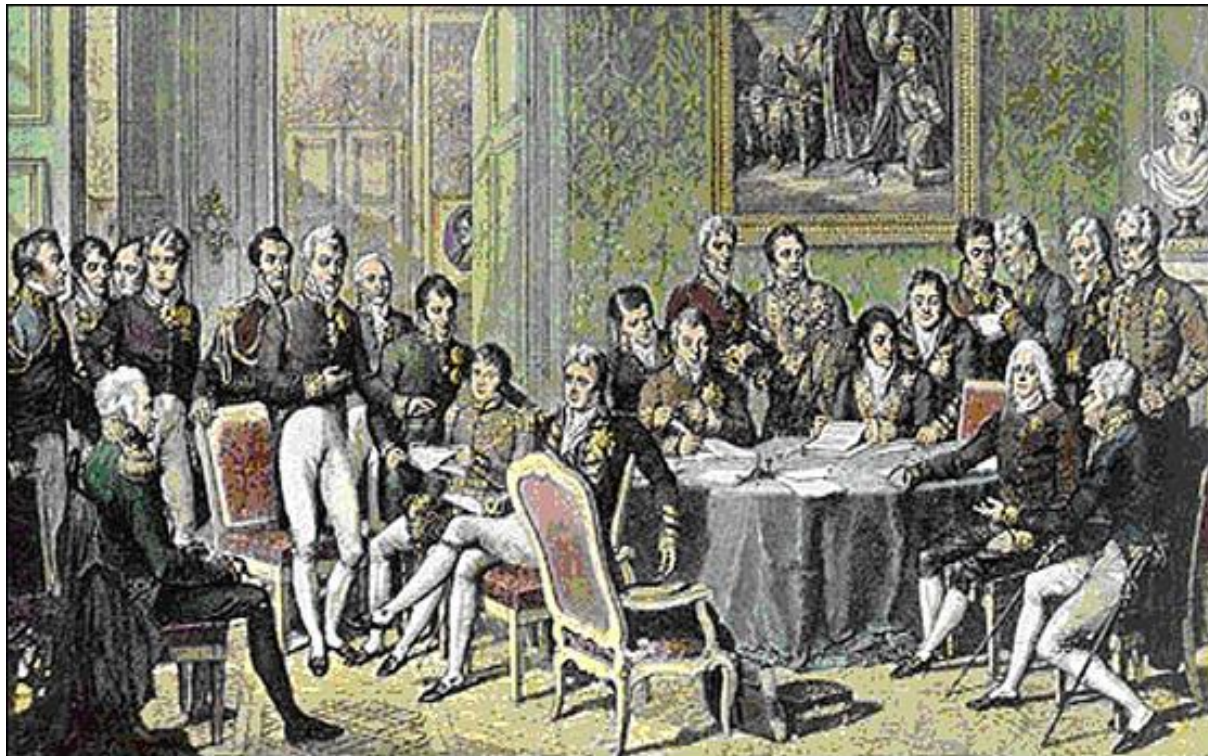
Naloga 2.2.

a in c

Naloga 2.3.

b

PRILOGA 3

Slika 1: Dunajski kongres

PRILOGA 4

Slika 2: Knez Clemens Metternich

PRILOGA 5

Slika 3: Karikatura Dunajskega kongresa, ki prikazuje deljenje Evrope.

Zapis učne snovi

1. Dunajski kongres 1814-1815

- Zbrali delegati in vladarji zmagovalk vojne proti Napoleonu: Velika Britanija, Avstrija, Prusija in Rusija. Kasneje se jim je pridružila tudi Francija
- Glavni pobudnik je bil avstrijski prvi minister ali *kancler* **Clemens Metternich**.
- Kot glavnega krivca za številne žrtve in vojno so spoznali misel o človekovi enakosti in svobodi.

2. Mir in čim manj sprememb

- Geslo kongresa je bilo *Mir in čim manj sprememb*. V želji doseči trajni mir so:
  - Na novo zarisali zemljevid Evrope. Pri tem so želeli narediti države med seboj čim bolj enako močne, tako da ne bi nikoli ena država postala dovolj močna, da bi ogrozila vse ostale države.
  - Želeli ustaviti nadaljnje spremembe družbene, kar je pomenilo ustaviti razširjanje misli o človekovi enakosti in svobodi.
  - Države zmagovalke ustanovile **Sveto zvezo**, ki naj bi skrbela za spoštovanje sklepov Dunajskega kongresa in se s silo postavila po robu njegovi kršiteljicam.
- Ozemeljske spremembe po Dunajskem kongresu:

Francija	Sardinsko Kraljestvo	Nizozemsko kraljestvo	Avstrija
Nazaj v meje pred začetkom vojne	okrepitev	Nizozemska	Območja S Italije
	center Torino	Luksemburg	Benetke
		Belgija	Lombardija
			Milano
			Benečija
Italija	Rusija	Nemška zveza	
Ostane razdeljena na več držav	Finska	Ostane razdeljena na več držav	
	Osrednji del Poljske z Varšavo	Na čelu je Avstrija	

- Največ sta v vojni pridobili Avstrija in Rusija
- Največ ozemlja je izgubila Francija, ki se je vrnila na meje izpred začetka vojn

3. Vrnitev starih vladarjev

- Da bi pomagali ustaviti širjenje misli o človekovi enakosti in svobodi, so se pod vodstvom kanclerja Metternicha dogovorili, da bodo v vseh državah poskusili vrniti oblast prejšnjim vladarskim rodbinam.

- Nazor, da imajo dinastije, ki so vladale stoletja, pravico do prestola, ki jim je nihče nima pravice odvzeti imenujemo **legitimizem**. Beseda izhaja iz latinščine in sicer legitimus = zakonit.
- V nekaterih državah vrnitev v stare čase ni bila možna. Tako je v Franciji na oblast sicer prišel mlajši brat obglavljenega Ludvika XVI., ki se je poimenoval Ludvik XVIII., a je zaradi strahu pred ljudskim nezadovoljstvom obdržal veliko revolucionarnih in Napoleonovih zakonov. Tako v Franciji fevdalizem ni bil obnovljen, kmetje pa so obdržali zemljo, ki so jo pridobili med vojno.
- Sklepe dunajskega kongresa so podpirali predvsem pripadniki višjega sloja (plemstvo in visoka duhovščina), saj bi nadaljnje širjenje enakosti in svobode pomenilo veliko grožnjo njihovi moči in bogastvu.
- Kljub temu pa napredka misli o enakosti in svobodi ni bilo mogoče trajno ustaviti.

Nove besede:

kancler - prvi minister v Avstriji

dinastija - vrsta vladarjev istega rodu

legitimizem - nazor, da imajo stare rodbine pravico do prestola, ki jim je nihče ne more vzeti.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
Meščanstvo in narodna gibanja v prvi polovici 19.
stoletja**

DATUM: 30.5.2013

IME IN PRIIMEK: Katarina Saratlija

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola:
Razred:8 razred
Datum: 30. 5. 2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: <ul style="list-style-type: none">
- <u>tema iz učnega načrta</u>: Vzpon meščanstva
- <u>tema iz učbenika</u>: Vzpon meščanstva
Učna enota – naslov učne ure: Meščanstvo in narodna gibanja v prvi polovici 19. stoletja
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">
• Frontalna učna oblika
• Individualna učna oblika
• Delo v parih
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">
• Metoda razlage
• Metoda razgovora
• Metoda dela s pisnimi viri
• Metoda besedne demonstracije
• Metoda dela s slikovnimi viri
Učne tehnike: <ul style="list-style-type: none">
• Mreža
• Izpolnjevanje.
UČNI CILJI: <ul style="list-style-type: none">
- Cilji iz učnega načrta:<ul style="list-style-type: none">
• Na primerih sklepajo o prizadevanjih narodov za narodne pravice.
- Cilji učne ure oz. pričakovani dosežki: <p><u>Operativni učni cilji:</u></p> <p><i><u>Izobraževalni učni cilji</u></i></p> <p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none">
• razložiti pojem bidermajer
• opisati življenje bogatega meščanstva
• pojasniti kdo so bili liberalci in opisati za kakšne svoboščine so se zavzemali
• razložiti pomen narodnih gibanj
• naštetih vstaje povsod po Evropi in njihove posledice <p><i><u>Funkcionalni učni cilji</u></i></p> <p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none">
• pokazati sposobnosti časovnih in prostorskih predstav
• oblikovati lastna mnenja in sklepe o zgodovinskih dogodkih

- pokazati sposobnosti več oblik komunikacije (ustno, pisno) in izražati mnenja.
- na primerih sklepati o prizadevanjih narodov za narodne pravice
- povezati narodna gibanja z nastankom svobodnih držav
- sodelovati v parih
- odgovarjati na različne vrste vprašanj
- samostojno uporabljati učbenik in razbrati bistvene značilnosti
- ugotoviti sporočilo slikovnega vira.

Vzgojni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- pokazati sposobnosti za razumevanje in spoštovanje enakopravnosti med spoloma in različnimi družbenimi sloji.
- pokazati vrednote kot so pravičnost in enakost
- pokazati nacionalno zavest.
- medsebojno pomagati (delo v parih)
- pokazati ustrezen odnos do preteklosti

Učna sredstva:

Učila:

- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva, Zgodovina za 7.razred osnovne šole, zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 2002 (str. 139–141)
- računalniški program Power point

Učni pripomočki:

- projekcijsko platno
- diaproyektor
- računalnik

Didaktične etape učnega procesa:

- Pripravljanje ali uvajanje :
- Obravnavanje nove učne snovi
- Urjenje ali vadenje
- Ponavljanje

Medpredmetne povezave in vsebine:

- Državlјanska vzgoja in etika: Ta tema se povezuje s predmetom Državlјanska vzgoja in etika, saj vsebuje snov o nastanku narodnih gibanj, ki so se zavzemala za osvoboditev izpod tuje oblasti. Zato je prišlo tudi do uporov narodov, v katerih se je prebudila narodna zavest in zahtevali samostojno državo. S tem krepimo učenčeva domovinska in državljanska načela in nacionalno zavest. Povezava se vidi tudi v opredeljevanju temeljnih demokratičnih pojmov, kot so, enakopravnost med spoloma in družbenimi sloji ter svoboda govora in tiska ter človekove pravice.
- Likovna vzgoja: Učna tema se povezuje tudi s predmetom Likovna vzgoja in sicer zato, ker opisuje nov življenjski slog (preprost in veder) meščanstva v

prvi polovici 19. stoletja. Ta slog se je uveljavil tudi v umetnosti in se imenuje bidermajer. Ta način življenja učenci skušajo ugotoviti s pomočjo slike nemškega slikarja Carla Spitzwega.

Novi pojmi:

- **Bidermajer:** Srednjeevropski meščanski umetnostni in življenjski slog v prvi polovici 19. stoletja.
- **Liberalizem:** Gospodarska in politična miselnost, nastala v začetku 19. stoletja, ki poudarja gospodarsko in politično svobodo.
- **Cenzura:** pregledovanje vsake knjige, časnika namenjeno javnosti, da bi preprečili širjenje novih političnih idej.

Viri in literatura:

- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva, Zgodovina za 7.razred osemletne osnovne šole, zgodovina za 8.razred devetletne osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 2002 (str. 139–141)
- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva Zgodovina za 7. razred osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 1997 (str. 152–153).
- Janez Cvirn, Elizabeta Hriberšek B., Andrej Studen, Novi vek, Zgodovina za 7.razred osemletke, Založba DZS, Ljubljana, 2000 (Str. 95).
- Učni načrt za zgodovino osnovne šole, Ljubljana, 2011.
- <http://www.ng-slo.si/default.asp?id=27&prikaz=umetnina&ust=30>, 15.5.2013.
- <http://19thcenturyrealism.com/category/germany-2/carl-spitzweg/>, 27.5.2013.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	<p>Dober dan učenci. Kako ste? Super, kajti danes se bomo naučili novo učno snov.</p> <p>Preden preidemo na novo učno snov bomo ponovili ključne stvari iz prejšnje učne snovi.</p> <p>O čem smo nazadnje govorili?</p>	V redu.	Frontalna učna oblika Metoda razgovora.

	<p>Tako je. Kdaj je potekal ?</p> <p>Super. Kaj je bil pa namen tega kongresa?</p> <p>Tako je. Začrtati nove meje Evrope na političnem zemljevidu. Vidim, da vse znate, zelo dobro.</p> <p>Sedaj si pogledajte sliko na PP.</p> <p>Koga prikazuje slika?</p> <p>Tako je. Vidimo, da so 3 dame.</p> <p>Iz katerega družbenega sloja pa prihajao?</p> <p>Res je, prihajajo iz meščanskega sloja.</p> <p>In to bo današnja učna snov. Danes se bomo naučili opisati meščanski način življenja, temeljne svoboščine liberalcev in v povezavi s tem nastanek narodnih gibanj po Evropi. Naredite naslov v zvezku: Meščanstvo in narodna gibanja v prvi polovici 19. stoletja.</p>	<p>O Dunajskem kongresu.</p> <p>Od sept.1814 do junija 1815.</p> <p>Namen je bil začrtati nove meje Evrope.</p> <p>3 ženske, ki pijejo kavo.</p> <p>Iz višjega sloja. Meščani.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci napišejo naslov v zvezek.</p>	<p>Metoda dela s slikovnimi viri, PP str. 2.</p> <p>projekcijsko platno, diaproyektor, računalnik</p> <p>Metoda razlage</p>
--	---	---	---

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. Samozadov			Frontalna učna oblika

<p>oljno meščanstvo</p> <p>10min</p>	<p>Vladarji so poskušali v svojih deželah uveljaviti geslo dunajskega kongresa «Mir in čim manj sprememb»</p> <p>Ali veste kaj to pomeni, kaj so želeli s tem geslom ljudem prepovedati?</p> <p>Tudi to je res, predvsem pa so državljanom prepovedali govoriti o politiki in jih pozvali, da se vsak ukvarja s svojim delom.</p> <p>To je bil čas Metternichovega policijskega režima, ki je zatiral vse poskuse naprednega političnega delovanja meščanstva. To je bil namreč čas stroge cenzure.</p> <p>A veste kaj pomeni cenzura?</p> <p>To pomeni pregledovanje vsake knjige, časnika, namenjenih javnosti, da bi preprečili širjenje novih političnih idej.</p> <p>Večina ljudi jih je poslušala in so se tako ob delu posvečali še družinam in prijateljem. V plemiških in meščanskih krogih so tudi veliko brali in se ukvarjali z glasbo.</p> <p>Sedaj si pogledjte sliko na kateri je prikazana meščanska družina in vaša naloga je da na podlagi te</p>	<p>Nekateri so tiho drugi odgovorijo, da so hoteli ohraniti stanje kot je.</p> <p>Ne.</p> <p>Naloga učencev je, da iz slike nemškega slikarja Carla Spitzwega ugotovijo meščanski</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s slikovnimi viri</p> <p>PP str. 3.</p>
--	---	---	--

	<p>slike nemškega slikarja Carla Spitzwega poskusite ugotoviti, kakšno življenje so imeli meščani v prvi polovici 19. stoletja.</p> <p>Kakšne občutke vam sproža slika?</p> <p>Kakšni so ljudje na sliki? A so veseli? Res je, vidimo da se ljudje sprehajo, so v naravi. A ljudje na sliki izgledajo brezkrbno in sproščeno?</p> <p>Tako je, zelo dobro. Tak način meščanskega življenja (veder, preprost, brezskrben in zadovoljen način življenja) je v prvi pol. 19.st. dobil izraz tudi v umetnosti in sicer bidermajer.</p> <p>Torej bidermajer je srednjeevropski meščanski umetnostni in življenjski slog v prvi pol.19. stoletja.</p> <p>Sedaj odprite učbenike na strani 139 in bi prosila Tineta, da prebere na glas, to kar je v roza okvirčku z naslovom Bidermajerski način življenja.</p> <p>Hvala Tine. V zvezek si napišite podnaslov Samozadovoljno meščanstvo.</p> <p>Sedaj imate 3 minute časa, da si iz tega besedila</p>	<p>način življenja v prvi polovici 19. stoletja.</p> <p>Učenci gledajo sliko.</p> <p>Vsi so tiho.</p> <p>Ljudje so veseli, se sprehajajo na polju</p> <p>Ja.</p> <p>Tine bere na glas, ostali tudi berejo.</p> <p>Učenci pišejo naslov.</p>	<p>projekcijsko platno, diaproyektor, računalnik</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda besedne demonstracije Učbenik (Žvanut, Vodopivec, 2002, str. 139)</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda dela s pisnimi viri</p>
--	--	---	--

	<p>izpišite vsaj tri značilnosti bidermajerskega načina življenja in jih bomo pregledali.</p> <p>Ste zapisali?</p> <p>Potem preglejmo. Vsak bo povedal po eno značilnost. Tudi na PP so zapisane te značilnosti in kar nimate si dopišite v zvezek.</p> <p>Začne naj Katja.</p> <p>Sedaj Matic.</p> <p>In še eno značilnost naj pove Klara.</p> <p>Super.</p> <p>Imamo vse prepisano, kar je na PP? Potem gremo naprej.</p>	<p>Učenci si zapisujejo značilnosti.</p> <p>Ja.</p> <p>Učenka pove: Imeli so za vzor mirno in brezskrbno življenje. Najbolje so se počutili doma, v ne razkošnem a prijetnem stanovanju. V prostem času so se doma družili s prijatelji ali hodili na sprehode v naravo, mesto.</p> <p>Učenci med preverjanem značilnosti tudi prepisujejo s PP.</p> <p>Ja.</p>	<p>Učbenik (Žvanut, Vodopivec, 2002, str. 139)</p> <p>Individualna učna oblika</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>PP, str.4. projekcijsko platno, diaproskop, računalnik</p> <p>Metoda razgovora</p>
<p>2. Liberalizem 10min</p>	<p>Kot smo že rekli, večina ljudi je bilo zadovoljnih in so ubogali svoje vladarje in se večinoma zadrževali doma. Vendar so bile tudi izjeme in niso vsi ubogali. Ti posamezniki, ki niso želeli ubogati so imeli nekatere svoje zahteve.</p>		<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p>

	<p>Sedaj si poglejte sliko oz. karikaturu.</p> <p>Kdo je na sliki?</p> <p>Tako je, meščani so. Kaj predstavlja slika? Kaj pa predstavljajo ti nagobčniki?</p> <p>Ja in kaj menite, na podlagi slike, kakšne zahteve so imeli meščani? Upoštevajte tudi to, kar smo rekli, da je bil to čas cenzure.</p> <p>Super. To je kritična karikatura, ki je usmerjena zoper prepoved svobode govora in tiska. Tako kot smo že povedali, to je bil namreč čas stroge cenure, zato so se nekateri meščani zazemali za svobodo govora in tiska. Zavzemali so se tudi za ustavo in parlament, v katerem bi imeli svoje predstavnike tudi sami. Ti zagovorniki svobode, ustave in parlamenta so dobili naziv liberalci.</p> <p>A kdo ve, kaj pomeni beseda liberalen, liberalec?</p>	<p>Učenci gledajo sliko.</p> <p>Meščani.</p> <p>Da ne smejo govorit in izražat lastnega mnenja.</p> <p>Zahtevali so svobodo.</p> <p>Svoboden.</p>	<p>Metoda dela s slikovnimi viri. Vzpon meščanstva, Zgodovina za 7. razred osnovne šole, M. Žvanut in P. Vodopivec (Ljubljana 1997), Str. 152.</p> <p>PP, str.5. projekcijsko platno, diaproyektor, računalnik</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora.</p>
--	--	---	---

	<p>Tako je in izhaja iz lat. besede liber.</p> <p>Kako se je pa imenovalo načelo, ki je bil nasprotnik liberalizma?</p> <p>Tudi konservativci se uveljavijo v tem času, ampak liberalizem je bil glavni nasprotnik legitimizmu. Kaj pa je legitimizem? O tem smo govorili že prejšnjo učno snov.</p> <p>To je načelo, ki ga je skušal uveljaiti dunajski kongres in zagovarja, da ima vladar nedotakljivo pravico do prestola.</p> <p>Tisto, kar je zanjilno še za Liberalce je, da niso imeli ravno dobrega odnosa s cerkvijo, saj so menili, da ne bi smela vplivati na šolstvo, menili so, da je vzgoja in izobraževanje naloga države.</p> <p>Prav tako so trdili, da siromašnim in ženskam ni mogoče zaupati volilne pravice in političnih dolžnosti, zato lahko v parlament volijo in so izvoljeni le premožni in izobraženi moški.</p> <p>Zavzemali so se tudi za gospodarsko svobodo. To pomeni, da se država ne sme vtikati v gospodarstvo.</p> <p>Ali je prav, da imajo politične pravice le premožni in izobraženi moški?</p>	<p>Konservatizem.</p> <p>Ne vedo.</p> <p>Ne.</p>	<p>Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora</p>
--	--	--	--

	<p>Zakaj pa ne? A s tem kršimo oz. odvezemamo pravice drugih ljudi, ki živijo v isti državi?</p> <p>Tako je, vsi državljani. Kako je pa pri nas v Sloveniji, kdo ima volilno pravico?</p> <p>Tako je. Ne glede na družbeni stan, spol, izobrazbo, vero.</p> <p>Sedaj zapišite v zvezek podnaslov: Liberalizem in prepisite to kar je na PP.</p> <p>Če smo prepisali, gremo naprej s snovjo.</p>	<p>Ja. Vsi ljudje neke države bi morali imeti pravice.</p> <p>Vsi polnoletni državljani.</p> <p>Učenci prepisujejo učno snov s PP.</p> <p>Smo prepisali.</p>	<p>Individulna učna oblika PP str. 6. projekcijsko platno, diaprojektor, računalnik</p> <p>Metoda razgovora</p>
<p>3. NARODNA GIBANJA IN VSTAJE PO EVROPI.</p> <p>10min</p>	<p>Sedaj bo vsak dobil izpolnjevanko, kjer boste sproti med mojo razlago vpisovali manjkajoče besede. Na koncu bomo pregledali rešitve in doma jo boste nalepili v zvezek takoj za drugim podnaslovom Liberalizem.</p> <p>Razdelim liste z nalogo.</p> <p>Ljudje so kmalu, ob liberalnih idejah ugotovili, da imajo neko skupno zgodovino, jezik in da ne pripadajo le nekemu cesarstvu. Tako so se začeli povezovati v t.i. narodna gibanja, ki so se zavzemala za uresničitev nacionalnih idej.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Izpolnjevanka</p>

	<p>Za kaj so se ta narodna gibanja zavzemala, kaj so nacionalne ideje?</p> <p>Zelo dobro. Torej zavzemali so se za osvoboditev izpod tuje oblasti in samostojnost.</p> <p>Tako je prihajalo da uporov, vstaj in revolucij.</p> <p>Že v letih 1820 in 1821 so se dvignili liberalci v Španiji ter v Italiji in sicer v Neapeljskem kraljestvu na jugu in Sardinskem na zahodu. Vendar so bile te vstaje zadušene. Leta 1821 so se Turkom uprli Grki in leta 1830 je nastala samostojna grška država. Srbija, ki se je tudi uprla Turkom, je postala notranje svobodna kneževina.</p> <p>A rešujete izpolnjevanko? Vam gre?</p> <p>Dobro.</p> <p>Na apeninskem polotoku in v nemških deželah, sta se krepili gibanji za združitev italijanskega in nemškega ozemlja v enotno državo. V Franciji je leta 1830 izbruhnila nova revolucija, v kateri je uporno meščanstvo razširilo svoje pravice. Istega leta so se Belgijci uprli Nizozemcem in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo. Poljski upor pa so Rusi krvavo</p>	<p>Zavzemali so se za svojo državo.</p> <p>Učenci poslušajo in rešujejo izpolnjevanko.</p> <p>Ja, rešujemo.</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Metoda razlage.</p>
--	---	---	---

	<p>zadušili in Poljaki so živeli še naprej razdeljeni med Rusijo, Avstrijo in Prusijo.</p> <p>Upori pa niso potekali samo v Evropi, ampak tudi v Srednji in Južni Ameriki, kjer so španske in portugalske kolonije razglasile samostojnost.</p> <p>Smo vpisali vse manjkajoče besede?</p> <p>Potem bomo pregledali. Rešitve imate tudi na PP, da boste imeli vse pravilno zapisano.</p> <p>Vsak bo prebral po en stavek. Začnemo v prvi vrsti.</p> <p>Super. Doma pa ne pozabite izpolnjevanke nalepiti v zvezek.</p>	<p>Ja.</p> <p>Učenci po vrsti berejo rešitve izpolnjevanke.</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>PP str. 7. projekcijsko platno, diaporojektor, računalnik</p> <p>Metoda razlage</p>
--	---	---	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
10min	<p>Spustite prostor, da boste nalepili izpolnjevanke. Sedaj napišite v zvezek podnaslov Ponovitev in v oklepaju napišite UČ. Str. 141).</p> <p>Da ponovimo, kaj smo se danes naučili, boste v parih odgovorili na vprašanja iz učbenika na strani 141. Vsak si mora zapisati odgovore v</p>	Napišejo podnaslov.	Frontalna učna oblika Metoda razlage

	<p>zvezek. Imate 5min časa in nato bomo skupaj pregledali. Pomagajte si s tekstom v učbeniku in s tem kar imate zapisano v zvezkih.</p> <p>Ste odgovorili na vprašanja?</p> <p>Vsaka dvojica prebere vprašanje in odgovor.</p> <p>Tako je. Drugo vprašanje.</p> <p>Super. Naslednje vprašanje.</p>	<p>Odgovarjajo na vprašanja in se posvetujejo s svojim sosedom ter si pomagajo.</p> <p>Ja.</p> <p>1.Kateri življenjski in umetnostni slog je prevladoval med meščani v prvi pol. 19.st.? Življenjski in umetnostni slog, ki je prevladoval med meščani v prvi polovici 19.st. se je imenoval bidermajer.</p> <p>2.Za kakšne svoboščine so se zavzemali liberalci? Liberalci so se zavzemali za ustavo, parlament, svobodo tiska, govora, gospodarsko svobodo.</p> <p>3.Kakšna je razlika med legitimizmom in liberalizmom? Legitimizem je načelo, ki zagovarja, da kralj ima nedotakljivo oblast liberalizem pa je</p>	<p>Delo v dvojicah</p> <p>Učbenik (Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva, Zgodovina za 7. razred osemletne osnovne šole, zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole, Ljubljana, 2002)</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora.</p>
--	--	--	---

	<p>Zelo dobro. In še zadnje vprašanje</p> <p>Vse ste pravilno odgovorili. Odlično. Za domačo nalogo boste dobili mrežo za rešit in jo bomo naslednjič pregledali. Tudi mrežo nalepite v zvezek. Hvala vam in se vidmo jutri.</p>	<p>miselnost, ki zagovarja gospodarsko in politično svobodo.</p> <p>4. Katera narodna gibanja v prvi pol.19.st. so bila krvavo zatrta? Krvavo zatrta so bila narodna gibanja Poljske in Italiji.</p> <p>Adijo.</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Mreža</p>
--	--	--	------------------------------------

SEZNAM PRILOG:

1. Zapis učne snovi
2. Izpolnjevanke
3. Mreža
4. Slikovno gradivo na Power Pointu: seznam virov
5. Power Point predstavitev za učno uro

Priloga 1: Zapis učne snovi

MEŠČANSTVO IN NARODNA GIBANJA V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA

1. SAMOZADOVOLJNO MEŠČANSTVO

- Bidermajer: srednjeevropski meščanski umetnostni in življenjski slog v prvi pol.19. st., ki označuje veder in preprost način življenja.
- Meščani: uradniki, odvetniki, profesorji, mali trgovci, obrtniki
- Stanovanja preprosta, okrašen s spominki
- V prostem času se sprehajali v naravo, družili s prijatelji, poslušali glasbo
- Cezura je pregledovanje časnikov in knjig namenjenih javnosti, da bi preprečili širjenje novih političnih idej.

2. LIBERALCI

- Liberalizem: Gospodarska in politična miselnost nastala v začetku 19.st. ki poudarja gospodarsko in politično svobodo.
- Zavračali cerkveni vpliv na šolstvo.
- Zagovorniki svobode, ustave in parlamenta
- Volilno pravico in politične dolžnosti lahko opravljajo le premožni in izobraženi moški.

3. NARODNA GIBANJA IN VSTAJE PO EVROPI

(Izpolnjevanje)

Ljudje s skupno zgodovino in jezikom so se povezovali v narodna gibanja, ki so se zavzemala za osvoboditev, izpod tuje oblasti. Že v letih 1820 in 1821 sta bili vstaji v Italiji in Španiji, ki pa sta bili zadušeni. V istem času so se španske in portugalske kolonije v Srednji in Južni Ameriki borile za neodvisnost in razglasile samostojnost. Leta 1821 so se Turkom uprli Grki in leta 1830 je nastala samostojna grška država. Po letu 1830 so Turki morali vse bolj popuščati Srbiji, ki je postala notranje svobodna kneževina. Na Apeninskem polotoku in v nemških deželah sta se krepili gibanja, ki sta težili k združitvi italijanskega oziroma nemškega narodnega ozemlja v enotno državo. V Franciji je leta 1830 izbruhnila revolucija, v kateri je

meščanstvo razširilo svoje pravice. Leta 1830 so se Belgijci uprli Nizozemcem in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo. Poljski upor proti Rusiji je bil krvavo zatrt.

PONOVITEV (Uč. str. 141)

1. Življenjski in umetnostni slog, ki je prevladoval med meščani v prvi polovici 19.st. se je imenoval bidermajer.
2. Liberalci so se zavzemali za ustavo, parlament, svobodo tiska, govora, gospodarsko svobodo.
3. Legitimizem je načelo, ki zagovarja, da kralj ima nedotakljivo oblast liberalizem pa je miselnost, ki zagovarja gospodarsko in politično svobodo.
4. Krvavo zatrta so bila narodna gibanja Poljske in Italiji.

Priloga 2: Izpolnjevanke

NARODNA GIBANJA IN VSTAJE PO EVROPI

Vstavi manjkajoče besede.

Ljudje s skupno zgodovino in jezikom so se povezovali v _____, ki so se zavzemala za _____ izpod tuje oblasti. Že v letih _____ in _____ sta bili vstaji v Italiji in Španiji, ki pa sta bili _____. V istem času so se španske in portugalske v Srednji in Južni Ameriki borile za neodvisnost in razglasile samostojnost. Leta 1821 so se Turkom uprli _____ in leta _____ je nastala samostojna grška država. Po letu 1830 so Turki morali vse bolj popuščati Srbiji, ki je postala notranje svobodna _____. Na Apeninskem polotoku in v nemških deželah sta se krepili gibanji, ki sta težili k združitvi italijanskega oziroma nemškega narodnega ozemlja v enotno _____. V _____ je leta 1830 izbruhnila revolucija, v kateri je meščanstvo razširilo svoje pravice. Leta 1830 so se Belgijci uprli _____ in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo. Poljski upor proti je bil _____.

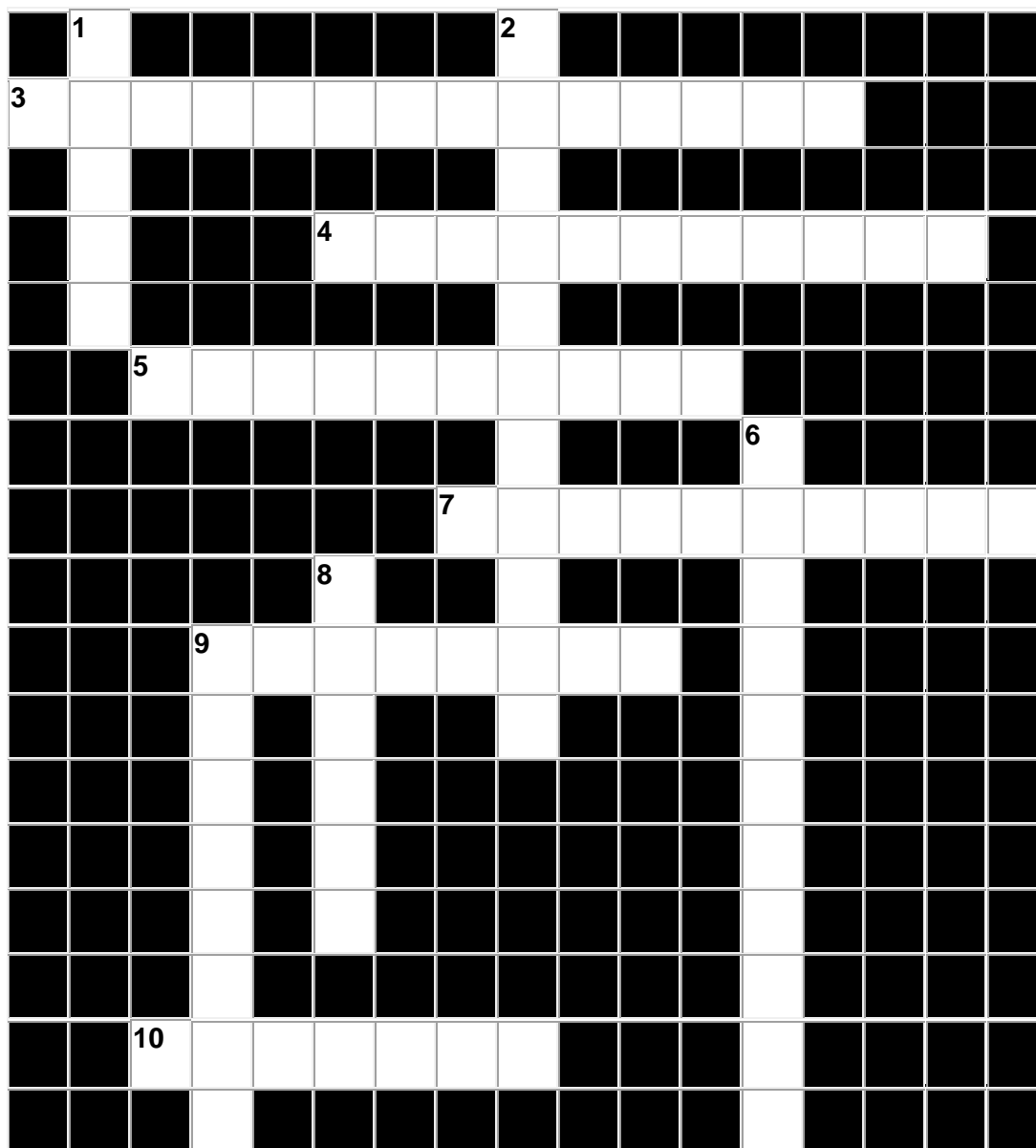
Rešitve Izpolnjevanke

Ljudje s skupno zgodovino in jezikom so se povezovali v narodna gibanja, ki so se zavzemala za osvoboditev, izpod tuje oblasti. Že v letih 1820 in 1821 sta bili vstaji v Italiji in Španiji, ki pa sta bili zadušeni. V istem času so se španske in portugalske kolonije v Srednji in Južni Ameriki borile za neodvisnost in razglasile samostojnost. Leta 1821 so se Turkom uprli Grki in leta 1830 je nastala samostojna grška država. Po letu 1830 so Turki morali vse bolj popuščati Srbiji, ki je postala notranje svobodna kneževina. Na Apeninskem polotoku in v nemških deželah sta se krepili gibanji, ki sta težili k združitvi italijanskega oziroma nemškega narodnega ozemlja v enotno državo. V Franciji je leta 1830 izbruhnila revolucija, v kateri je meščanstvo razširilo svoje pravice. Leta 1830 so se Belgijci uprli Nizozemcem in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo. Poljski upor proti Rusiji je bil krvavo zatrt.

Priloga 3: Mreža (Rešitve so vidne, če vklopite funkcijo ¶ in obratno)

MEŠČANSTVO IN NARODNA GIBANJA V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA

Reši mrežo.

Vodoravno:

- 3 Ljudje s skupno zgodovino in jezikom so se začeli povezovati v...
- 4 Narodna gibanja so se zavzemala za osvoboditev izpod...
- 5 Srednjeevropski meščanski in življenjski slog v prvi polovici 19.st.

Navpično:

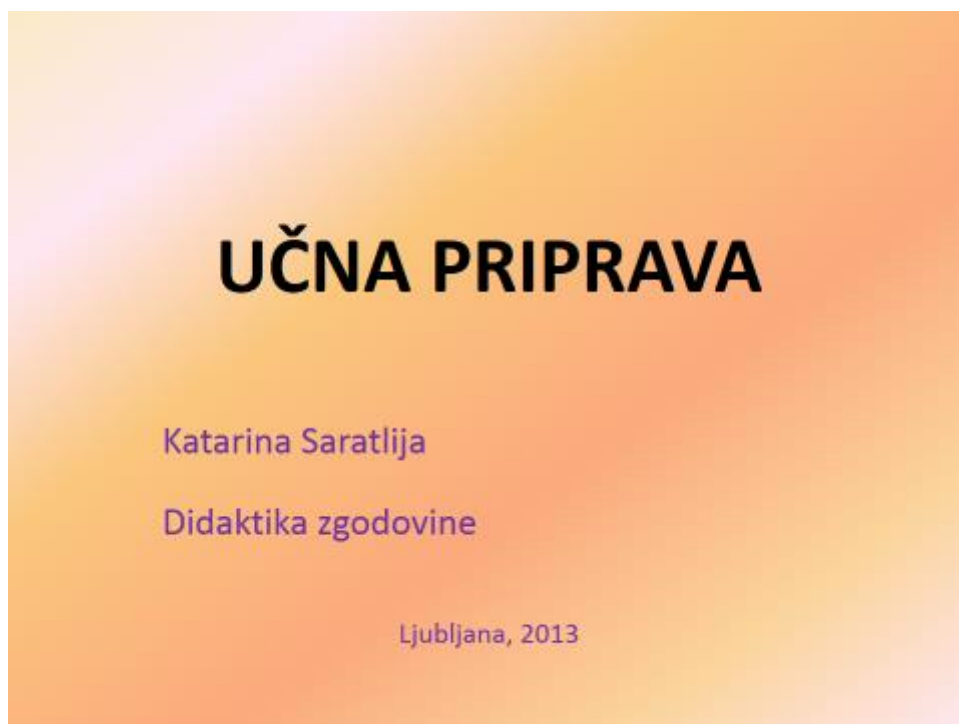
- 1 Poljski upor proti Rusiji je bil krvavo...
- 2 Gospodarska in politična miselnost nastala v začetku 19.st., ki poudarja gospodarsko in politično svobodo.
- 6 Liberalizem je bil glavni nasprotnik...
- 8 Leta 1821 je kot samostojna država nastala...

- 7 Proti kateri državi so se uprli Belgijci in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo?
- 9 Vladarji so v svojih deželah poskušali uveljaviti geslo »Mir in čim manj...«
- 10 Strogo pregledovanje knjig in časnikov.

Priloga 4: Slikovno gradivo na Power Pointu: seznam virov

- <http://www.ng-slo.si/default.asp?id=27&prikaz=umetnina&ust=30>, 15.5.2013.
- <http://19thcenturyrealism.com/category/germany-2/carl-spitzweg/>, 27.5.2013.
- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva Zgodovina za 7. razred osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 1997, str. 152.

Priloga 5: Power Point predstavitev za učno uro.

MEŠČANSTVO IN NARODNA GIBANJA V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA

<http://www.ng-slo.si/default.asp?id=27&prikaz=umetnina&ust=30>, 15.5.2013.

Bidermajerski način življenja

<http://19thcenturyrealism.com/category/germany-2/carl-spitzweg/>, 27.5.2013.

1. SAMOZADOVOLJNO MEŠČANSTVO

- **Bidermajer:** srednjeevropski meščanski umetnostni in življenjski slog v prvi pol.19. st., ki označuje veder in preprost način življenja.
- **Meščani:** uradniki, odvetniki, profesorji, mali trgovci, obrtniki
- **Stanovanja:** preprosta, okrašena s spominki
- **Prosti čas:** sprehajali v naravo, družili s prijatelji, poslušali glasbo
- **Cezura:** pregledovanje časnikov in knjig namenjenih javnosti, da bi preprečili širjenje novih političnih idej.

Vodopivec, Žvanut, Vzpon meščanstva Zgodovina za 7. razred osnovne šole (Ljubljana, 1997), str.152.

2. LIBERALIZEM

- Lat. beseda *liber*=svoboden
- **Liberalizem:** Gospodarska in politična miselnost nastala v začetku 19.st. ki poudarja gospodarsko in politično svobodo.
- Zavračali cerkveni vpliv na šolstvo.
- Zagovorniki svobode, ustave in parlamenta.
- Volilno pravico in politične dolžnosti lahko opravljajo le premožni in izobraženi moški.

3. NARODNA GIBANJA IN VSTAJE PO EVROPI

Ljudje s skupno zgodovino in jezikom so se povezovali v **narodna gibanja**, ki so se zavzemala za **osvoboditev**, izpod tuje oblasti. Že v letih **1820** in **1821** sta bili vstaji v Italiji in Španiji, ki pa sta bili **zadušeni**. V istem času so se španske in portugalske **kolonije** v Srednji in Južni Ameriki borile za neodvisnot in razglasile samostojnost. Leta 1821 so se Turkom uprli **Grki** in leta **1830** je nastala samostojna grška država. Po letu 1830 so Turki morali vse bolj popuščati Srbiji, ki je postala notranje svobodna **kneževina**. Na Apeninskem polotoku in v nemških deželah sta se krepili gibanja, ki sta težili k združitvi italijanskega oziroma nemškega narodnega ozemlja v enotno **državo**. V **Franciji** je leta 1830 izbruhnila revolucija, v kateri je meščanstvo razširilo svoje pravice. Leta 1830 so se Belgijci uprli **Nizozemcem** in razglasili svobodno in neodvisno Belgijo. Poljski upor proti **Rusiji** je bil **krvavo zatrt**.

Viri in literatura

- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva Zgodovina za 7. razred osnovne šole, Zgodovina za osmi razred devetletne osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 2002.
- Janez Cvirn, Elizabeta Hriberšek B., Andrej Studen, Novi vek: Zgodovina za 7.razred osemletke, Založba DZS, Ljubljana, 2000.
- Maja Žvanut, Peter Vodopivec, Vzpon meščanstva Zgodovina za 7. razred osnovne šole, Založba Modrijan, Ljubljana, 1997.
- <http://www.ng-slo.si/default.asp?id=27&prikaz=umetnina&ust=30>, 15.5.2013.
- <http://19thcenturyrealism.com/category/germany-2/carl-spitzweg/>, 27.5.2013.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA

Gospodarstvo v 1. polovici 19. stoletja:

TOVARNE, PARNIKI, LOKOMOTIVE IN TELEGRAF

DATUM: 31. 5. 2013

IME IN PRIIMEK: Mojca Tramte

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: OŠ
Razred: 8. razred
Datum: 23. 5. 2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: <ul style="list-style-type: none">
- tema iz učnega načrta: Industrializacija
- tema iz učbenika: Vzpon meščanstva
Učna enota – naslov učne ure: Gospodarstvo v 1. polovici 19. stoletja: tovarne, parniki, lokomotive in telegraf
Učne oblike: <ul style="list-style-type: none">
- frontalna učna oblika ali frontalno delo
- individualna učna oblika ali individualno delo
Učne metode: <ul style="list-style-type: none">
- metoda dela s sliko,
- metoda razgovora,
- metoda razlage,
- metoda dela s pisnimi viri,
- metoda dela z IKT,
- metoda dela z zemljevidom,
- metoda slikovne demonstracije,
- metoda besedne demonstracije.
Učne tehnike: <ul style="list-style-type: none">
- Nevihta možganov ali brainstorming
UČNI CILJI Cilji iz učnega načrta: Učenci: <ul style="list-style-type: none">
• pojasnijo temelje kapitalistične miselnosti,
• opišejo značilnosti zgodnje kapitalistične proizvodnje;
• primerjajo značilnosti in obseg gospodarskih tokov med razvitimi in nerazvitimi deli sveta,
• opišejo potek svetovnega gospodarskega trikotnika;
• razložijo pojma industrijska revolucija in industrializacija in sklepajo, zakaj se je najprej pojavila v Veliki Britaniji,
• opišejo gospodarske dejavnosti, ki so se razvile v prvi fazi industrializacije;
• na primerih sklepajo o pozitivnih in negativnih posledicah industrializacije;
• na zemljevidu pokažejo smeri selitev Evropejcev,

- sklepajo o vzrokih in posledicah selitev.

Operativni učni cilji:

Izobraževalni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- naštetih nove izume v začetku 19. stol.: parnik, ki je zaplul 1807, je izumil R. Fulton, lokomotivo G. Stephenson leta 1825, prvo telegrafsko zvezo je vzpostavil S. Morse leta 1844 med Washingtonom in Baltimorom.
- povedati, da je bila Velika Britanija v prednosti pred ostalimi evropskimi državami, ki so bile v vojni in izčrpane od bojevanja ter v gospodarski krizi,
- naštetih države, ki so sledile VB: le ZDA, kasneje Francija, Belgija, nemške in habsburške dežele (Moravska, Češka),
- povedati, da so v 1. pol. 19. stol. nastajala velika industrijska mesta, ker so se ljudje s podeželja začeli seliti v mesta,
- pojasniti, da so se priseljenci naselili na obrobju mest, kjer ni bilo kanalizacije, primernih stanovanj, živeli so v pomanjkanju, brez primerne svetlobe in zračenja,
- povedati, da je britanska vlada leta 1848 sprejela zakon, ki zapoveduje, da morajo biti delavska stanovanja zgrajena po predpisih o zdravju in čistoči,
- povedati, so bile mestnih središčih poslovne zgradbe, obdane z razkošnimi hišami mestnih veljakov, bankirjev in podjetnikov,
- pojasniti odnos med tovarnarji in delavci: tovarniški delavci so delali tudi po 16 ur na dan, delali so moški, ženske in otroci,
- povedati, da je bil odnos tovarnarjev do delavcev krut, želeli so le čim več prodati in zaslužiti, izbrali so lahko le tiste, ki so bili pripravljeni delati za nižjo ceno,
- povedati, da so delavci pogosto zboleli in zgodaj umirali,
- pojasniti, da je prihajalo do delavskih uporov – delavskega gibanja, ki je zahtevalo: zaščito delavcev, omejitev dolžine delavnega časa, preprečitev izkoriščanja otrok,
- pojasniti, da se je z naraščanjem industrije, trgovine in bančništva večala moč meščanstva, upadala pa moč meščanskih nasprotnikov – veleposestnikov in plemstva.

Funkcionalni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- sodelovati, opazovati, pisati,
- odgovarjati na vprašanja,
- učbenik in vire,
- izražati mnenja,
- upoštevati navodila,
- uporabljati pravilno zgodovinsko terminologijo.

Vzgojni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- kazati ustrezen odnos do preteklosti,
- spoštovati sošolce, učitelje,
- kazati primeren odnos do sošolcev, učiteljev, šole in okolja.

Učna sredstva:

- učila: Učbenik *Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred OŠ, zgodovina za 8. razred devetletne OŠ*, Ljubljana: Modrijan, 2002. Str. 142—145; diapozitivi PPT, učni list, fotografije, slike in zemljevid na PPT, filmski posnetki (Industrijska revolucija, zvok telegrafa, zvok pošiljanja sporočila z Morsejevo abecedo),
- učni pripomočki: projekcijsko platno, projektor, računalnik, zvezek, pisalo.

Didaktične etape učnega procesa:

1. UVAJANJE ALI PRIRAVLJANJE
2. OBRAVNAVANJE NOVE UČNE SNOVI ALI USVAJANJE
3. URJENJE ALI VADENJE
4. PONAVLJANJE

Medpredmetne povezave in vsebine:

Fizika (Učenec se seznani z delovanjem parnega stroja.), **geografija** (Učenec se seznani z umestitvijo krajev na zemljevidu: Washington, Baltimore.), **slovenščina** (Učenec se seznani z delom iz svetovne književnosti: vtis pravljicarja H. C. Andersena.), **angleščina** (Učenec se seznani s poimenovanjem krajevnih in osebnih imen: Newcastle, Washington, Baltimore, Robert Fulton, George Stephenson, Samuel Morse; Učenec gleda dokumentarni film v angleškem jeziku.), **sociologija** (Učenec se seznani z delavskim gibanjem.), **tehnika in tehnologija** (Učenec se seznani z delovanjem parnega stroja, parnika, lokomotive, telegrafa.), **etika** (Učenec se seznani z etičnim vprašanjem dela otrok v rudnikih in delom žensk.).

Novi pojmi:

Industrijska revolucija (Industrijska revolucija pomeni preobrat od ročnega dela k proizvodnji.), **delavsko gibanje** (Delavsko gibanje je gibanje delavcev, ki zahtevajo izboljšanje svojega položanja in delavske pravice: krajši delovni čas, višje plače itd.), **parni stroj** (Parni stroj je stroj, ki s pomočjo pare poganja naprej druge stroje.).

Viri in literatura:

- Engels, Friderich: *Položaj delavskega razreda v Angliji*, Ljubljana 1948, str. 190—191, 203—206, 269—270.
- Fulton: <https://www.google.com/search?q=fulton&biw=1280&bih=675&bav=on.2.or.r.qf.&um=1&ie=UTF-8&hl=sl&tbm=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=9-qcUeavLIHBtAbQiYDoBw> (14. 5. 2013).
- Industrijska revolucija: http://sl.wikipedia.org/wiki/Industrijska_revolucija (22. 5. 2013).
- Industrijska revolucija: <http://www.youtube.com/watch?v=3Efq-aNBkvc> (6. 5. 2013).
- Morse: http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_Morse (14. 5. 2013).
- PPT [PPT] [Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes](#) (6. 5. 2013).
- Program osnovna šola, ZGODOVINA, učni načrt. Zavod RS za šolstvo. Str. 20.
- *Svetovna zgodovina*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1981, str. 500.
- *Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred OŠ, zgodovina za 8. razred devetletne OŠ*, Ljubljana: Modrijan, 2002. Str. 142—145.

- Vzpon meščanstva, zgodovina za 7. razred OŠ, Ljubljana: založba M & N, 1995. Str. 156.
- Zetkin, Clara: *Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu*, 19. julij 1889.
- Zgodovina 3, učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2004. Str. 84—101.
- Zgodovinski atlas, Založba Mladinska knjiga, str. 106.
- Zvok telegrafa: <http://www.youtube.com/watch?v=Lki3jxNLVCI&NR=1Zvoktelegrafa> (6. 5. 2013).
- Zvok pošiljanja sporčila z Morsejevo abecedo: <http://www.youtube.com/watch?v=Ti40tWW2IY&feature=relatedpo%C5%A1iljanjesporo%C4%8Dila> (6. 5. 2013).

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Uvodna motivacija	(Na prosojnici prikažem fotografije različnih prevoznih sredstev in naprav.) Na kakšen pogon delujejo naprave, ki so na prosojnici?	Učenci opazujejo fotografije na diapozitivu PP št. 1 in ugotavljajo, na kakšen način delujejo prikazane naprave. Učenci odgovorijo, da naprave delujejo na vodni pogon.	Frontalna učna oblika Brainstorming (nevihta možganov) Metoda dela s slikovnim gradivom Diapozitiv PP št. 1 Projektor, projekcijsko platno, računalnik
(3 min)	Kakšna je razlika med temi napravami glede na vodni pogon? Kako nastaja para in kako para poganja napravo?	Vlak in parnik delujeta na paro. Učenci razmišljajo in nato odgovorijo na vprašanje: para nastaja s segrevanjem vode.	Metoda razgovora
	(Pokažem sliko parnega stroja in razložim delovanje.) S segrevanjem vode nastaja para, ki nato poganja stroj. Parni stroj je izumil James Watt, škotski izumitelj, leta 1769.	Učenci poslušajo in gledajo sliko na diapozitivu PP št. 2.	Metoda dela s slikovnim gradivom Diapozitiv PP št. 2 Projektor, projekcijsko platno, računalnik
	Kje so uporabljali parni stroj?	Učenci razmišljajo. Učenci odgovorijo, da so parni stroj uporabljali v tovarnah.	Metoda razgovora

	<p>Najprej so ga uporabljali v rudnikih za vleko vozičkov in pogon črpalk za črpanje vode. Nato v tovarnah, kjer je poganjal druge stroje. V prometu pa so jih začeli uporabljati za parne lokomotive in parnike (ladje).</p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Metoda razlage</p>
(3 min)	<p>Za lažjo predstavo si bomo pogledali kratek film, ki napoveduje novo učno temo, o kateri bomo govorili.</p> <p>Kaj ste videli v filmu?</p>	<p>Učenci gledajo film.</p> <p>Učenci povedo, da so videli nove naprave, ki so jih izumili, tudi parni stroj, tovarne, mesta, dim, delavce, otroke in ženske, ki so delali v tovarnah.</p>	<p>Diapozitiv PP št. 3: povezava: http://www.youtube.com/watch?v=3Efq-aNBkvc) Metoda dela z IKT (z gibljivimi slikami) Projektor, projekcijsko platno, računalnik</p>
(1 min)	<p>Govorili bomo o novi temi: naučili se bomo, katere nove naprave so izumili v začetku 19. stoletja, kdo so bili izumitelji, katere države so bile pri tem vodilne, spoznali bomo, kako so nastajala industrijska mesta, kakšen je bil položaj delavcev, tovarnarjev in tudi otrok, žensk. Učna ura bo potekala v treh delih. Najprej se bomo pogovarjali o izumih, potem o vodstvu Velike Britanije in zaostanku ostalih držav ter o tovarnah, delavcih in mestih. Na koncu ure bomo reševali še učni list za ponavljanje (in poglobitev).</p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 4 Računalnik, projekcijsko platno, projektor, zvezek, učbenik, pisalo</p>
	<p>Današnjo temo imamo prikazano v učbeniku, odprite ga na strani 142. Odprite tudi svoje zvezke in napišite naslov <i>Gospodarstvo v 1. polovici 19.</i></p>	<p>Odprejo učbenik na strani 142. Odprejo tudi svoje zvezke in napišejo naslov <i>Gospodarstvo v 1. polovici 19. stoletja: tovarne, parniki, lokomotive in telegraf.</i></p>	<p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 4 Računalnik, projekcijsko platno, projektor, zvezek, učbenik, pisalo</p>

	stoletja: tovarne, parniki, lokomotive in telegraf.		
--	---	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. NOVI IZUMI – RAZDALJE SE MANJŠAJO</p> <p>(7 min)</p>	<p>Zapišimo prvi poudarek: <i>Novi izumi – razdalje se manjšajo</i>. Rekli smo, da so parni stroj uporabljali tudi v prevozništvu. Prve poskuse s parnim strojem so opravili na rekah. Prvi parnik (ladja, ki jo poganja parni stroj) z velikimi lopatastimi kolesi je izplul l. 1807 iz Velike Britanije proti Ameriki. Zgradil ga je Robert Fulton. Parniki so pluli nekaj časa po rekah in ob obali.</p> <p>Prikažem obe sliki (Fulton in parnik).</p> <p>Približno v istem času so skušali narediti voz, ki bi deloval na paro. V začetku 19. stoletja so naredili prve železne tirnice in sestavili prve lokomotive. Prvi vlak, ki je uspešno</p>	<p>Učenci poslušajo in gledajo PP diapozitiv št. 5. Učenci sproti zapisujejo razlago po nareku.</p> <p>Učenci pogledajo na obe sliki na diapozitivu PP št. 5.</p> <p>Učenci poslušajo razlago in jo po nareku zapisujejo v zvezke.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Diapozitiv PP št. 5 Projektor, projekcijsko platno, računalnik, zvezek, pisalo</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Diapozitiv PP št. 5</p> <p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 6</p>

	<p>popeljal potnike l. 1825, je izdelal George Stephenson. Pokažem obe sliki – lokomotivo in G. Stephensona.</p>	<p>Učenci pogledajo na obe sliki na diapozitivu št. 6.</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije Diapozitiv PP št. 6</p>
<p>Številni opazovalci so dvomili o njegovem uspehu. Leta 1829 so na tekmovanju lokomotiv v bližini Londona nekatere že hitele s hitrostjo 50 km na uro, kar se je zdelo sodobnikom že velika hitrost. Po letu 1830 so železnice gradili po vsej Evropi in Ameriki.</p>	<p>Učenci poslušajo in snov zapisujejo v zvezke.</p>	<p>Metoda razlage</p>	
<p>Zanimivost: nad novim izumom so bili ljudje navdušeni. Pravljičar H. C. Andersen je lokomotivo primerjal s črnim konjem in zapisal svoj vtis: „<i>O kako veliko dejanje je ta izum! Človek se počuti kot čarovnik tega starega sveta! Vprežemo svojega čarobnega konja pred voz in prostor izgine. Letimo kot oblaki v nevihti in posnemamo ptice selivke. Naš divji konj pa puha in prha. Iz njegovih nosnic se vali črni dim.</i>“</p>	<p>Učenci poslušajo in gledajo na diapozitiv PP št. 6.</p>	<p>Metoda besedne demonstracije Diapozitiv št. 6</p>	
<p>Rekli smo, da so se razdalje manjšale. Leta 1844 je Američan Samuel Morse vzpostavil prvo telegrafsko zvezo med Washingtonom in sosednjim mestom Baltimorom. Pokažem oba kraja na zemljevidu na PP št. 7. Mesti sta zelo blizu.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 7</p>	
<p>Pokazalo se je, da je mogoče s telegrafom v trenutku poslati sporočila v najbolj oddaljene kraje.</p>	<p>Učenci pogledajo na zemljevid na diapozitivu PP št. 7.</p>	<p>Metoda dela z zemljevidom Diapozitiv PP št. 7</p>	
<p>Pokazalo se je, da je mogoče s telegrafom v trenutku poslati sporočila v najbolj oddaljene kraje.</p>	<p>Učenci poslušajo in zapišejo snov v zvezke.</p>	<p>Metoda razlage</p>	

<p>(1 min)</p>	<p>Samuel Morse (pokažem sliko) je izdelal prvi električni telegraf (pokažem sliko). Telegraf je naprava za pošiljanje sporočil v oddaljene kraje. Iznašel je tudi posebno pisavo za pošiljanje radijskih in telegrafskih sporočil, ki je po njem dobila ime Morsejeva abeceda (pokažem sliko abecede).</p> <p>Poslušali bomo, kakšen je zvok telegrafa in kako zveni pošiljanje sporočila z Morsejevo abecedo. (Predvajam posnetek (zvok) telegrafa in pošiljanje sporočila z Morsejevo abecedo.)</p>	<p>Učenci poslušajo. Učenci vmes pogledajo na slike telegrafa, izumitelja in Morsejevo abecedo.</p> <p>Učenci poslušajo zvok telegrafa in pošiljanje sporočila z Morsejevo abecedo.</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije Diapozitiv PP št. 7</p> <p>Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije</p> <p>Metoda zvočne demonstracije</p> <p>(ZVOK TELEGRAFA) http://www.youtube.com/watch?v=Lki3jxNLVCI&NR=1Zvoktelegrafa (POŠILJANJE SPOROČILA Z MORSEJEVO ABECEDO) http://www.youtube.com/watch?v=Ti40tW-W2IY&feature=relatedpo%C5%A1iljanjesporo%C4%8Dila</p>
<p>2. VODSTVO VELIKE BRITANJE IN ZAOSTANEK DRUGIH DRŽAV</p> <p>(8 min)</p>	<p>Katera izmed evropskih držav je torej vodila pri izumih, če sklepamo glede na izumitelje?</p> <p>Zapišimo naslov novega poudarka: <i>Vodstvo Velike Britanije in zaostanek drugih držav.</i> Velika Britanija je bila prva industrijska država na svetu, ki je v 19.</p>	<p>Učenci razmišljajo in odgovorijo: Velika Britanija.</p> <p>Učenci si zapisujejo.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Projektor, računalnik, projekcijsko platno, pisalo, zvezek Diapozitiv PP št. 8 Metoda razlage</p>

	<p>stoletju predstavljala veliko prednost pred ostalimi državami. Zapišimo vzroke za vodstvo: mesta so se spremenila v velike tovarne, ki so proizvajale tkanine, železo, stroje. S tem, ko se je začela graditi železnica, so močno povečali proizvodnjo železa. Železarske delavnice so izdelovale tirnice, lokomotive, vagone. Ob železniških progah so odpirali premogovnike. Cvetele so druge ind. panoge: z vlakom so surovine pripeljali ceneje in hitreje od rudnika do tovarne in od tovarne do kupca. Z novimi potmi se je povečalo tržišče, povečal pa se je tudi izvoz. Trgovci in podjetja so s tekstilnimi izdelki in železniškimi tirnicami in parnimi stroji zalagali evropske države in Ameriko.</p> <p>Katera država je lahko sledila VB?</p> <p>Lahko so sledile Združene države Amerike. Kasneje pa Francija, Belgija, nekatere nemške in habsburške države.</p> <p>Katere države zaostajajo in zakaj?</p> <p>To so bile protifrancoske zaveznice na evropski celini in Francija, ki so bile leta 1815 preveč izčrpane zaradi vojskovanja in so se morale najprej izkupati iz gospodarske in denarne krize. Njihov pravi gospodarski vzpon se je začel šele po letu 1830. V 30. letih so nastale prve železnice, a VB niso mogle ujeti. Evropa je še ohranjala podeželsko podobo in prag nove,</p>	<p>Učenci poslušajo in zapisujejo. Vmes poledajo na diapozitiv PP št. 8.</p> <p>Učenci razmišljajo. Učenci odgovorijo: ZDA.</p> <p>Učenci poslušajo in zapišejo snov v zvezke.</p> <p>Učenci razmišljajo. Učenci odgovorijo, da zaostajajo tiste države, ki so bile v vojni.</p> <p>Učenci poslušajo razlago in si zapisujejo. Gledajo tudi na diapozitiv št. 9.</p>	<p>Metoda razgovora Diapozitiv PP št. 9</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p>
--	--	--	--

	<p>industrijske dobe šele prestopala. Zapišimo.</p>	<p>Učenci zapisujejo.</p>	
<p>3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, DELAVCI IN TOVARNE</p> <p>(10 min)</p>	<p>S čim so se ljudje preživljali v 1. pol. 19. stoletja?</p> <p>Pravilno, s kmetijstvom in industrijo. Na podeželju je prevladovalo kmetijstvo, medtem ko v mestih industrija.</p> <p>Zapišimo nov poudarek – <i>Nastanek industrijskih mest, delavci in tovarne.</i></p> <p>Mesta so se zelo povečevala, naraščalo pa je tudi prebivalstvo (VB). Rasla so nova industrijska mesta zaradi priseljencev s podeželja, ki so iskali zaposlitev.</p> <p>Naseljevali so se v predmestju, na obrobju mest: v skromnih hišah in stanovanjih, brez kanalizacije, primerne zračenja in svetlobe. Ljudje so živeli v bedi in pomanjkanju. Slabe stanovanjske razmere britanskega delavstva so vzbudile pozornost dobro mislečih ljudi, ki so od oblasti</p>	<p>Učenci razmišljajo in odgovorijo, da s kmetijstvom in industrijo.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci si zapišejo nov poudarek.</p> <p>Učenci poslušajo in gledajo diapozitiv št. 10. Zapišejo učno snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika Projektor, projekcijsko platno, računalnik, zvezek, pisalo Metoda razgovora</p> <p>Metoda razlage</p> <p>Diapozitiv PP št. 10 Projektor, projekcijsko platno, računalnik, zvezek, pisalo Metoda razlage</p>

	<p>zahtevali, naj poskrbijo za njihovo izboljšanje. Britanska vlada je prvič sprejela zakone 1848, ki so odločali, da morajo biti delavska stanovanja grajena po predpisih o zdravju in čistoči. Razmere, v katerih so živeli tovarniški delavci, so se od mesta do mesta razlikovale. Zapišimo to.</p> <p>V mestnih središčih so bile mogočne poslovne zgradbe, obdane z razkošnimi hišami mestnih veljakov, bankirjev in podjetnikov.</p> <p>(Pokažem sliko mesta Newcastle.)</p>	<p>Učenci zapisujejo.</p>	
	<p>Kje so gradili tovarne?</p>	<p>Učenci pogledajo na sliko na PP št. 10.</p> <p>Učenci odgovorijo, da so gradili tovarne v predmestju.</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije Diapozitiv PP št. 10</p> <p>Metoda razgovora Diapozitiv PP št. 11</p>
	<p>V predmestju. Pomenile so napredek in možnost službe, nastajale so torej na obrobju mest, vedno nove in nove.</p> <p>(Pokažem sliko tovarne v predmestju.)</p>	<p>Učenci poslušajo razlago in si zapisujejo.</p> <p>Učenci pogledajo na sliko na PP št. 11.</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Metoda slikovne demonstracije Diapozitiv PP št. 11</p>
	<p>Nekaj bomo povedali tudi o tovarnarjih in delavcih: Tovarnarji so v svojih obratih poskrbeli za discipliniranje delavcev, da bi mnogo prihranili in ustvarili kar največ dobička. Iskali so tiste, ki so bili pripravljeni delati največ in za najnižjo ceno. Zapišimo.</p>	<p>Učenci poslušajo in zapisujejo snov v zvezke. Gledajo diapozitiv PP št. 12. Učenci zapisujejo.</p>	<p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 12 Projektor, projekcijsko platno, računalnik, zvezek, pisalo</p>

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

	<p>Delavci so delali v tovarnah po več kot 12 ur: moški, ženske, otroci. Delavke v tovarnah so bile slabše plačane kot moški. Zelo kruto je bilo ravnanje z otroki. Če se je kdo pritoževal, so ga odpustili in najeli drugega, ki je čakal na delo. Delavci so delali v neprijetnih razmerah, pogosto so zboleli in umirali zelo zgodaj.</p>	<p>Učenci poslušajo in zapisujejo v zvezke. Gledajo PP št. 12.</p>	<p>Metoda razlage</p>
	<p>Delavci v VB so se začeli upirati, zahtevali so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaščito delavcev, • omejitev dolžine delavnika, • preprečitev izkoriščanja otrok. <p>Zapišimo nov pojem: <i>delavsko gibanje</i>. Delavsko gibanje je gibanje delavcev, ki zahtevajo izboljšanje svojega položanja in delavske pravice: krajši delovni čas, višje place, preprečevanje izkoriščanja otrok, mladine itd.</p>	<p>Učenci poslušajo in zapišejo snov v zvezke.</p> <p>Učenci zapišejo pojem in razlago pojma.</p>	<p>Metoda razlage Diapozitiv PP št. 13</p>
	<p>Kaj menite, kakšne so bile posledice rasti industrije?</p>	<p>Učenci odgovorijo, da so bila mesta onesnažena, ljudje zaposleni itd.</p>	<p>Metoda razgovora</p>
	<p>Da, ljudje so opuščali kmetije, selili so se v mesta, zaposlovali so se v industriji. Z rastjo industrije oz. industrijske revolucije (prehod od rokodelstva k proizvodnji) trgovine in bančništva se veča tudi moč meščanstva in peša moč veleposestnikov. Zapišimo.</p>	<p>Učenci poslušajo in zapišejo učno snov v zvezke.</p> <p>Učenci zapišejo.</p>	<p>Metoda razlage</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(30 s)	Za ponavljanje in utrditev snovi boste s pomočjo pisnih virov na učnem listu individualno odgovorili na vprašanja, ki se nanašajo na pisni vir. Na učnem listu so 4 pisni viri. Prva klop naj rešuje 1. vir, druga klop 2. vir, tretja klop 3. vir in četrta klop 4. vir. Časa imate 5 minut. Potem bomo preverili, kaj ste zapisali.	Učenci poslušajo.	Metoda razlage
(5 min)		Učenci individualno odgovarjajo na vprašanja pisnih virov na delovnem listu.	Individualna učna oblika Metoda dela s pisnimi viri Delovni list, pisalo
(5 min)	Skupaj preverimo rešitve (zapisane so tudi na PP št. 14-21). Zapišite rešitve za še ostala vprašanja na vire, ki jih sedaj niste reševali.	Učenci povedo svoje rešitve. Učenci sproti zapisujejo rešitve ostalih vprašanj, ki jih niso reševali.	Frontalna učna oblika Diapozitiv PP št. 14—21 Projektor, projekcijsko platno, računalnik, delovni list, pisalo
(10 s)	(Učencem dam navodila za domačo nalogo.) Za domačo nalogo odgovorite na vprašanja v učbeniku na str. 145.	Učenci si zapišejo navodila v svoje zvezke.	Metoda razlage Diapozitiv PP št. 22 Projektor, projekcijsko platno, računalnik, zvezek, učbenik, pisalo

SEZNAM PRILOG:

1. PPT predstavitev (učna ura)
2. Učni list (str. 15)
3. Izpolnjen učni list (str. 17)
4. Učenčeva domača naloga (str. 19)
5. Učenčev zapis učne snovi v zvezku (str. 20)
6. Seznam slik in videoposnetkov na PPT in učnem listu
7. Odlomek iz dokumentarnega filma: Turning Point in History_Industrial Revolution
8. Zvok telegrafa
9. Zvok pošiljanja sporočila z Morsejevo abecedo

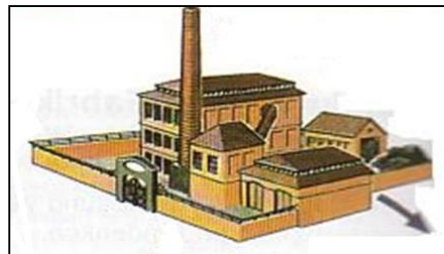
PRILOGA 2: UČNI LIST

UČNI LIST: TOVARNE, PODJETNIKI IN DELAVCI

Preberite spodnje vire in v skupini skušajte odgovoriti na vprašanje, ki se nanaša na vir:

PRVI VIR:

»Nikjer se bolj jasno ne pokaže kot pri tovarniškem ustroju. Tu se neha vsaka svoboda, pravno in dejansko. Delavec mora biti zjutraj ob pol šestih v tovarni; če pride nekaj minut prepozno, sploh ne sme več noter, dokler ne mine zajtrk in izgubi četrtno dnevne mezde (čeprav samo dve in pol uri od dvanajstih ni delal). Na povelje mora jesti, piti in spati. Za zadostitev najnujnejših potreb ima na razpolago najkrajši čas, v katerem jih je mogoče opraviti. Ali je njegovo stanovanje oddaljeno od tovarne pol ure ali celo uro, tovarnarje ne briga. Trinoški zvonec ga vrže iz postelje ter ga pokliče od zajtrka in kosila. In kako se mu godi šele v tovarni! Tu je tovarnar neomejen zakonodajalec. Izdaja tovarniške pravilnike, kot se mu zdi, spreminja in dopolnjuje ta svoj zakonik, kot se mu poljubi in če predpiše najbolj neumno reč, pravijo sodišča delavcu: "Bili ste vendar sam svoj gospodar, saj vam vendar ni bilo treba skleniti take pogodbe, če vam ni bila prav"«. ¹

Slika 1: Tovarne (PPT)

PRIMERJAJ POLOŽAJ DELAVCEV IN TOVARNARJEV.

¹ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.

DRUGI VIR:

»V eni tovarni so imeli navadno in še eno trojno uro, ki je kazala število obratov strojne gredi. Če so tekli stroji počasi, se je delalo po strojni uri, dokler ni bilo narejenih za dvanajst ur preračunanih obratov. Če je šlo delo dobro od rok, tako da je bilo to število doseženo predčasno, so morali delavci kljub temu delati do konca dvanajste ure.«²

»Običajni delovni čas je od 11 do 12 ur, pogosto več, na Škotskem do 14 ur. Zelo pogosto se dela dvojni čas, tako da so vsi delavci 24 ur, neredko celo 36 ur zdržema pod zemljo in pri delu. Določenih ur za obede navadno ne poznajo, tako da ljudje jedo, kadar so lačni in utegnejo.«³

OPIŠI, KAKO JE POTEKAL DELOVNI ČAS DELAVCEV V TOVARNAH.

TRETJI VIR:

»Uporabljajo jih za spravljanje odkrušene rude od rudoloma h konjski stezi ali glavnemu jašku in da pri prehodu delavcev in gradiva odpirajo in spet zapirajo vrata, ki ločijo različne oddelke rudnika. Za čuvanje pri teh vratih uporabljajo po večini najmanjše otroke, ki morajo na ta način presedeti dnevno po dvanajst ur v temi in samoti v ozkem in navadno vlažnem hodniku, ne da bi imeli vsaj toliko dela, kot bi bilo potrebno, da se obvarujejo poneumnjenja in poživinjenja zaradi dolgočasnosti brezdelja. Prevažanje premoga in železovca je pa nasprotno zelo trdo delo, ker je treba rudo vlačiti v precej velikih kadicah brez koles po grbulastih tleh, pogosto po vlažni ilovici ali čez vodo, pogosto strmo navkeber in skozi hodnike, ki so včasih tako ozki, da se morajo delavci plaziti po rokah in nogah. Za to naporno delo jemljejo zato starejše otroke in doraščajoča dekleta. Na kadico pride, kakor pač nanese, en delavec ali dva mlajša, od katerih eden vleče, drugi pa potiska. Lomljenje, ki ga opravljajo odrasli moški ali močni fantje, stari šestnajst let ali več, je prav tako zelo utrudljivo delo.«⁴

Slika 2: Otroci v rudnikih (Vzpon meščanstva, str. 145)

---

² Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.

³ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.

⁴ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.

S POMOČJO VIRA RAZPOREDI DELO OTROK PO STAROSTI.

ČETRTI VIR:

»Ženske morajo z vsemi močmi protestirati proti vsakemu poskusu, da bi prepovedali delo žensk. Temu poskusu se morajo silovito upreti, kajti vedo, da je njihova socialna in politična enakopravnost z moškimi odvisna edino in samo in njihove ekonomske samostojnosti, ki jim omogoča njihovo delo izven družine v okviru družbe.«⁵

KAKŠEN JE BIL POLOŽAJ ŽENSK?

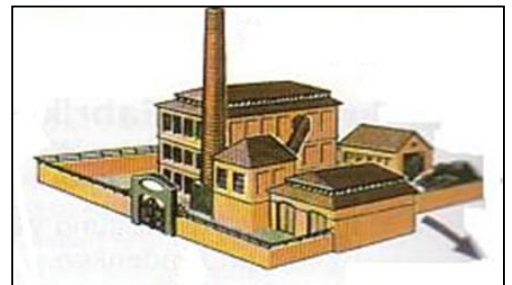
PRILOGA 3: IZPOLNJEN UČNI LIST

IZPOLNJEN UČNI LIST: TOVARNE, PODJETNIKI IN DELAVCI

Preberite spodnje vire in odgovorite na vprašanja, ki se nanašajo na vire.

PRVI VIR:

»Nikjer se bolj jasno ne pokaže kot pri tovarniškem ustroju. Tu se neha vsaka svoboda, pravno in dejansko. Delavec mora biti zjutraj ob pol šestih v tovarni; če pride nekaj minut prepozno, sploh ne sme več noter, dokler ne mine zajtrk in izgubi četrtno dnevne mezde (čeprav samo dve in pol uri od dvanajstih ni delal). Na povelje mora jesti, piti in spati. Za zadostitev najnujnejših potreb ima na razpolago najkrajši čas, v katerem jih je mogoče opraviti. Ali je njegovo stanovanje oddaljeno od tovarne pol ure ali celo uro, tovarnarje ne briga. Trinoški zvonec ga vrže iz postelje ter ga pokliče od zajtrka in kosila. In kako se mu godi šele v tovarni! Tu je tovarnar neomejen zakonodajalec. Izdaja tovarniške pravilnike, kot

⁵ Clara Zetkin, Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu, 19. julij 1889.

se mu zdi, spreminja in dopolnjuje ta svoj zakonik, kot se mu poljubi in če predpiše najbolj neumno reč, pravijo sodišča delavcu: "Bili ste vendar sam svoj gospodar, saj vam vendar ni bilo treba skleniti take pogodbe, če vam ni bila prav"«. ⁶

PRIMERJAJ POLOŽAJ DELAVCEV IN TOVARNARJEV.

Delavci so morali biti zelo disciplinirani: ob pol šestih so morali biti v tovarni. Če so zamudili, niso smeli iti noter do zajtrka. Izgubili so tudi četrtno dnevne mezde. Delavci so morali jesti, piti in spati na povelje. Tovarnarjem je bilo vseeno za potrebe delavcev in njihovo oddaljenostjo od tovarne. Tovarnarji so bili neomejeni zakonodajalci, ki so izdajali tovarniške pravilnike, jih spreminjali po svoji volji. Delavci so bili brez ugodnosti in brez pravne zaščite.

DRUGI VIR:

»V eni tovarni so imeli navadno in še eno trojno uro, ki je kazala število obratov strojne gredi. Če so tekli stroji počasi, se je delalo po strojni uri, dokler ni bilo narejenih za dvanajst ur preračunanih obratov. Če je šlo delo dobro od rok, tako da je bilo to število doseženo predčasno, so morali delavci kljub temu delati do konca dvanajste ure.« ⁷

»Običajni delovni čas je od 11 do 12 ur, pogosto več, na Škotskem do 14 ur. Zelo pogosto se dela dvojni čas, tako da so vsi delavci 24 ur, neredko celo 36 ur zdržema pod zemljo in pri delu. Določenih ur za obede navadno ne poznajo, tako da ljudje jedo, kadar so lačni in utegnejo.« ⁸

OPIŠI, KAKO JE POTEKAL DELOVNI ČAS DELAVCEV V TOVARNAH.

Delovni čas v tovarni je bil določen z dvema urama: z navadno uro in trojno uro, ki je kazala število obratov strojne gredi. V primeru počasnega dela strojev so delali po strojni uri, dokler ni bilo narejenih za 12 ur preračunanih obratov. Če so stroji delali hitro, so delavci vseeno delali do konca dvanajste ure. Delavci so delali po 12 ur, pogosto več. Na Škotskem po 14 ur. Včasih tudi dvojni delovni čas. Delavci niso imeli odmora za obede, ampak so jedli, kadar so utegnili.

TRETJI VIR:

»Uporabljajo jih za spravljanje odkrušene rude od rudoloma h konjski stezi ali glavnemu jašku in da pri prehodu delavcev in gradiva odpirajo in spet zapirajo vrata, ki ločijo različne oddelke rudnika. Za čuvanje pri teh vratih uporabljajo po večini najmanjše otroke, ki morajo na ta način presedeti dnevno po dvanajst ur v temi in samoti v ozkem in navadno vlažnem hodniku, ne da bi imeli vsaj toliko dela, kot bi bilo potrebno, da se obvarujejo poneumnjenja in poživinjenja zaradi dolgočasnosti brezdelja. Prevažanje premoga in železovca je pa nasprotno zelo trdo delo, ker je treba rudo vlačiti v precej velikih kadicah brez koles po grbulastih tleh, pogosto po vlažni ilovici ali čez vodo, pogosto strmo navkeber in skozi hodnike, ki so včasih tako ozki, da se morajo delavci plaziti po rokah in nogah. Za to naporno delo jemljejo zato starejše otroke in doraščajoča

Slika 4: Otroci v rudnikih
(Vzpon meščanstva, str. 145)

⁶ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.

⁷ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.

⁸ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.

dekleta. Na kadico pride, kakor pač nanese, en delavec ali dva mlajša, od katerih eden vleče, drugi pa potiska. Lomljenje, ki ga opravljajo odrasli moški ali močni fantje, stari šestnajst let ali več, je prav tako zelo utrudljivo delo.«⁹

S POMOČJO VIRA RAZPOREDI DELO OTROK PO STAROSTI.

Otroci so delali v rudnikih – spravljali so odkrušeno rudo h konjski stezi ali glavnemu jašku. Zapirali in odpirali so vrata, ki ločijo različne oddelke rudnika. Za tako delo so imeli najmanjše otroke, ki so dnevno presedeli po 12 ur v temi in samoti v ozkem in vlažnem hodniku. Starejše otroke in doraščajoča dekleta so uporabili za prevažanje premoga in železovca po vlažni ilovici ali čez vodo, strmo po hodnikih. Starejši močnejši fantje so morali lomiti rudo.

ČETRTI VIR:

»Ženske morajo z vsemi močmi protestirati proti vsakemu poskusu, da bi prepovedali delo žensk. Temu poskusu se morajo silovito upreti, kajti vedo, da je njihova socialna in politična enakopravnost z moškimi odvisna edino in samo in njihove ekonomske samostojnosti, ki jim omogoča njihovo delo izven družine v okviru družbe.«¹⁰

KAKŠEN JE BIL POLOŽAJ ŽENSK?

Ženske so delale v tovarnah, če so njihovi možje zaslužili premalo. Skušali so odtegniti delo žensk, saj je njena vloga doma – gospodinjstvo. Ženske so se temu začele upirati – zahtevale so socialno in politično enakopravnost z moškimi. Ženske zahtevajo pravico do dela tudi izven družine, v družbi.

PRILOGA 4: UČENČEVA DOMAČA NALOGA

DOMAČA NALOGA
2013

23. 5.

Gospodarstvo v 1. pol. 19. stoletja: tovarne, parniki, lokomotive in telegraf

(Učbenik, stran 145)

Zakaj pravimo, da so se začele razdalje med ljudmi v prvi polovici 19. stoletja krajšati?

Pravimo, da so se v 1. pol. 19. stol. začele razdalje krajšati, ker je prišlo do novih izumov, ki so omogočili, da so ljudje prepotovali daljše razdalje v krajšem času, kot so jih pred tem. Ljudje so sedaj prišli v zelo oddaljen kraj bistveno hitreje, saj so začeli potovati s parniki in

⁹ Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.

¹⁰ Clara Zetkin, Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu, 19. julij 1889.

lokomotivami. Po letu 1844 so lahko komunicirali tudi s telegrafom – napravo, ki je omogočila pošiljanje sporočil na daljše razdalje.

Zakaj je bila v gospodarskem razvoju Velika Britanija korak pred drugimi evropskimi državami?

Velika Britanija je bila v gospodarskem razvoju v prednosti pred drugimi evropskimi državami, ker je bila izolirana od kontinentalne Evrope, kjer se je odvijala vojna med francoskimi in protifrancoskimi zaveznici. Države so bile leta 1815 izčrpane od vojskovanja. Bile so v gospodarski in denarni krizi, kar je državam onemogočalo razvoj. Velika Britanija pa je imela vse ugodnosti, da se razvija naprej. Mesta so se spremenila v velike tovarne (tkanine, železo, stroje), cvetele so tudi druge industrijske panoge: z vlakom so surovine pripeljali ceneje in hitreje od rudnika do tovarne in od tovarne do kupca, imela je povečano tržišče, povečan izvoz, trgovci in podjetja so s tekstilnimi izdelki in železniškimi tirnicami in parnimi stroji zalagali evropske države in Ameriko, bančniki in denarni mogotci pa so se v Veliki Britaniji povezovali v bančne in denarne družbe, ki so lahko posojale denar.

Zakaj so se kmetje preseljevali v mesta?

Kmetje so se preseljevali v mesta, ker so iskali zaposlitev. Opuščali so kmetije, ker se videli boljše prihodnost v zaslužku z delom v tovarnah, saj je bilo teh čedalje več. Kmetje so se naseljevali na obrobje mest, kjer so iskali službo v tovarnah za majhno plačilo. Živeli so v pomanjkanju, v skromnih stanovanjih, brez kanalizacije, primerne svetlobe in zračenja.

Kaj je sililo ženske in otroke, da so se zaposlovali?

Ženske in otroke je k zaposlitvi silila premajhna plača moških za vzdrževanje cele družine.

V čem je bilo nasprotje med podjetniki in delavci?

Podjetniki so bili lastniki tovarn, bogati. Želeli so čim več prodati in čim več zaslužiti. Ni jim bilo mar za delavce in njihove potrebe. Podjetniki so izbirali tiste, ki so bili pripravljeni delati največ in za najnižjo ceno. Če se je kdo pritoževal, so ga odpustili in najeli drugega. Tovarnarji so narekovali delavnik delavcev. Delavci so delali v tovarnah, bili so revni in brez pravne zaščite. Pogosto so zaslužili le za hrano in stanovanje, velikokrat so zboleli in zgodaj umrli. Delali so po več kot 12 ur na dan. Nezadovoljstvo je začelo postopoma naraščati v delavsko gibanje, v katerem so zahtevali zaščito, omejitev delavnika, preprečitev izkoriščanja otrok.

GOSPODARSTVO V 1. POLOVICI 19. STOLETJA: tovarne, parniki, lokomotive in telegraf
(Učbenik, str. 142—145)

23. 5. 2013

1. NOVI IZUMI – RAZDALJE SE MANJŠAJO

- **PARNIK:** Prvi parnik z velikimi lopatastimi kolesi je zaplul leta 1807 iz Velike Britanije proti Ameriki. Zgradil ga je izumitelj (tudi slikar) Robert Fulton. Parniki so pluli najprej po rekah in ob obali.
- **LOKOMOTIVA:** V začetku 19. stoletja so naredili prve železne tirnice in sestavili prve lokomotive. Prvi vlak, ki je uspešno popeljal potnike l. 1825, je izdelal George Stephenson. Po letu 1830 so železnice gradili po vsej Evropi in Ameriki. Velike razdalje so kar naenkrat postale manjše.
- **TELEGRAF:** Leta 1844 je Američan Samuel Morse vzpostavil prvo telegrafsko zvezo med Washingtonom in sosednjim mestom Baltimorom. Telegraf je električna naprava, ki pošilja sporočila na daljavo.

2. VODSTVO VELIKE BRITANJE IN ZAOSTANEK DRUGIH DRŽAV

Velika Britanija je bila prva industrijska država na svetu, ki je v 19. stoletju predstavljala veliko prednost pred ostalimi državami. Razlogi za uspeh Velike Britanije:

- Mesta so se spremenila v velike tovarne, ki so proizvajale tkanine, železo, stroje,
- z gradnjo železnic so močno povečali proizvodnjo železa,
- železarske delavnice so izdelovale tirnice, lokomotive, vagone,
- cvetele so druge industrijske panoge: z vlakom so surovine pripeljali ceneje in hitreje od rudnika do tovarne in od tovarne do kupca,
- z novimi potmi se je povečalo tržišče, povečal pa se je tudi izvoz,
- trgovci in podjetja so s tekstilnimi izdelki in železniškimi tirnicami in parnimi stroji zalagali evropske države in Ameriko,
- bančniki in denarni mogotci so se v Veliki Britaniji povezovali v bančne in denarne družbe, ki so lahko posojale denar.

Veliki Britaniji je lahko sledila le Amerika. Poskušale so jo ujeti: Francija, Belgija, nekatere nemške in habsburške države (Moravska in Češka). Države v Evropi so zaostajale, ker so bile preveč izčrpane zaradi vojskovanja in so se morale najprej izkoptati iz gospodarske in denarne krize. Njihov pravi gospodarski vzpon se je začel šele po letu 1830.

3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, PODJETNIKI IN DELAVCI

- Ljudje so se preživljali s kmetijstvom in industrijo. Na podeželju je prevladovalo kmetijstvo, medtem ko v mestih industrija. Mesta so se zelo povečevala zaradi priseljencev s podeželja, ki so iskali zaposlitev.
- **OBROBJE MEST:** priseljenci so se naseljevali na obrobju mesta: v skromnih hišah in stanovanjih, brez kanalizacije, primernega zračenja in svetlobe. Vlada je 1848 sprejela zakon za izboljšanje stanja.
- **SREDIŠČE MEST:** v središču mesta so bile mogočne poslovne zgradbe, obdane z razkošnimi hišami mestnih veljakov, bankirjev in podjetnikov.
- **TOVARNARJI:** tovarnarji so v svojih obratih poskrbeli za discipliniranje delavcev, da bi mnogo prihranili in ustvarili kar največ dobička. Iskali so tiste, ki so bili pripravljeni delati največ in za najnižjo ceno.
- **DELAVCI:** delavci so delali v tovarnah po več kot 16 ur. Delavke v tovarnah so bile slabše plačane kot moški. Če se je kdo pritoževal, so ga odpustili in najeli drugega, ki je čakal na delo. Delavci so delali v neprijetnih razmerah, pogosto so zboleli in umirali zelo zgodaj. Zelo kruto je bilo ravnanje z otroki.
- **DELAVSKO GIBANJE:** delavci v VB so se začeli upirati: zahtevali so zaščito delavcev, omejitev dolžine delavnika, preprečitev izkoriščanja otrok. Vlada je malo spremenila položaj.
- Z rastjo industrije, trgovine in bančništva se večja moč meščanstva in peša moč veleposestnikov in plemstva.

GLEJ še: UČNI LIST S PISNIMI VIRI.

Domača naloga: odgovori na vprašanja v učbeniku na strani 145.

Priloga 7: <http://www.youtube.com/watch?v=3Efq-aNBkvc>

Priloga

8: <http://www.youtube.com/watch?v=Lki3jxNLVCI&NR=1Zvoktelegrafa>

Priloga 9: <http://www.youtube.com/watch?v=Ti40tW-W2IY&feature=relatedpo%C5%A1iljanjesporo%C4%8Dila>

SEZNAM VSEH SLIK, ZEMLJEVIDOV IN VIDEOPOSNETKOV NA PPT PREDSTAVITVI

PPT 1	Lokomotiva, parnik, ladja, mlin	PPT [PPT] <u>Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes</u> (6. 5. 2013).
PPT 2	Parni stroj	<u>Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes</u> (6. 5. 2013).
PPT 3	Industrijska revolucija	http://www.youtube.com/watch?v=3Efq-aNBkvc (6. 5. 2013).
PPT 5	Robert Fulton Parnik	https://www.google.com/search?q=fulton&biw=1280&bih=675&bav=on.2.or.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&hl=sl&tbm=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=9-qcUeavLIHBtAbQiYDoBw (14. 5. 2013). http://www.google.com/imgres?imgurl=http://mss.svarog.si/zgodovina/3/econtent/images/47/7653/ind_revol_fulton_parnik_1807_7653.jpg&imgrefurl=http://mss.svarog.si/zgodovina/3/index.php?page_id%3D7653&h=235&w=280&sz=78&tbnid=K8TKnUdT83hUcM:&tbnh=93&tbnw=111&zoom=1&usq=__Sl698f4ByOLJc4VYH5gF_uezHfQ=&docid=vQOTc0r0wjSnsM&sa=X&ei=1TimUcf0LMmyhAf58YGwAg&ved=0CDEQ9QEwAQ&dur=385 (6. 5. 2013).
PPT 6	George Stephenson Lokomotiva H. C. Andersen: <i>Čarobni konj</i>	https://www.google.com/search?q=fulton&biw=1280&bih=675&bav=on.2.or.r_qf.&um=1&ie=UTF8&hl=sl&tbm=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=9qcUeavLIHBtAbQiYDoBw#um=1&hl=sl&tbm=isch&sa=1&q=stepheson&oq=stepheson&gs_l=img.3..0i5i1912.23307.25239.0.25416.9.9.0.0.0.159.1054.2j7.9.0...0.0...1c.1.14.img.N7mPXfd7bh0&bav=on.2.or.r_qf.&bvm=bv.46751780,d.Yms&fp=30bc8586f1a48d52&biw=1280&bih=675 (14. 5. 2013). PPT [PPT] <u>Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes</u> (6. 5. 2013). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred OŠ, Ljubljana: 1995. Str. 155.

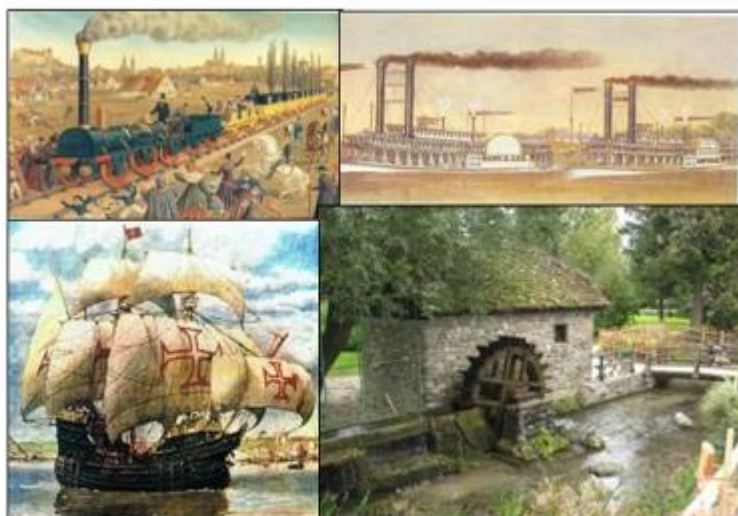

2013, XI-4
PRISPEVKI K DIDAKTIKI ZGODOVINE

PPT 7	Samuel Morse Telegraf Zemljevid: Baltimore-Washington Morsejeva abeceda Zvok telegrafa Zvok pošiljanja sporočila z Morsejevo abecedo	http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_Morse (14. 5. 2013). http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_Morse (14. 5. 2013). https://www.google.si/search?q=washington+baltimore&aq=f&um=1&ie=UTF8&hl=sl&tbn=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=QQ6dUYKxNsJPsga3oDQBg&biw=1280&bih=675&sei=Tw6dUau-GobFtQbO3IGwBw (22. 5. 2013). PPT [PPT] Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes (6. 5. 2013). http://www.youtube.com/watch?v=Lki3jxNLVCI&NR=1Zvoktelegrafa (6. 5. 2013). http://www.youtube.com/watch?v=Ti40tW-W2IY&feature=relatedpo%C5%A1iljanjesporo%C4%8Dila (6. 5. 2013).
PPT 10	Newcastle	PPT [PPT] Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes (6. 5. 2013).
PPT 11	Tovarne	PPT [PPT] Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes (6. 5. 2013).
PPT 14	PRVI pisni vir: Delavci in tovarnarji	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.
PPT 16	DRUGI pisni vir: Delovni čas delavcev	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.
PPT 18	TRETJI pisni vir: Delo otrok v rudnikih	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.
PPT 20	ČETRTE pisni vir: Položaj žensk	Clara Zetkin, Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu, 19. julij 1889.

1. SEZNAM VIROV IN LITERATURE NA DELOVNEM LISTU

PRVI pisni vir: Delavci in tovarnarji	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.
Slika 1: Tovarna	[PPT] <u>Tovarne, parniki, lokomotive, telegraf - Arnes</u> (6. 5. 2013).
DRUGI pisni vir: Delovni čas delavcev	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.
TRETJI pisni vir: Delo otrok v rudnikih	Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.
Slika 2: Delo otrok v rudnikih	Učbenik <i>Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred OŠ, zgodovina za 8. razred devetletne OŠ</i> , Ljubljana: Modrijan, 2002. Str. 145.
ČETRTI pisni vir: Položaj žensk	Clara Zetkin, Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu, 19. julij 1889.

Kako delujejo prikazane naprave?

Parni stroj James Watt, 1769

**GOSPODARSTVO V 1. POLOVICI 19.
STOLETJA:
tovarne, parniki, lokomotive in telegraf**

Učbenik, str. 142—145.

23. maj 2013

1. NOVI IZUMI – RAZDALJE SE MANJŠAJO

PARNIK

- Prvi parnik z velikimi lopatastimi kolesi je zaplul leta 1807 iz Velike Britanije proti Ameriki.
- Zgradil ga je izumitelj (tudi slikar) Robert Fulton.
- Parniki so pluli najprej po rekah in ob obali.

1. NOVI IZUMI – RAZDALJE SE MANJŠAJO

LO

Čarobni konj

• I

je i

• I

g

Hans Christian Andersen se je prvič popeljal z železnico leta 1840 v Nemčiji. Svoje vtise je popisal takole:

„O kako veliko dejanje je ta izum! Človek se počuti kot čarovnik tega starega sveta! Vprežemo svojega čarobnega konja pred voz in prostor izgine. Letimo kot oblaki v nevihti in posnemamo ptice selivke. Naš divji konj pa puha in prha. Iz njegovih nosnic se vali črni dim.“

(Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred OŠ, Ljubljana: 1995. Str. 155.)

1. NOVI IZUMI – RAZDALJE SE

2. VODSTVO VELIKE BRITANIJE IN ZAOSTANEK DRUGIH DRŽAV

ZAKAJ JE BILA VELIKA BRITANIJA PRVA INDUSTRIJSKA DRŽAVA SVETU?

Razlogi za uspeh Velike Britanije:

- Mesta so se spremenila v velike tovarne (tkanine, železo, stroje),
- cvetele so druge industrijske panoge: z vlakom so surovine pripeljali ceneje in hitreje od rudnika do tovarne in od tovarne do kupca,
- povečano tržišče, povečan izvoz,
- trgovci in podjetja so s tekstilnimi izdelki in železniškimi tirnicami in pamimi stroji zalagali evropske države in Ameriko,
- bančniki in denarni mogotci so se v Veliki Britaniji povezovali v bančne in denarne družbe, ki so lahko posojale denar.

2. VODSTVO VELIKE BRITANIJE IN ZAOSTANEK DRUGIH DRŽAV

- Veliki Britaniji je lahko sledila le Amerika. Poskušale so jo ujeti: Francija, Belgija, nekatere nemške in habsburške države (Moravska in Češka).
- Države v Evropi so zaostajale, ker so bile preveč izčrpane zaradi vojskovanja in so se morale najprej izkupati iz gospodarske in denarne krize. Njihov pravi gospodarski vzpon se je začel šele po letu 1830.

3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, PODJETNIKI IN DELAVCI

OBROBJE MEST

- Priseljenci so se naseljevali na obrobju mesta: v skromnih hišah in stanovanjih.
- Brez kanalizacije, primernega zračenja in svetlobe.
- Vlada je 1848 sprejela zakon za izboljšanje stanja.

SREDIŠČE MEST

- V središču mesta so bile mogočne poslovne zgradbe, obdane z razkošnimi hišami mestnih veljakov, bankirjev in podjetnikov.

NEWCASTLE

3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, PODJETNIKI IN DELAVCI

TOVARNE

- Na obrobju mest,
- število tovarn narašča,
- pomenile so napredek in možnost službe.
- BOGATI – lastniki tovarn,
- REVNI – delavci v tovarnah.

3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, PODJETNIKI IN DELAVCI

TOVARNARJI

- Tovarnarji so v svojih obratih poskrbeli za discipliniranje delavcev, da bi mnogo prilranili in ustvarili kar največ dobička.
- Iskali so tiste, ki so bili pripravljeni delati največ in za najnižjo ceno.

DELAVCI

- Delavci so delali v tovarnah po več kot 12 ur: moški, ženske, otroci.
  - Delavke v tovarnah so bile slabše plačane kot moški.
  - Zelo kruto je bilo ravnanje z otroki.
- Če se je kdo pritoževal, so ga odpustili in najeli drugega, ki je čakal na delo. Delavci so delali v neprijetnih razmerah, pogosto so zboleli in umirali zelo zgodaj.

3. NASTANEK INDUSTRIJSKIH MEST, PODJETNIKI IN DELAVCI

DELAVSKO GIBANJE

- Delavci v VB so se začeli upirati, zahtevali so:
- zaščito delavcev,
- omejitev dolžine delavnika,
- preprečitev izkoriščanja otrok.

- Vlada je malo spremenila položaj.

POSLEDICE RASTI INDUSTRIJE

Z rastjo industrije, trgovine in bančništva se večja moč meščanstva in peša moč veleposestnikov in plemstva.

UČNI LIST

PRVI VIR:

»Nikjer se bolj jasno ne pokaže kot pri tovarniškem ustroju. Tu se neha vsaka svoboda, pravno in dejansko. Delavec mora biti zjutraj ob pol šestih v tovarni; če pride nekaj minut prepozno, sploh ne sme več noter, dokler ne mine zajtrk in izgubi četrtno dnevne mezde (čeprav samo dve in pol uri od dvanajstih ni delal). Na povelje mora jesti, piti in spati. Za zadostitev najnujnejših potreb ima na razpolago najkrajši čas, v katerem jih je mogoče opraviti. Ali je njegovo stanovanje oddaljeno od tovarne pol ure ali celo uro, tovarnarje ne briga. Trinoški zvonec ga vrže iz postelje ter ga pokliče od zajtrka in kosila. In kako se mu godi šele v tovarni! Tu je tovarnar neomejen zakonodajalec. Izdaja tovarniške pravilnike, kot se mu zdi, spreminja in dopolnjuje ta svoj zakonik, kot se mu poljubi in če predpiše najbolj neumno reč, pravijo sodišča delavcu: "Bili ste vendar sam svoj gospodar, saj vam vendar ni bilo treba skleniti take pogodbe, če vam ni bila prav"«

(Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206).

NALOGA: PRIMERJAJ POLOŽAJ DELAVCEV IN TOVARNARJEV .

REŠITEV 1. VIRA:

- Delavci so morali biti zelo disciplinirani: ob pol šestih so morali biti v tovarni. Če so zamudili, niso smeli iti noter do zajtrka. Izgubili so tudi četrtno dnevne mezde.
- Delavci so morali jesti, piti in spati na povelje.
- Tovarnarjem je bilo vseeno za potrebe delavcev in njihovo oddaljenostjo od tovarne.
- Tovarnarji so bili neomejeni zakonodajalci, ki so izdajali tovarniške pravilnike, jih spreminjali po svoji volji.
- Delavci so bili brez ugodnosti in brez pravne zaščite.

DRUGI VIR:

»V eni tovarni so imeli navadno in še eno trojno uro, ki je kazala število obratov strojne gredi. Če so tekli stroji počasi, se je delalo po strojni uri, dokler ni bilo narejenih za dvanajst ur preračunanih obratov. Če je šlo delo dobro od rok, tako da je bilo to število doseženo predčasno, so morali delavci kljub temu delati do konca dvanajste ure.«

(Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 203—206.)

»Običajni delovni čas je od 11 do 12 ur, pogosto več, na Škotskem do 14 ur. Zelo pogosto se dela dvojni čas, tako da so vsi delavci 24 ur, neredko celo 36 ur zdržema pod zemljo in pri delu. Določenih ur za obede navadno ne poznajo, tako da ljudje jedo, kadar so lačni in utegnejo.«

(Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.)

NALOGA: OPIŠI, KAKO JE POTEKAL DELOVNI ČAS V TOVARNAH.

REŠITEV 2. VIRA:

- Delovni čas v tovarni je bil določen z dvema urama: z navadno uro in trojno uro, ki je kazala število obratov strojne gredi.
- V primeru počasnega dela strojev so delali po strojni uri, dokler ni bilo narejenih za 12 ur preračunanih obratov. Če so stroji delali hitro, so delavci vseeno delali do konca dvanajste ure.
- Delavci so delali po 12 ur, pogosto več. Na Škotskem po 14 ur. Včasih tudi dvojni delovni čas.
- Delavci niso imeli odmora za obede, ampak so jedli, kadar so utegnili.

TRETJI VIR

»Uporabljajo jih za spravljanje odkrušene rude od rudoloma h konjski stezi ali glavnemu jašku in da pri prehodu delavcev in gradiva odpirajo in spet zapirajo vrata, ki ločijo različne oddelke rudnika. Za čuvanje pri teh vratih uporabljajo po večini najmanjše otroke, ki morajo na ta način presedeti dnevno po dvanajst ur v temi in samoti v ozkem in navadno vlažnem hodniku, ne da bi imeli vsaj toliko dela, kot bi bilo potrebno, da se obvarujejo poneumnjenja in poživinjenja zaradi dolgočasnosti brezdelja. Prevažanje premoga in železovca je pa nasprotno zelo trdo delo, ker je treba rudo vlačiti v precej velikih kadicah brez koles po grbulastih tleh, pogosto po vlažni ilovici ali čez vodo, pogosto strmo navkeber in skozi hodnike, ki so včasih tako ozki, da se morajo delavci plaziti po rokah in nogah. Za to naporno delo jemljejo zato starejše otroke in doraščajoča dekleta. Na katico pride, kakor pač nanese, en delavec ali dva mlajša, od katerih eden vleče, drugi pa potiska. Lomljenje, ki ga opravljajo odrasli moški ali močni fantje, stari šestnajst let ali več, je prav tako zelo utrudljivo delo.«

(Friderich Engels, Položaj delavskega razreda v Angliji, Ljubljana 1948, str. 269—270.)

NALOGA: S POMOČJO VIRA RAZPOREDI DELO OTROK PO STAROSTI.

REŠITEV 3. VIRA

- Otroci so delali v rudnikih – spravljali so odkrušeno rudo h konjski stezi ali glavnemu jašku.
- Zapirali in odpirali so vrata, ki ločijo različne oddelke rudnika.
- Za tako delo so imeli najmanjše otroke, ki so dnevno presedeli po 12 ur v temi in samoti v ozkem in vlažnem hodniku.
- Starejše otroke in doraščajoča dekleta so uporabili za prevažanje premoga in železovca po vlažni ilovici ali čez vodo, strmo po hodnikih.
- Starejši močnejši fantje so morali lomiti rudo.

ČETRTI VIR:

»Ženske morajo z vsemi močmi protestirati proti vsakemu poskusu, da bi prepovedali delo žensk. Temu poskusu se morajo silovito upreti, kajti vedo, da je njihova socialna in politična enakopravnost z moškimi odvisna edino in samo in njihove ekonomske samostojnosti, ki jim omogoča njihovo delo izven družine v okviru družbe.«

(Clara Zetkin, Za osvoboditev žensk! Govor na mednarodnem delavskem kongresu v Parizu, 19. julij 1889).

NALOGA: KAKŠEN JE BIL POLOŽAJ ŽENSK?

REŠITEV 4. VIRA:

- Ženske so tudi delale v tovarnah, če so njihovi možje zaslužili premalo.
- Skušali so odtegniti delo žensk, saj je njena vloga doma – gospodinjstvo.
- Ženske so se temu začele upirati – zahtevale so socialno in politično enakopravnost z moškimi.
- Ženske zahtevajo pravico do dela tudi izven družine, v družbi.

DOMAČA NALOGA

Odgovori na vprašanja v učbeniku na strani 145.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:
SLOVENCİ V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA

DATUM: 30. 5. 2013

IME IN PRIIMEK: Melita Zupančič

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola
Razred: 8. razred
Datum: 30. 5. 2013
Predmet: Zgodovina
Učna tema: <ul style="list-style-type: none">
• <u>tema iz učnega načrta:</u> 11. obvezna tema: Vzpon meščanstva
• <u>tema iz učbenika:</u> Vzpon meščanstva
Učna enota – naslov učne ure: Slovenci v prvi polovici 19. stoletja
Učne oblike: frontalna učna oblika, individualna učna oblika, parna učna oblika
Učne metode: metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda besedne demonstracije, metoda dela s pisnimi viri
Učne tehnike: rebus, križanka
UČNI CILJI: <u>Cilji iz učnega načrta:</u> <ul style="list-style-type: none">
- opišejo gospodarske dejavnosti, ki so se razvile v prvi fazi industrializacije
- na primerih sklepajo o prizadevanjih narodov za narodne pravice <u>Cilji učne ure oz. pričakovani dosežki:</u> Operativni učni cilji: <i>Izobraževalni učni cilji</i> Ob koncu učne ure učenec zna: <ul style="list-style-type: none">
- pojasniti kaj se zgodi z ozemljem Ilirskih provinc po odhodu Francozov
- opisati spremembe na gospodarskem področju v slovenskih deželah v prvi polovici 19. stoletja
- razložiti položaj kmeta v slovenskih deželah v prvi polovici 19. stoletja
- opisati narodno in kulturno gibanje na Slovenskem v prvi polovici 19. stoletja
- opisati pomen delovanja Prešernovega in Bleiweisovega kroga
- razložiti pojme cenzura, ilirizem, gajica <i>Funkcionalni učni cilji</i> Ob koncu učne ure učenec zna:

- aktivno poslušati in izpolnjevati naloge na delovnem listu
- iz besedila razbrati in izpisati bistvene značilnosti
- odgovorno delati v paru
- odgovorno predstavljati rezultate, rešitve nalog
- razvijati sposobnosti različnih oblik komunikacije (pisno, ustno,...) in izražati svoja mnenja

Vzgojni učni cilji

Ob koncu učne ure učenec zna:

- pokazati zanimanje za zgodovinsko preteklost in sedanost slovenskega naroda ter utrjuje narodno zavest
- pokazati zavedanje pomembnosti slovenskega jezika
- medsebojno pomagati in prostovoljno delati

Učna sredstva:

- učila: učbenik (Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana. Modrijan, str. 146–149), delovni list, ppt predstavitev
- učni pripomočki: računalnik, projekcijsko platno, diaproyektor

Didaktične etape učnega procesa:

1. Pripravljanje ali uvajanje
2. Obravnavanje nove učne snovi ali usvajanje
3. Ponavljanje

Medpredmetne povezave in vsebine:

- **Geografija** – Zemljevid Ilirskih provinc, potek železniških prog (Gradec-Celje; Celje-Ljubljana, Dunaj-Trst)
- **Slovenščina** – Učna ura poteka v slovenščini; delovni list v slovenščini; v razlagi omenjen pesnik Valentin Vodnik, France Prešeren, Zdravljica
- **Državlјanska in domovinska vzgoja ter etika** – Omenjeno narodno in kulturno gibanje, himna, odnos do slovenskega jezika

Novi pojmi:

- **Cenzura** (uradno pregledovanje javnosti namenjenih del; urad, ki opravlja to delo)
- **Ilirizem** (v prvi polovici 19. stoletja kulturnopolitično in narodnostno gibanje, zlasti na Hrvaškem, s težnjo po združitvi južnih Slovanov)
- **Gajica** (črkopis s šumniki, ki je v uporabi pri Hrvatih in Slovencih)

Viri in literatura:

- Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana. Modrijan, str. 146–149.

- Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja (1995). Vzpon meščanstva : zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana. Založba M&N, str. 161.
- Granda, Stane in Rozman, Franc (2001). Zgodovina 3. Učbenik za tretji letnik gimnazije. DZS, str. 36.
- Učni načrt za zgodovino za OŠ, dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovina.pdf (7. 5. 2013)
- <http://vedez.dzs.si/dokumenti/dokument.asp?id=887> (22. 5. 2013)
- <http://www.savel-hobi.net/leksikon/podatki2/zgodovinaslovencev2.htm#zg100> (22. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provinc_1809_1813/novi_duhovni_tokovi_in_zacetki_narodnega_preporoda/valentin_vodnik/ (27. 5. 2013)
- <http://www.martinkrpan.org/dokument.aspx?par=0-191> (27. 5. 2013)
- <http://www.os-mozirje.si/Odloie/ZGO8/sekvence/Reformacija%20v%20Evropi%20in%20na%20Slovenskem/Ilirske%20provinc.jpg> (27. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provinc_1809_1813/vojne_s_francozi_in_ilirske_provinc/ilirija_ozivljena/ (27. 5. 2013)
- <http://www.vransko.net/wp-content/plugins/category-grid-view-gallery/includes/CatGridPost.php?ID=1923> (27. 5. 2013)
- http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=fd9ee348-3ada-4fa9-9e6f-99a2e643af8c (27. 5. 2013)
- http://sintal-varovanje.blogspot.com/2012_06_01_archive.html (27. 5. 2013)
- <http://www.rtv slo.si/zabava/na-danasnji-dan/z-vlakom-od-dunaja-do-trsta/208349> (27. 5. 2013)
- <http://www.antikvariat-glavan.si/galerija/arhiv/preseren/1.htm> (27. 5. 2013)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Zdravica-%C5%A1t4-rokopis1.jpg> (27. 5. 2013)
- http://lytee.tourism-kranj.si/ZTK10_Sl.,o_kranju,znani_kranjcani,dr._janez_bleiweis.htm (27. 5. 2013)
- <http://www.ukm.uni-mb.si/podrocje.aspx?id=142&langid=1060> (27. 5. 2013)
- http://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Matica,_ljudevit_gaj.jpg (28. 5. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ljudevit_Gaj_Zagreb.jpg (28. 5. 2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Stanko_Vraz.jpg (28. 5. 2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Matija_Majar.jpg (28. 5. 2013)
- http://www.trnovska-vas.si/sl/Pomembne_osebnosti/Jozef_Mursec-Zivkov/ (28. 5. 2013)
- http://www2.arnes.si/~osljhim1/France_p.htm (28. 5. 2013)
- http://www.kam.si/veliki_slovenci/janez_bleiweis_oce_naroda.html (28. 5. 2013)
- http://www.gis.si/turizem_zirovnica/content/rojstna-hi%C5%A1a-matije-%C4%8Dopa (28. 5. 2013)
- <http://www.turizem-sentjur.com/Slomsek.html> (28. 5. 2013)

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	<p>Dober dan učenci. Kako ste kaj danes?</p> <p>No, potem pa da se malo razvedrite, sem vam za začetek pripravila rebus. Razdelim rebus. Rešite ga in na koncu boste dobili rešitev, ki vam bo povedala temo, ki jo bomo danes obravnavali.</p> <p>Hodim okrog in opazujem kako učenci rešujejo rebus.</p> <p>Bravo, tako je. Kot ste pravilno ugotovili, bomo danes govorili o Slovencih v prvi polovici 19. stoletja. Odprem ppt. In kaj vse se bomo naučili? Naučili se bomo kaj se je zgodilo po odhodu Francozov iz ozemlja Ilirskih provinc, kakšne so bile gospodarske spremembe v slovenskih deželah v prvi polovici 19. stoletja, kakšen je bil položaj kmeta pri nas v tem obdobju. Govorili bomo tudi o narodnem in</p>	<p>Učenci pozdravijo in odgovorijo, da so utrujeni.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci rešujejo rebus in ugotovijo temo nove učne snovi. Povedo, da je rešitev Slovenci v prvi polovici 19. stoletja.</p> <p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Individualna učna oblika Rebus</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: ppt, str. 1 Učni pripomočki : računalnik, diaproyektor, projekcijsko platno</p>

	<p>kulturnem gibanju pri nas in tako spoznali pomen delovanja Prešernovega in Bleiweisovega kroga, govorili pa bomo tudi o Ilirskem gibanju. Na koncu bomo snov tudi ponovili.</p> <p>Da vam ne bo potrebno vsega pisati, sem vam pripravila delovne liste na katerih pa sicer ni zapisano čisto vse. Kot boste videli so med besedilom prazne črte, a na koncu ure bo to vse popisano. Med uro tako delovni list sproti dopolnajte, na koncu pa ga bomo tudi pregledali, če ste vse pravilno dopolnili, da boste imeli vsi pravilne rešitve. Razdelim delovne liste.</p>	<p>Učenci poslušajo in si ogledajo delovne liste.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p>
--	---	---	---

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
<p>1. SPET POD STARIMI OBLASTNIKI</p> <p>7 minut</p>	<p>Ce se spomnite, smo nekaj ur nazaj govorili o Napoleonu in o njegovem osvajanju Evrope. Povedali smo, da je francoska vojska po letu 1800 osvojila velik del Evrope od Španije do Rusije in da so Francozi zasedli tudi dele slovenskega ozemlja.</p> <p>Kam so Francozi priključili del slovenskih dežel?</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci odgovorijo, da so Francozi</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika</p>

	<p>Ko smo obravnavali Ilirkse province, smo si že pogledali zemljevide tega ozemlja, a vseeno, da si nekoliko osvežite spomin in ponovite, vidite na power pointu zemljevid, ki nam kaže kje je ležalo ozemlje Ilirskih provinc. Desno pa je še nekoliko podrobnejši, natančnejši zemljevid Ilirskih provinc.</p> <p>Kdaj pa so bile Ilirske province ustanovljene? Se spomnite? Bravo. Leta 1812 pa je Napoleon doživel poraz, in sicer proti kateri državi? Odlično.</p> <p>No in po tem neuspehu se Napoleon ni več pobral. Leta 1813 je francoska vojska tako začela zapuščati tudi ozemlje Ilirskih provinc in to ozemlje je zdaj prišlo pod Habsburžane. Ti so ponovno odprli svoje urade, ukinili šole, ki so jih ustanovili Francozi in šolstvo uredili tako kot je bilo pred francoskim prihodom. V veljavi pa je ostala francoska uredba, da na ozemlju Ilirskih provinc vsem, tudi kmetom, lahko sodijo samo državna sodišča.</p> <p>Kaj mislite, kaj pa je bilo s tistimi, ki so prijateljevali s Francozi? – Res je, preganjali so jih.</p>	<p>slovenske dežele priključili k Ilirskim provincam.</p> <p>Učenci poslušajo in gledajo zemljevid.</p> <p>Učenci odgovorijo, da so bile Ilirkse province ustanovljene leta 1809 in da je Napoleon doživel poraz proti Rusiji.</p> <p>Učenci poslušajo in sproti izpolnjujejo delovne liste.</p> <p>Učenci odgovorijo na vprašanje, da so te ljudi preganjali.</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 2 Učni pripomočki : računalnik, diaproyektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Učila: delovni list</p>
--	--	--	---

	<p>Takšna usoda je doletela tudi Valentina Vodnika, ki ga vidite tudi na sliki na power pointu. Poleg pa je še slika njegovega dela Ilirija oživiljena.</p> <p>Ta pesem je nastala leta 1809 iz njegove naklonjenosti predvsem francoskim šolskim reformam, saj je v novi oblasti videl možnost, da se bo slovenski jezik uveljavil v šolstvu. V tej pesmi tako časti Napoleona kot znanilca svobode.</p> <p>Poglejmo zdaj delovni list, če ste vse pravilno dopolnili. Imate vsi vse dopolnjeno? Odlično. Potem pa lahko nadaljujemo.</p>	<p>Učenci poslušajo in gledajo slike na power pointu.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci berejo rešitve delovnega lista. Odgovorijo, da imajo vse zapisano.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila : ppt, str. 2 Učni pripomočki : računalnik, diaproyektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Učila: delovni list</p>
<p>2. GOSPODAR SKE SPREMEMBE IN PRVI PARNI STROJ</p> <p>11 minut</p>	<p>V tem času o katerem govorimo, torej v prvi polovici 19. stoletja pa je v slovenskih deželah prišlo tudi do gospodarskih sprememb.</p> <p>Prejšnjič smo govorili o gospodarstvu v prvi polovici 19. stoletja. Se spomnite kdaj smo rekli, da je zaplul prvi parnik ? Kdo pa ga je zgradil? Bravo, res je, to je bil Robert Fulton.</p> <p>Učencem pokažem sliko parnika in Roberta Fultona.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci odgovorijo, da je to bilo leta 1807.</p> <p>Učenci odgovorijo Fulton.</p> <p>Učenci gledajo sliko.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila : ppt, str. 3 Učni pripomočki :</p>

	<p>No, k nam pa je prvi parnik priplul nekoliko kasneje, in sicer leta 1818. Priplul pa je v Trst. Kot zanimivost je bil to parnik Carolina in je bil prvi parnik v Jadranskem morju in drugi v Sredozemlju. Zunaj Trsta so se parni stroji pojavili kasneje. Zdi se, da je bil prvi parni stroj na sedanjem ozemlju Slovenije tisti, ki ga je leta 1835 postavila ljubljanska rafinerija sladkorja. Pomembna je bila tudi gradnja železnic – tako so začeli graditi železnico od Dunaja proti Trstu, ki je bila v celoti zgrajena leta 1857.</p> <p>Na power pointu vidite sliko odseka južne železnice in pa tudi plakat za to železnico.</p> <p>1846 so odprli progo od Gradca do Celja in takrat je vlak tudi prvič prisopihal na slovensko ozemlje. Tri leta kasneje pa so v Ljubljani odprli še progo od Celja do Ljubljane.</p> <p>Nastale so prve sodobne tekstilne tovarne in papirnice in če pogledate v učbenik na strani 147, vidite sliko prve papirnice na Slovenskem, ki je delovala</p>	<p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo miselni vzorec na delovnem listu.</p> <p>Učenci gledajo sliko.</p> <p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo miselni vzorec na delovnem listu.</p> <p>Učenci gledajo sliko v učbeniku in odgovorijo na vprašanje, da gre</p>	<p>računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 3 Učni pripomočki: računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne in besedne demonstracije Učilo: učbenik¹¹</p>
--	---	--	---

¹¹ Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana. Modrijan, str. 147.

	<p>strojno. Katera papirnica je bila to?</p> <p>Tako je. No, na power pointu pa vidite sliko kako ta papirnica izgleda danes.</p> <p>Ob železnicah in v bližini železarn so odprli premogovnike. Pomembno vlogo so pa tudi še vedno ohranile fužine in stara železarska podjetja. Kljub vsem tem tehničnim in industrijskim pridobitvam pa se je življenje v slovenskih deželah v prvi polovici 19. stoletja počasi spreminjalo. Kmetje so sicer sprejemali novosti, za katere sta jih poskušala navdušiti že Marija Terezija in Jožef II. Tako so sadili nove poljščine, uporabljali nova orodja, marsikje obdelovali zemljo na nov, sodoben način in tako povečevali svoj pridelek. Še vedno pa niso dobili tistega, kar so si najbolj želeli.</p> <p>Kaj menite kaj je bilo to? Kaj so si kmetje tako želeli? Tako je. Cigava pa je potem bila zemlja, če ni bila njihova? Kako so pa kmetje bili obremenjeni? Kaj so morali dajati zemljiškemu gospodu? Bravo.</p>	<p>za papirnico Vevče ob Ljubljani.</p> <p>Učenci gledajo sliko.</p> <p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo miselni vzorec na delovnem listu.</p> <p>Učenci odgovorijo, da so si kmetje želeli zemljo, ki je bila v lasti fevdalca. Njemu pa so morali dajati dajatve in opravljati tlako. Učenci sproti tudi dopolnjujejo</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 3 Učni pripomočki : računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Učila: delovni list</p>
--	--	---	---

	<p>Poleg tega pa so morali še državi plačevati visoke davke in zato so bili zelo nezadovoljni in so zahtevali, naj oblasti odpravijo fevdalizem.</p> <p>Pa pogledajmo kako ste dopolnili miselni vzorec. Ste vsi dopolnili tako? Super, potem pa pojdemo s snovjo naprej.</p>	<p>miselni vzorec na delovnem listu.</p> <p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo miselni vzorec na delovnem listu.</p> <p>Učenci berejo rešitve iz delovnega lista. Odgovorijo, da imajo vse tako izpolnjeno.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Učila: delovni list</p>
<p>3. NARODNO IN KULTURNO GIBANJE PRI SLOVENCIH</p> <p>10 minut</p>	<p>Kot smo omenili že na začetku so avstrijske oblasti po zmagi nad Napoleonom iz šol in javnih služb odstranile vse, ki so bili naklonjeni Francozom (tudi Valentina Vodnika) in uvedle ostre cenzurne in policijske predpise.</p> <p>Ste že slišali za cenzuro? Kaj bi to bilo?</p> <p>Ja, tako. Gre za uradno pregledovanje del, ki so namenjena javnosti. Policija je budno pazila, da ljudje niso govorili o politiki, posebna državna služba pa je pregledala vsak časopis, knjigo, sliko, da ne bi kdo objavil kaj takega, kar oblastem ne bi bilo všeč. V takih razmerah avstrijskim oblastem ni bilo ravno všeč, da so slovenski izobraženci poskušali širiti znanje slovenskega jezika in pisati knjige v slovenščini. Toda kljub vsemu se</p>	<p>Učenci poslušajo, dopolnjujejo delovni list.</p> <p>Učenci odgovorijo, da so že slišali in da je to neko nadziranje, pregledovanje podatkov.</p> <p>Učenci poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učilo : delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p>

	<p>je krog slovesnih izobražencev večal. Tako je recimo France Prešeren s svojimi pesmimi dokazal, da je v slovenskem jeziku mogoče ustvarjati velike umetnine in povedati tisto, kar znajo v svojih jezikih pesniki velikih narodov. V eni izmed pesmi se je zavzel za svobodo in enakopravnost vseh narodov in prijateljstvo.</p> <p>V kateri pesmi mislite, da je to bilo? Ja in Zdravljica je tudi naša... ? Odlično.</p> <p>Učencem na power pointu pokažem sliko Franceta Prešerna in Zdravljice.</p> <p>V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju v prvi polovici 19. stoletja sta se izoblikovali dve skupini. V prvi je bil osrednja osebnost pesnik France Prešeren, v drugi pa Janez Bleiweis.</p> <p>Na power pointu vidite tudi njuni sliki.</p>	<p>Učenci odgovorijo, da gre za Zdravljico in da je to naša himna.</p> <p>Učenci gledajo slike.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci gledajo slike na power pointu.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učilo : ppt, str. 4 Učni pripomočki : računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 4 Učni pripomočki : računalnik, diaprojektor,</p>
--	--	---	--

	<p>V učebniku na strani 148 sta opisana Prešernov in Bleiweisov krog. V paru skupaj s sosedom poiščite značilnosti Prešernovega in Bleiweisovega kroga in jih zapišite na delovni list, potem pa bomo vaše odgovore skupaj pregledali. Na voljo pa imate približno 3 minute časa.</p> <p>Hodim okrog in opazujem delo učencev, če kdo izmed učencev potrebuje pomoč mu pomagam.</p> <p>Pa pogledjmo, kaj ste si izpisali. Imate vsi zapisano tako? Če ne si še dopišite.</p> <p>Vidimo torej, da sta Prešernov in Bleiweisov krog različno gledala na to, kaj Slovenci najbolj potrebujejo, a sta se pri tem dopolnjevala. Oboji so prispevali k temu, da se je slovesno narodno gibanje krepilo, vse širše pa se je uveljavljalo tudi enotno ime Slovenci.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci berejo in si izpisujejo iz učbenika.</p> <p>Učenci preberejo kaj so si izpisali in odgovorijo, da imajo vsi vse zapisano.</p> <p>Učenci poslušajo.</p>	<p>projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Parna učna oblika Metoda dela s pisnimi viri Učila: delovni list, učbenik¹²</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika, Metoda razlage</p>
<p>4.ILIRIZEM IN GAJICA</p> <p>7 minut</p>	<p>V prvi polovici 19. stoletja, in sicer po letu 1830 pa so na Slovensko segli tudi vplivi Ilirskega gibanja.</p> <p>Ste že kdaj slišali za to gibanje, za ilirizem?</p>	<p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo delovni list.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika</p>

¹² Vodopivec, Peter in Žvanut, Maja. (2002). Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana. Modrijan, str. 148.

	<p>Ne? Gre za to, da so se voditelji ilirskega gibanja zavzemali za tesnejše povezovanje med Slovenci, Hrvati in Srbi. Zavzemali so se za to, da se morajo južni Slovani združiti v en narod in ustvariti enoten ilirski jezik. Velik odmev je to gibanje imelo zasti na Hrvaškem in tu je bil voditelj tega gibanja oseba, ki jo vidite na power pointu.</p> <p>Učencem pokažem sliko na power pointu in jih vprašam kdo je torej bil voditelj ilirskega gibanja. Pravim jim, da jim ne bo težko uganiti kdo je to bil, saj imajo nad sliko napisano tudi njegovo ime in priimek. Desno pa vidite še sliko njegovega spomenika v Zagrebu.</p> <p>Na Slovenskem pa ilirska ideja ni našla veliko privržencev, razen med tistimi, ki so živeli zlasti na severu, torej na Koroškem in Štajerskem in so bili izpostavljeni močni germanizaciji.</p> <p>Najbolj znani zastopniki ilirizma pri nas so bili Stanko Vraz, Jožef Muršec in Matija Majar – Ziljski, ki jih tudi vidite na sliki na power pointu.</p>	<p>Učenci odgovorijo da še niso slišali za to gibanje.</p> <p>Učenci poslušajo in dopolnjujejo delovni list.</p> <p>Učenci odgovorijo, da je to Ljudevit Gaj.</p> <p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci poslušajo in gledajo slike.</p>	<p>Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne in besedne demonstracije. Učila: delovni list, ppt, str. 5. Učni pripomočki: računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 6 Učni pripomočki: računalnik, diaprojektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika</p>
--	--	--	---

	<p>Od ilirizma so si obetali več kulturnega sodelovanja. Knjige za preprosto ljudstvo naj bi bile še naprej v slovenskem jeziku, višje slovstvo pa v ilirščini, umetnem jeziku s slovenskimi in hrvaškimi primesmi in skupno pisavo. Najodločneje pa so se pri nas ilirizmu zoperstavili na Kranjskem. Med nasprotniki ilirskega gibanja so znani France Prešeren, Janez Bleiweis, Matija Čop, Anton Martin Slomšek...</p> <p>Slike teh oseb pokažem učencem na power pointu.</p> <p>Zakaj pa menite, da so se postavili po robu ilirskemu gibanju?</p> <p>Točno tako, niso bili pripravljeni sprejeti misli o skupnem ilirskem jeziku, saj bi se tako morali Slovenci odpovedati slovenščini. Kljub temu je ilirizem na Slovenskem pustil pomembno sled, saj se je uveljavil Gajev črkopis – gajica, v kateri Slovenci, v nekoliko spremenjeni obliki, pišemo še danes.</p> <p>Ce vas vprašam, če bi živeli v tistem času, kako bi ravnali vi? Bi se postavili na stran privržencev ali nasprotnikov ilirskega gibanja? Odlično. S tem ste lepo pokazali, da se zavedate pomembnosti in lepote slovenskega jezika. Zelo pohvalno.</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci gledajo slike.</p> <p>Učenci odgovorijo, da zaradi jezika.</p> <p>Učenci poslušajo</p> <p>Učenci odgovorijo, da bi se postavili na stran</p>	<p>Metoda razlage</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda slikovne demonstracije Učila: ppt, str. 6 Učni pripomočki: računalnik, diaproyektor, projekcijsko platno</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razlage Učila: delovni list</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora</p> <p>Frontalna učna oblika</p>
--	--	---	---

	Tudi tu ste morali na delovnem listu dopolniti par besed. Pa poglejmo kako ste dopolnili. Ste si vsi uspeli dopolniti vse?	nasprotnikov, ker bi hoteli imeti slovenski jezik. Učenci berejo rešitve in odgovorijo, da imajo zapisano vse.	Metoda razgovora Učila: delovni list
--	--	---	---

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	<p>Na koncu pa še ponovimo kaj smo se danes naučili. Pripravila sem vam križanko, ki nekako zajame celotno snov, ki smo jo danes obravnavali. Rešite jo in na koncu boste iz teh nekoliko potemnjenih in odebeljenih okencev dobili tudi geslo. Ko rešite bomo vaše odgovore še skupaj pregledali.</p> <p>Hodim okrog in preverjam delo učencev, jim pomagam.</p> <p>No, pa poglejmo kako ste rešili. Kakšno geslo ste dobili? Pravilno. In kaj smo rekli, da je Ilirsko gibanje? Super.</p> <p>Ima mogoče kdo še kakšno vprašanje? Je bilo kaj nerazumljivo? No, če nimate vprašanj, potem bi bilo to za danes vse. Hvala</p>	<p>Učenci poslušajo.</p> <p>Učenci rešujejo križanko.</p> <p>Učenci povedo, da so dobili geslo ilirsko gibanje in da je to združevanje južnih Slovanov v en narod in to gibanje je prineslo gajico.</p> <p>Učenci odgovorijo, da nimajo vprašanj in nato odzdravijo.</p>	<p>Frontalna učna oblika Metoda razlage</p> <p>Individualna učna oblika Križanka</p> <p>Frontalna učna oblika Metoda razgovora Križanka</p> <p>Fronatalna učna oblika Metoda razgovora</p>

	lepa, bili ste zelo pridni. Lep dan in se vidimo naslednjič, ko bomo spet obravnavali zelo zanimivo temo. Nasvidenje.		
--	---	--	--

SEZNAM PRILOG:

1. Priloga A: delovni list
2. Priloga B: rešen delovni list
3. Priloga C: rebus
4. Priloga D: rešen rebus
5. Priloga E: križanka
6. Priloga F: rešena križanka
7. Priloga G: seznam virov uporabljenih v power pointu po posameznih slidih
8. Priloga H: power point učne ure

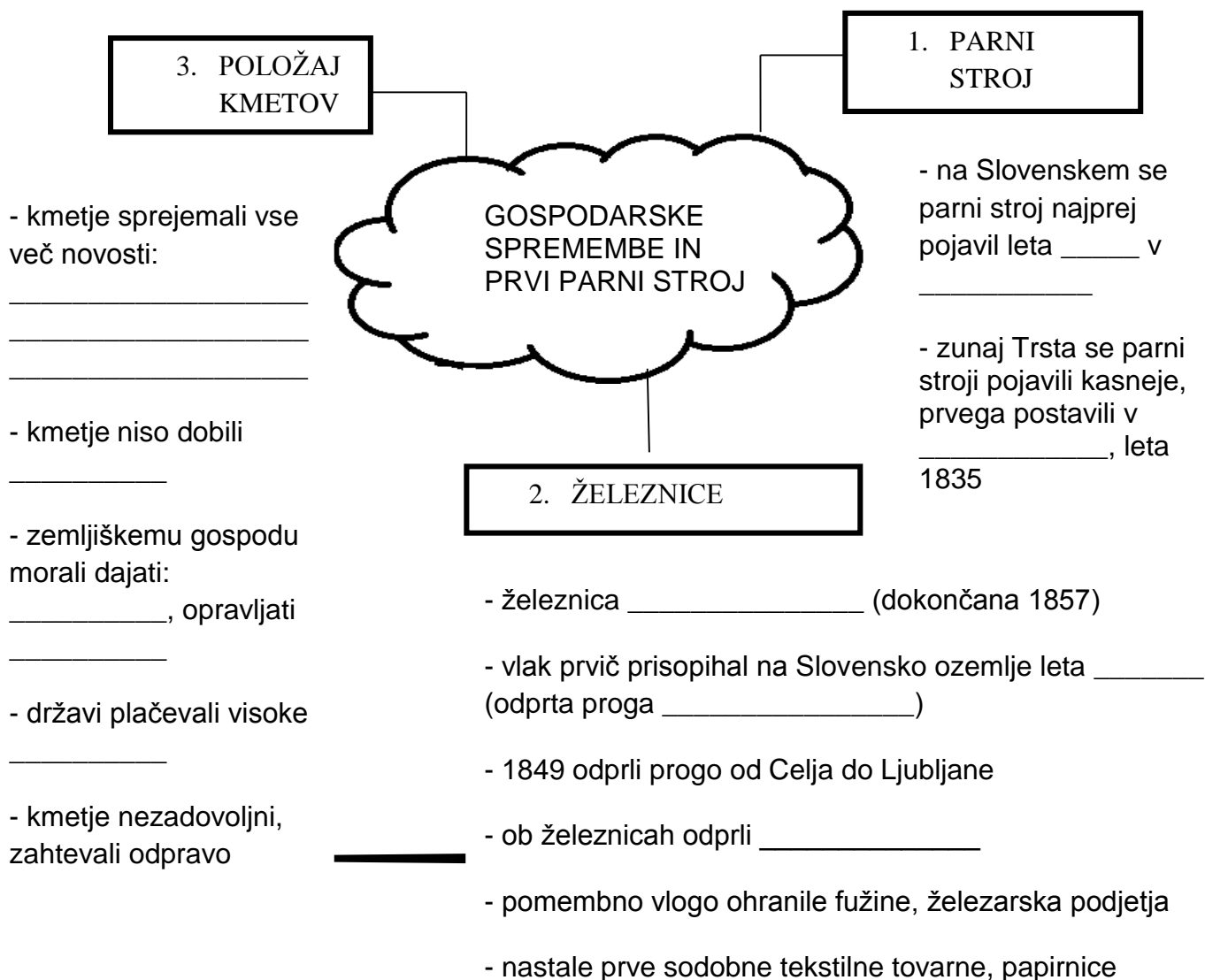
PRILOGA A: delovni list

SLOVENCİ V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA (Učbenik, str. 146–149)

1. SPET POD STARIMI OBLASTNIKI

Po odhodu _____ leta _____ je ozemlje _____ prišlo pod _____. Le-ti so _____ šole, ki so jih ustanovili Francozi in šolstvo uredili tako kot je bilo pred francoskim prihodom. Ljudi, ki so prijateljevali s Francozi so _____. Vsega, kar so uvedli Francozi pa niso odpravili. V veljavi je tako ostala francoska uredba, da na ozemlju Ilirskih provinc vsem, tudi kmetom, lahko sodijo samo _____.

2. GOSPODARSKE SPREMEMBE IN PRVI PARNI STROJ

3. NARODNO IN KULTURNO GIBANJE PRI SLOVENCIH

Kljub temu, da je v habsburški monarhiji vladal absolutizem in da je policija budno pazila, da ljudje niso govorili o politiki, posebna državna služba (cenzura) pa je pregledovala vsak časopis, knjigo, da ne bi kdo objavil kaj takega, kar oblastem ne bi bilo všeč, se je na Slovenskem krog izobražencev, ki so poskušali širiti znanje slovenskega jezika in pisati knjige v slovenščini, večal. V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju v prvi polovici 19. stoletja sta se izoblikovali dve skupini. V prvi je bil osrednja osebnost pesnik France Prešeren, v drugi pa Janez Bleiweis.

Prešernov krog:

Bleiweisov krog:

---

4. ILIRIZEM IN GAJICA

Na Slovensko ozemlje so po letu 1830 segli vplivi _____. Velik odmev in pomen je ilirsko gibanje imelo na Hrvaškem in tu je bil voditelj tega gibanja _____. Voditelji ilirizma so se zavzemali za tesnejše povezovanje med Slovenci, Hrvati in Srbi, da se morajo južni Slovani združiti v en narod in ustvariti enoten _____. Ilirizem je med Slovenci našel nekaj navdušenih privržencev, redki pa so bili pripravljeni sprejeti misel o skupnem ilirskem jeziku, saj bi se tako morali Slovenci odpovedati slovenščini. Vidnejša posledica ilirizma pri nas je bilo prevzetje _____.

NOVI POJMI:

Cenzura – uradno pregledovanje javnosti namenjenih del; urad, ki opravlja to delo

Ilirizem – narodnostno gibanje, zlasti na Hrvaškem, s težnjo po združitvi južnih Slovanov

Gajica – črkopis s šumniki, ki je v uporabi pri Hrvatih in Slovencih

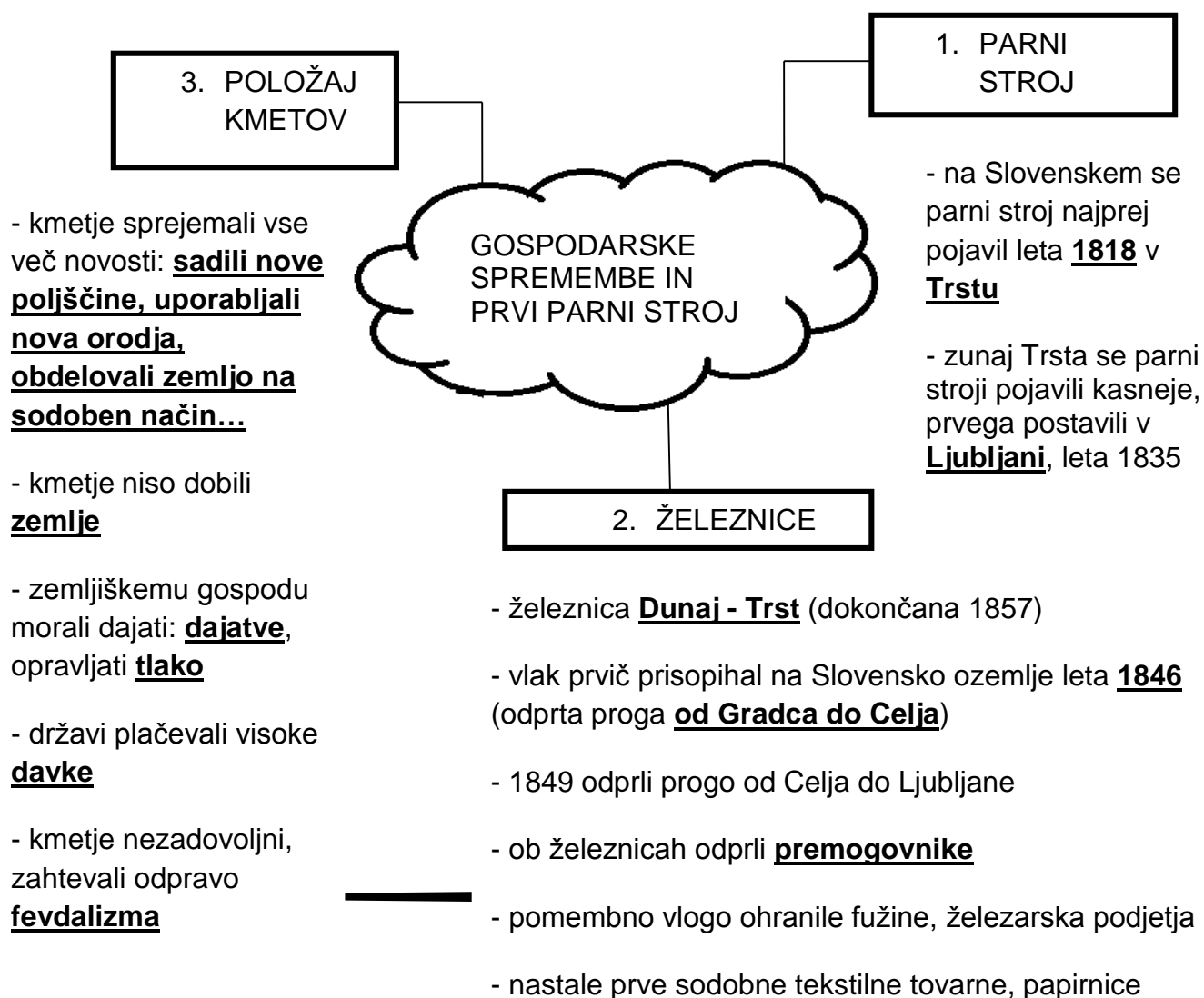
Priloga B: rešen delovni list

SLOVENCİ V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA (Učbenik, str. 146–149)

1. SPET POD STARIMI OBLASTNIKI

Po odhodu **Francozov** leta **1813** je ozemlje **Ilirskih provinc** prišlo pod **Habsburžane**. Le-ti so **ukinili** šole, ki so jih ustanovili Francozi in šolstvo uredili tako kot je bilo pred francoskim prihodom. Ljudi, ki so prijateljevali s Francozi so **preganjali**. Vsega, kar so uvedli Francozi pa niso odpravili. V veljavi je tako ostala francoska uredba, da na ozemlju Ilirskih provinc vsem, tudi kmetom, lahko sodijo samo **državna sodišča**.

2. GOSPODARSKE SPREMEMBE IN PRVI PARNI STROJ

3. NARODNO IN KULTURNO GIBANJE PRI SLOVENCIH

Kljub temu, da je v habsburški monarhiji vladal absolutizem in da je policija budno pazila, da ljudje niso govorili o politiki, posebna državna služba (cenzura) pa je pregledovala vsak časopis, knjigo, da ne bi kdo objavil kaj takega, kar oblastem ne bi bilo všeč, se je na Slovenskem krog izobražencev, ki so poskušali širiti znanje slovenskega jezika in pisati knjige v slovenščini, večal. V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju v prvi polovici 19. stoletja sta se izoblikovali dve skupini. V prvi je bil osrednja osebnost pesnik France Prešeren, v drugi pa Janez Bleiweis.

Prešernov krog:

-Tu zbrani nekateri najpomembnejši izobraženci tedanjega časa, med njimi tudi Matija Čop.
-Prepričani bili, da morajo Slovenci pridobiti predvsem meščanstvo in izobraženstvo, zato morajo ustvariti književnost za meščanske in izobražene bralce, ki je po njihovem okusu. Prešernu je to tudi uspelo.

Bleiweisov krog:

-Bleiweis bil drugačen, predvsem praktičen človek -okrog njega se zbrali ljudje, ki so menili, da morajo Slovenci gospodarsko napredovati, če se želijo uveljaviti in postaviti po robu močnim sosedom.
-Vso pozornost namenili obrtnikom in kmetom.
-Leta 1843 ustanovili časopis *Kmetijske in rokodelske novice*.

4. ILIRIZEM IN GAJICA

Na Slovensko ozemlje so po letu 1830 segli vplivi ilirskega gibanja. Velik odmev in pomen je ilirsko gibanje imelo na Hrvaškem in tu je bil voditelj tega gibanja Ljudevit Gaj. Voditelji ilirizma so se zavzemali za tesnejše povezovanje med Slovenci, Hrvati in Srbi, da se morajo južni Slovani združiti v en narod in ustvariti enoten ilirski jezik. Ilirizem je med Slovenci našel nekaj navdušenih privržencev, redki pa so bili pripravljeni sprejeti misel o skupnem ilirskem jeziku, saj bi se tako morali Slovenci odpovedati slovenščini. Vidnejša posledica ilirizma pri nas je bilo prevzetje gajice.

NOVI POJMI:

Cenzura – uradno pregledovanje javnosti namenjenih del; urad, ki opravlja to delo

Ilirizem – narodnostno gibanje, zlasti na Hrvaškem, s težnjo po združitvi južnih Slovanov

Gajica – črkopis s šumniki, ki je v uporabi pri Hrvatih in Slovencih

Priloga C: rebus

Reši spodnji rebus in dobil boš rešitev.

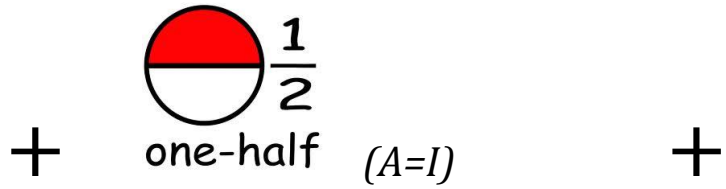
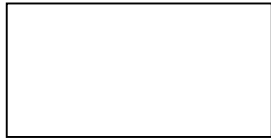
+

+

___ _ _ _ _ _ HJA   ___ OPAT ___   ___ RTNICA

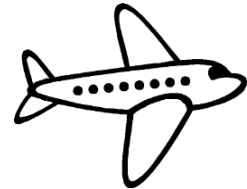
___ _ A ___ OKOTN ___ K

_____

17, 18, __, 20, ... +

+

-L ___ ALO + JA

REŠITEV:

_____

Priloga D: rešen rebus

Reši spodnji rebus in dobi boš rešitev.

SLOVEN HJA

+

C OPAT I

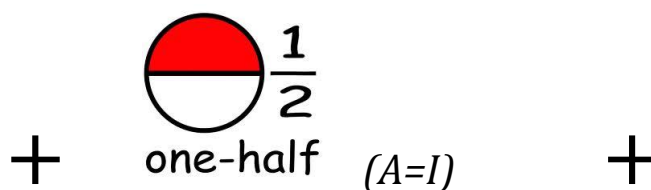
+

V RTNICA

PR-AV-OKOTN I-K

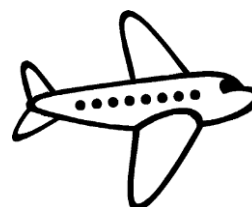

POLOVICI

17, 18, 19, 20,...

STOL

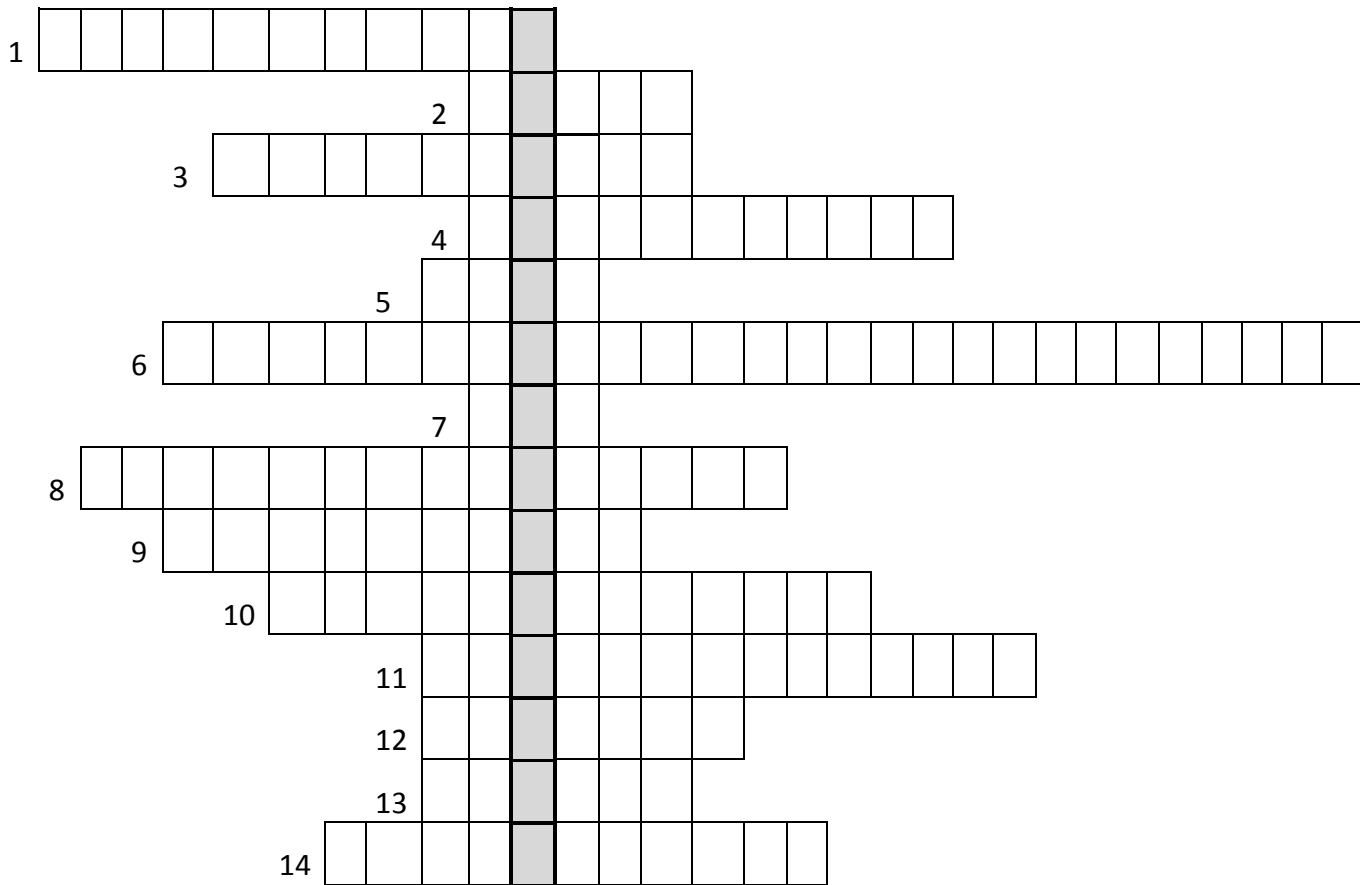
± E T-ALO + JA

REŠITEV:

SLOVENCI V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA

PRILOGA E: križanka

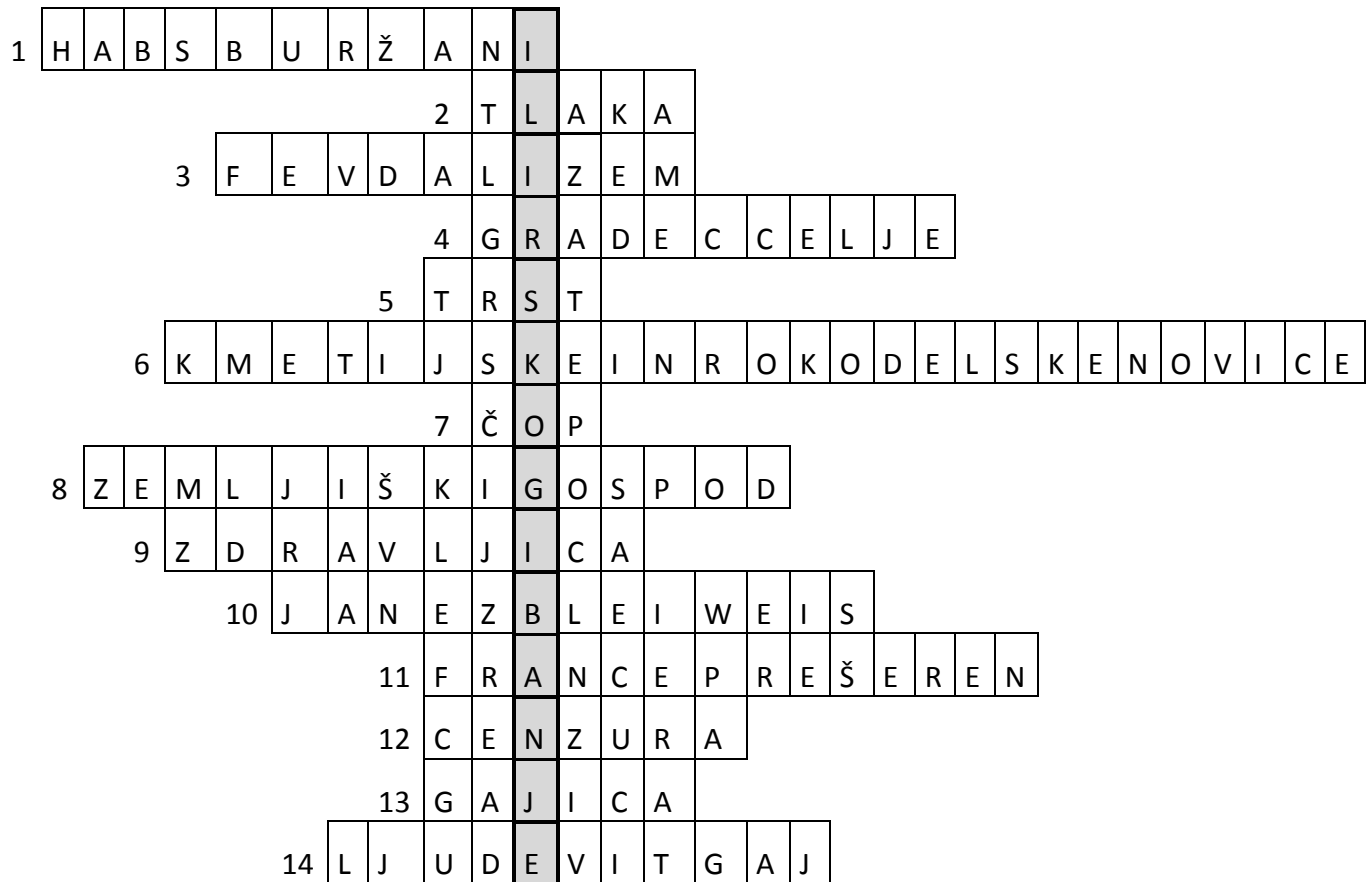
Reši križanko.

1. Leta 1813 je francoska vojska začela zapuščati ozemlje Ilirskih provinc in to ozemlje spet dobijo ...
2. Kmetje so morali zemljiškemu gospodu oddajati dajatve, poleg tega pa so morali opravljati tudi ...
3. Kmetje so bili nezadovoljni in so zahtevali, naj oblasti odpravijo ...
4. Vlak je prvič prisopihal na slovensko ozemlje leta 1846, ko so odprli progo...
5. Prvi parnik je k nam priplul leta 1818, in sicer v ...
6. Po Vodnikovih *Lublanskih novicah* prvi slovenski časopis, ki ga je urejal Bleiweis.
7. Učeni poznavalec tujih jezikov in književnosti, ki je bil skupaj z nekaterimi drugimi najpomembnejšimi izobraženci tistega časa združen v Prešernovem krogu. Matija ...
8. Kmetje v prvi polovici 19. stoletja še vedno niso dobili tistega, kar so si najbolj želeli. To je bila zemlja, ki jo je še vedno imel v lasti...
9. Pesem v kateri se je France Prešeren zavzel za svobodo in enakopravnost vseh narodov in njihovo prijateljstvo.
10. V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju v prvi polovici 19. stoletja sta se izoblikovali dve skupini. V eni je bil osrednja osebnost živinozdravnik in tajnik kmetijske družbe Janez...
11. V drugi skupini je bil osrednja osebnost pesnik...
12. Uradno pregledovanje javnosti namenjenih del; urad, ki opravlja to delo.
13. Pod vplivom ilirizma se je na Slovenskem uveljavil črkopis...
14. Voditelj ilirizma na Hrvaškem, po katerem se imenuje tudi Gajev črkopis.

PRILOGA F: rešena križanka

Rešena križanka.

1. Leta 1813 je francoska vojska začela zapuščati ozemlje Ilirskih provinc in to ozemlje spet dobijo ...
2. Kmetje so morali zemljiškemu gospodu oddajati dajatve, poleg tega pa so morali opravljati tudi ...
3. Kmetje so bili nezadovoljni in so zahtevali, naj oblasti odpravijo ...
4. Vlak je prvič prisopihal na slovensko ozemlje leta 1846, ko so odprli progo...
5. Prvi parnik je k nam priplul leta 1818, in sicer v ...
6. Po Vodnikovih *Lublanskih novicah* prvi slovenski časopis, ki ga je urejal Bleiweis.
7. Učeni poznavalec tujih jezikov in književnosti, ki je bil skupaj z nekaterimi drugimi najpomembnejšimi izobraženci tistega časa združen v Prešernovem krogu. Matija ...
8. Kmetje v prvi polovici 19. stoletja še vedno niso dobili tistega, kar so si najbolj želeli. To je bila zemlja, ki jo je še vedno imel v lasti...
9. Pesem v kateri se je France Prešeren zavzel za svobodo in enakopravnost vseh narodov in njihovo prijateljstvo.
10. V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju v prvi polovici 19. stoletja sta se izoblikovali dve skupini. V eni je bil osrednja osebnost živinozdravnik in tajnik kmetijske družbe Janez ...
11. V drugi skupini je bil osrednja osebnost pesnik...
12. Uradno pregledovanje javnosti namenjenih del; urad, ki opravlja to delo.
13. Pod vplivom ilirizma se je na Slovenskem uveljavil črkopis...
14. Voditelj ilirizma na Hrvaškem, po katerem se imenuje tudi Gajev črkopis.

PRILOGA G: seznam virov uporabljenih v power pointu po posameznih slidih

SEZNAM VIROV UPORABLJENIH V POWER POINTU PO POSAMEZNIH SLIDIH

SLIDE 2:

- <http://www.martinkrpan.org/dokument.aspx?par=0-191> (27. 5. 2013)
- <http://www.os-mozirje.si/Odloie/ZGO8/sekvence/Reformacija%20v%20Evropi%20in%20na%20Slovenskem/Ilirske%20provinc.jpg> (27. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provinc_e_1809_1813/novi_duhovni_tokovi_in_zacetki_narodnega_preporoda/valentin_vodnik/ (27. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provinc_e_1809_1813/vojne_s_francozi_in_ilirske_provinc/ilirija_ozivljena/ (27. 5. 2013)

SLIDE 3:

- <http://www.vransko.net/wp-content/plugins/category-grid-view-gallery/includes/CatGridPost.php?ID=1923> (27. 5. 2013)
- http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=fd9ee348-3ada-4fa9-9e6f-99a2e643af8c (27. 5. 2013)
- http://sintal-varovanje.blogspot.com/2012_06_01_archive.html (27. 5. 2013)
- <http://www.rtv slo.si/zabava/na-danasnji-dan/z-vlakom-od-dunaja-do-trsta/208349> (27. 5. 2013)

SLIDE 4:

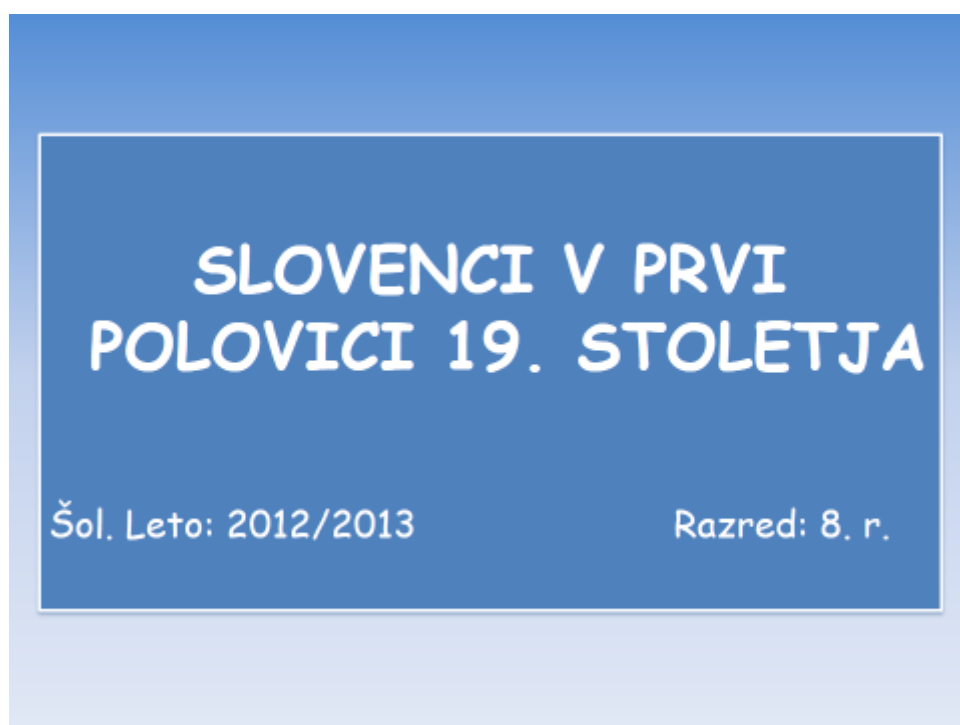
- <http://www.antikvariat-glavan.si/galerija/arhiv/preseren/1.htm> (27. 5. 2013)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Zdravica-%C5%A1t4-rokopis1.jpg> (27. 5. 2013)
- http://lytee.tourism-kranj.si/ZTK10_Sl.,o_kranju,znani_kranjcani,dr._janez_bleiweis.htm (27. 5. 2013)
- <http://www.ukm.uni-mb.si/podrocje.aspx?id=142&langid=1060> (27. 5. 2013)

SLIDE 5:

- http://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Matica,_ljudevit_gaj.jpg (28. 5. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ljudevit_Gaj_Zagreb.jpg (28. 5. 2013)

SLIDE 6:

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Stanko_Vraz.jpg (28. 5. 2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Matija_Majar.jpg (28. 5. 2013)
- http://www.trnovska-vas.si/sl/Pomembne_osebnosti/Jozef_Mursec-Zivkov/ (28. 5. 2013)
- http://www2.arnes.si/~osljhism1/France_p.htm (28. 5. 2013)
- http://www.kam.si/veliki_slovenci/janez_bleiweis_oce_naroda.html (28. 5. 2013)
- http://www.gis.si/turizem_zirovnica/content/rojstna-hi%C5%A1a-matije-%C4%8Dopa (28. 5. 2013)
- <http://www.turizem-sentjur.com/Slomsek.html> (28. 5. 2013)

1. SPET POD STARIMI OBLASTNIKI

<http://www.wartinknig.org/foikment.asp?year=181> (27. 5. 2013)

http://www.dzmozine.si/Odloze/2008/sekvence/Reforma_ciahs20vs%20Frona%20in%20nafa%20Slovenstem%20in%20provinci.jpg (27. 5. 2013)

http://www.ukom.gov.si/n/roelj/archiv_200_let_irske_provincije_1809_1813/novi_duhovi_tokovi_in_sazetki_narodnega_razporeda/valentin_sodnik/ (27. 5. 2013)

http://www.ukom.gov.si/n/roelj/archiv_200_let_irske_provincije_1809_1813/vpra_za_francoski_in_irske_provincije/iris_obzrlina/ (27. 5. 2013)

2. GOSPODARSKE SPREMEMBE IN PRVI PARNI STROJ

<http://www.vamiko.net/user-content/planini/cateasov-arit-alew-malan/inclusiva/CatGoPost.php?ID=1923> (27. 5. 2013)

http://www.apocaching.com/peki/peki_detail.aspx?pekiid=1348-3403-1460-2614-45024543018 (27. 5. 2013)

<http://www.russis.si/zalozba/ra-darasnica/dar-2-ubom-ot-darisa-ilo-trista/208348> (27. 5. 2013)

http://janib-avrovic.blogspot.com/2012/06/01_archive.html (27. 5. 2013)

3. NARODNO IN KULTURNO GIBANJE PRI SLOVENCIH

• Prešernov krog

<http://www.ostikvajdat-blevan.si/galerija/whiofo-reseren/1.htm> (27. 5. 2013)

http://pl.wikipedia.org/wiki/Slika_Zdravica_%26%26114-rokopijski.jpg (27. 5. 2013)

• Bleiweisov krog

<http://dace-tourism.com.pl/2010/06/06/kraljevo-na-kraljevi-dr-janez-bleiweis.htm> (27. 5. 2013)

<http://www.skm.uni-mb.si/andocin.aspx?ci=142&langid=1080> (27. 5. 2013)

4. ILIRIZEM IN GAJICA

Ljudevit Gaj

http://hr.wikipedia.org/wiki/Gaj_Ljudevit_Milica_Ljudevit_gaj.jpg (28. 5. 2013)

Spomenik Ljudevitu Gaju v Zagrebu

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ljudevit_Gaj_Zagreb.jpg (28. 5. 2013)

Privrženci ilirskega gibanja pri nas:	Nasprotniki ilirskega gibanja pri nas:
<p>Stanko Vraz</p> <p>http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Stanko_Vraz.jpg (28. 5. 2013)</p>	<p>France Prešeren</p> <p>http://www2.arnes.si/~oslihim1/France_p.htm (28. 5. 2013)</p>
<p>Matija Majar - Ziljski</p> <p>http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Matija_Majar.jpg (28. 5. 2013)</p>	<p>Janez Bleiweis</p> <p>http://www.kam.si/veliki Slovenci/janez_bleiweis_oca_naroda.html (28. 5. 2013)</p>
<p>Jožef Muršec</p> <p>http://www.trnovska-vas.si/Pomembne_osebnosti/Jozeif_Mursec-Zivkov/ (28. 5. 2013)</p>	<p>Matija Čop</p> <p>http://www.gis.si/turizem_zirovnica/content/rojstna-hi%C5%A1a-matije-%C4%B8Dopa (28. 5. 2013)</p>
	<p>Anton Martin Slomšek</p> <p>http://www.turizem-sentjur.com/Slomsek.html (28. 5. 2013)</p>

VIRI

- <http://www.martinkrpan.org/dokument.aspx?par=0-191> (27. 5. 2013)
- <http://www.gsmozirje.si/Ogloboje/ZGOR/sekvence/Reformacija%20v%20Evropi%20in%20na%20Slovenskem/Ilirske%20provincine.jpg> (27. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provincije_1809_1813/vojne_s_francozci_in_ilirske_provincije/ilirija_oziviljena/ (27. 5. 2013)
- http://www.ukom.gov.si/si/projekti/arhiv_200_let_ilirskih_provinc/ilirske_provincije_1809_1813/novi_duh_ovni_tokovi_in_zacetki_narodnega_preporoda/valentin_vodnik/ (27. 5. 2013)
- <http://www.vransko.net/wp-content/plugins/category-grid-view-gallery/includes/CatGridPost.php?ID=1923> (27. 5. 2013)
- http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=fd9ee348-3ada-4fa9-9e6f-99a2e643af8c (27. 5. 2013)
- http://sintal-varovanje.blogspot.com/2012_06_01_archive.html (27. 5. 2013)
- <http://www.rtvlo.si/zabava/na-danasnji-dan/z-vlakom-od-dumaja-do-trsta/208349> (27. 5. 2013)
- <http://www.antikvariat-glavan.si/galerija/arhiv/preseren/1.htm> (27. 5. 2013)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Zdravica-%C5%A14-rokopis1.jpg> (27. 5. 2013)
- http://lytee.tourism-kranj.si/ZTK10_Si_o_kranju,znani_kranjci,dr_janez_bleiweis.htm (27. 5. 2013)
- <http://www.ukm.uni-mb.si/podrocje.aspx?id=142&langid=1060> (27. 5. 2013)
- http://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Matica_ljudevit_gaj.jpg (28. 5. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ljudevit_Gaj_Zagreb.jpg (28. 5. 2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Stanko_Vraz.jpg (28. 5. 2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Matija_Majar.jpg (28. 5. 2013)
- http://www.trnovska-vas.si/Pomembne_osebnosti/Jozeif_Mursec-Zivkov/ (28. 5. 2013)
- http://www2.arnes.si/~oslihim1/France_p.htm (28. 5. 2013)
- http://www.kam.si/veliki_slovenci/janez_bleiweis_oca_naroda.html (28. 5. 2013)
- http://www.gis.si/turizem_zirovnica/content/rojstna-hi%C5%A1a-matije-%C4%B8Dopa (28. 5. 2013)
- <http://www.turizem-sentjur.com/Slomsek.html> (28. 5. 2013)

Avtorji prispevkov:

*Logar Erik
Pal Katja
Saje Jakob
Saratlija Katarina
Tramte Mojca
Zupančič Melita*

**Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XI, št. 4**

ISSN: 1581-8713

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2013